

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת צו תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

נוזיר הכותים אין להם - פרק תשיעי דף סב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ)

קעא

רש"י

רש"י

הנהא למאן דאמר — בערביִן בני ישראל גערבן אל גויס. ביזל לא היו מערביִן תלמוד
לומר "אישי" — דאיי יש לומר דאחי "אישי" לומר דגוי מפלגא מומר לאיש ביזל
להערך. אלא למאן דאמר — בני ישראל לא גויס, ביזל לא לא היו גערבן תלמוד לומר "אישי"
ואפילו מבן חושב בן רובינא "אישי" דכתב בני גזיר,
לֵאחֹיֵינוּ גוי גדול — כלומר, לאשמועטן דאפ
על גב דגדול הוא אמי, און יודע
לחפלות — לא היה יודע. רבי גה שאין בן
בישראל, דלא בעתן יודע לחפלות גדול. והאי
דקאמר. ביזל לא היו גערבן תלמוד לומר "אישי"
— ואפילו מבן חושב בן רובינא "אישי" דכתב בני גזיר,
קרא אחא לגדול שאינו יודע לחפלות, ועברכי —
מסבא. מקרא דגורדיס גורביס בישראל,
לֵאחֹיֵינוּ גוי גדול דאפ על גב גדולה הוא אם
אינו יודע לחפלות לא — דחשאה יוד
לֵאחֹיֵינוּ מוסי, למעט, דאשמועטן דהבא דהני
אין גזיר דאפ — אין גזיר נדר, אף על גב
גדולה הוא, כון שאין בן בישראל, גדול גזיר נדר
אפילו אינו יודע לחפלות. ואם תאמר. הא גבי
ערביִן קיימין, ואפילו גוי גדול יודע לחפלות אין
מערביִן ויש לומר. דאם אין ענין לערבך — תנוד
ענין לגדריס.
אִישׁ כי יפילא דכתיב בני גזיר למע לא לאחי
דיים שאין מוכיחות — האי "לאחינו" מוסי
היו כמו למעט, ובדורשינן פירק קנא גורדיס
(ה.ה.) דיים שאין מוכיחות לא היין דיים (מיאיש)
כי יפילא, מא עקר נורית בחפלאה — לא יודת
דבחפלאה. דאחותה. דיים שאין מוכיחות. אבי
אמר. לא היין דיים, ורבא אמר. היין דיים, כך
כתוב בספריס. ואומר רבני תם: דגורסא הפוכה
היא משושבת. ובגורסא דרשי משכת גורדיס (ה.ה.)
גרסין הבג, גורסא אפכא: רבא אמר. לא היין
דיים. אבי אמר. היין דיים. ידא לאו רבי — לא
לייס מוסי. און גורסא אפכא. ורבא אמר. לא רבא,
אלא לאבי מאי איכא למימר. ולמאן גורס
במליחיה דרבא לא היין דיים — תנא.
ובדורשינן פירק קנא גורדיס מרכי יפילא דיים
שאין מוכיחות לא היין דיים. רביוני ימאק ר
אמר מימש גורסא הספריס דהבא. רבי יפילא
יתדא דכתיב שתי פעמים קורשי, ועל גא קאמר.
ואינו משת אורי מיטט אלא לברות. וחשאה
לֵאחֹיֵינוּ היו לרבות. וכן משמע בספרא, דמטיק
אחד הפלגא לאיסור ואחד הפלגא לחיות. ורבי
יהודה משת בן טרפון מופלגא יתרא דרשי:
אין אחד מהם מוסי, ללעיל פירק "בית שמאי" (גזיר)
(ה.ה.) תנא. על **כִּי** יפילא וכי יפילא שתי פעמים
— דאין פירשתי ורבי ואחד בפרשת גורדיס. ומדו

מיהא אינו יכול להערך ולגזור על שיהא גדול ויודע לחפלות דלרבי הכל. דאילו להאי
תנא דאמר: ביזל לא היו מערביִן, תלמוד לומר "אישי" גבי גורדיס. לרבות לא הניגס שיהו

מערביִן — בני גדול ויודע לחפלות קאמר. אבל בני שאינו יודע לחפלות ביזל להערך ולידור, דאינקש ערביס לגדריס. ובבערביס הוא פלגינא. אבל

לא מ"אישי" גורדיס נפקא, דאינקש ערביִן לגדריס. אלא אידיד קאמר אידך תנא "תלמוד לומר אישי" — קאמר איהו "תלמוד לומר אישי" — אלא כי יפילא לבי גזיר — לא

בשלמא "אישי" אידיד רכתיב "אשה" לערוך. כתב בני "אישי" שלא לערוך גורדיס. ורבא אמר: דלמא "לא שמעתינו בחרך" קאמר. ובדאמר פירק
פירשאה יאם רבא אמר נקבה, ואתא ליה לדרשא, ובענין גוי גדול שיעוד לחפלות. אלא כי יפילא דגבי נורית למה ליה פלג כ"י **בְּכַתֵּב** "גזיר נוד"

וגורדיס כתיב "הפלאה", וכוון בגורדיס כתיב הפלאה. בנורית למה ליה לאחינו דיים שאין מוכיחות לחיין דיים — בן בנורית בן גורדיס. בניד — כון דאמר "אחא", ובדאמר
לעיל פירק קנא גורדיס (ב.ב.) כון שגזיר עובד לפינו. ולגבי גורדיס גמי. כון דאמר "מודרתינו ממן" דאמר שיתגה משלו, ולא אמרין: דלמא "לא שמעתינו בחרך" קאמר. ובדאמר פירק

קנא גורדיס (ה.ה.) אלא למאן דאמר לא היין דיים — מאי איכא למימר? מפלוגא דאביי ורבא פירק קנא גורדיס. תניחא לרבי טרפון אלא לרבנן — דאמרני פירקין דלעיל שכולן
בנורית, מאי איכא למימר? חזרני פורחין באייר — העולם, שאין חלון מקרא מן חתורה על מה שמכחו. משמאי כי יפילא — אחד ורבי ואחד גורדיס. אחד תפילא לאיסור

— שלא לכעול א גזיר כשאין בו דרשה. ואחד תפילא לחיות — כשיש בו דרשה. ובמסכת תינהא קא

משנה

הא בניד, שהאב מוסי את בני גזיר. הוויא דלאו מקרא נפקא — ליכא לן למימר דבני
ישראל אתא לומר דישראל מרדין את בניהם בנידו ולא גוריס, ואתא "אישי" דכתיב את
הניגס בנידו עצמו בלי קרבן. אלא דהאי דכתיב בהו ישראל — קא ממשע לוח מנוזרות
למגרי. אש כי יפילא דכתיב רומנא כ"י ערביִן למע לי — בשלמא "אישי" דכתב בני גזיר,
אידיד רכתיב "אשה" שווא לערוך, כתב בני
ל"בט לא לערוך. ראישי" דגבי גורדיס —
אישי את הניגס שיהו נורדין גורדיס גורדיס

בישראל. אלא "אישי" כ"י יפילא" דכתב רומנא
גבי ערביִן, למע ליה דמכדי אינקש ערביִן
לגדריס. דאמר קרא "אישי" כ"י יפילא נדר מערביִן

דכח קרא כתבינו רומנא, והנא גבי גורדיס
כי, והנא היין לגבי ערביִן נמי לא יתיירבו ליה
גויס שיהו גערביס בישראל, אלא "אישי"

יפילא" למע ליה לאחינו מופלגא הסמוך לאיש
— דישראל, שיהו נורדין גורדיס. אלא למאן
דאמר רבנן היא — גורדיס גורדיס. אישי כי
יפילא" למע ליה לאחינו מופלגא הסמוך לאיש

דינו — מדאורייתא נורדין גורדיס. ואל תתמה
מישט בישראל אין מופלגא הסמוך לאיש
נורדין גורדיס מן חתורה, שכן בעת כתיבה
מקומות שהחמירה חתורה על הגוי, כון בשוור

של גוי שהיוק לשוור של ישראל, לא כון בין
מניד — משלמ ענין שלמ. ועל ישראל שגמול על
גוי בין חן מניד — שטר נכבא קמא לזב.

הניחא דאמר בני ישראל גערבין ואין
גורדיס גערבין ביזל לאו מ"י מערביִן תלמוד לומר
איש — גבי גורדיס, ואתיקש ערביִן מוכיחות

(מדוח) שפיר דא דאחא "אישי" כ"י יפילא"
לאחינו מופלגא הסמוך לאיש דינו, דיבול
לחוקינן "אישי" דכתב רומנא גבי יפילא? למע ליה

לאחינו דיים שאין מוכיחות. דאינקשה, דיים שאין
מוכיחות; אביי אמר: היין דיים, רבא אמר: לא היין
דיים. — לאבני יתרא, אלא לרבא מאי איכא למימר?

אפלא "כי יפילא" מיבעינן ליה לכדרי טרפון. דתניא,
רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: אין אחד מהן נזיר,
לפי שלא ניתנה נורית אלא להפלאה. — הניחא לרבי

טרפון, אלא לרבנן מאי איכא למימר? — אפלא, מיבעינן
ליה לכתנא: הוימר גורדיס פורחין באייר ואין ליה על
מה שישמכו. רבי אליעזר אומר: יש להם על מה

שישמכו, שגאמר "אישי" כ"י יפילא" שתי
פעמים, אחד הפלאה לאיסור, ואחד הפלאה לחיות.

משנה

מיהא אינו יכול להערך ולגזור על שיהא גדול ויודע לחפלות דלרבי הכל. דאילו להאי

תנא דאמר: ביזל לא היו מערביִן, תלמוד לומר "אישי" גבי גורדיס. לרבות לא הניגס שיהו

מערביִן — בני גדול ויודע לחפלות קאמר. אבל בני שאינו יודע לחפלות ביזל להערך ולידור, דאינקש ערביס לגדריס. ובבערביס הוא פלגינא. אבל

לא מ"אישי" גורדיס נפקא, דאינקש ערביִן לגדריס. אלא אידיד קאמר אידך תנא "תלמוד לומר אישי" — קאמר איהו "תלמוד לומר אישי" — אלא כי יפילא לבי גזיר — לא

בשלמא "אישי" אידיד רכתיב "אשה" לערוך. כתב בני "אישי" שלא לערוך גורדיס. ורבא אמר: דלמא "לא שמעתינו בחרך" קאמר. ובדאמר פירק

פירשאה יאם רבא אמר נקבה, ואתא ליה לדרשא, ובענין גוי גדול שיעוד לחפלות. אלא כי יפילא דגבי נורית למה ליה פלג כ"י **בְּכַתֵּב** "גזיר נוד"

וגורדיס כתיב "הפלאה", וכוון בגורדיס כתיב הפלאה. בנורית למה ליה לאחינו דיים שאין מוכיחות לחיין דיים — בן בנורית בן גורדיס. בניד — כון דאמר "אחא", ובדאמר

לעיל פירק קנא גורדיס (ב.ב.) כון שגזיר עובד לפינו. ולגבי גורדיס גמי. כון דאמר "מודרתינו ממן" דאמר שיתגה משלו, ולא אמרין: דלמא "לא שמעתינו בחרך" קאמר. ובדאמר פירק

קנא גורדיס (ה.ה.) אלא למאן דאמר לא היין דיים — מאי איכא למימר? מפלוגא דאביי ורבא פירק קנא גורדיס. תניחא לרבי טרפון אלא לרבנן — דאמרני פירקין דלעיל שכולן

בנורית, מאי איכא למימר? חזרני פורחין באייר — העולם, שאין חלון מקרא מן חתורה על מה שמכחו. משמאי כי יפילא — אחד ורבי ואחד גורדיס. אחד תפילא לאיסור

— שלא לכעול א גזיר כשאין בו דרשה. ואחד תפילא לחיות — כשיש בו דרשה. ובמסכת תינהא קא

משנה

מיהא אינו יכול להערך ולגזור על שיהא גדול ויודע לחפלות דלרבי הכל. דאילו להאי

תנא דאמר: ביזל לא היו מערביִן, תלמוד לומר "אישי" גבי גורדיס. לרבות לא הניגס שיהו

מערביִן — בני גדול ויודע לחפלות קאמר. אבל בני שאינו יודע לחפלות ביזל להערך ולידור, דאינקש ערביס לגדריס. ובבערביס הוא פלגינא. אבל

לא מ"אישי" גורדיס נפקא, דאינקש ערביִן לגדריס. אלא אידיד קאמר אידך תנא "תלמוד לומר אישי" — קאמר איהו "תלמוד לומר אישי" — אלא כי יפילא לבי גזיר — לא

בשלמא "אישי" אידיד רכתיב "אשה" לערוך. כתב בני "אישי" שלא לערוך גורדיס. ורבא אמר: דלמא "לא שמעתינו בחרך" קאמר. ובדאמר פירק

פירשאה יאם רבא אמר נקבה, ואתא ליה לדרשא, ובענין גוי גדול שיעוד לחפלות. אלא כי יפילא דגבי נורית למה ליה פלג כ"י **בְּכַתֵּב** "גזיר נוד"

וגורדיס כתיב "הפלאה", וכוון בגורדיס כתיב הפלאה. בנורית למה ליה לאחינו דיים שאין מוכיחות לחיין דיים — בן בנורית בן גורדיס. בניד — כון דאמר "אחא", ובדאמר

לעיל פירק קנא גורדיס (ב.ב.) כון שגזיר עובד לפינו. ולגבי גורדיס גמי. כון דאמר "מודרתינו ממן" דאמר שיתגה משלו, ולא אמרין: דלמא "לא שמעתינו בחרך" קאמר. ובדאמר פירק

קנא גורדיס (ה.ה.) אלא למאן דאמר לא היין דיים — מאי איכא למימר? מפלוגא דאביי ורבא פירק קנא גורדיס. תניחא לרבי טרפון אלא לרבנן — דאמרני פירקין דלעיל שכולן

בנורית, מאי איכא למימר? חזרני פורחין באייר — העולם, שאין חלון מקרא מן חתורה על מה שמכחו. משמאי כי יפילא — אחד ורבי ואחד גורדיס. אחד תפילא לאיסור

— שלא לכעול א גזיר כשאין בו דרשה. ואחד תפילא לחיות — כשיש בו דרשה. ובמסכת תינהא קא

קצב

ניויר הכותמים אין להם - פרק תשיעי דף סב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (טוישניץ)" ר"נ

1 הומור בעבדים שאינו מיפר נדרי עבדו - שאף בנידות מוחה, ונתירצה - שוב לא יכול
2 לחתיר כי אם בחתרת חכם ודאק.
3 הפר לעבדו יגאל לחירות - עששתורר, ואחר כך משלים. הדין הוא דאק. אלא כלומר
4 עליו, ומתחילו ומנהג בחתלתו. ואם מנה קצב בפני רבו - משלים את השאר.
5 מוחה.

6 ושיך למשנה להלן) עבר מכנגד פניו, שברת
7 רבי מאיר אומר לא
8 שהיה ורבי יוסי אומר ישנה - בגמרא מפרש
9 טעמיהו. למה רבו כופתו לניירות אבל - לא
10 לנדרים ולערכין - כופסה - שנוהה על נירות.
11 לאסור - אסור - בגדרים כתיב. ומיזה, בפרק
12 לנדרים (K.2) מקטנים נירות לנדרים.
13 נבי נדרים דבי מיתסר בהאי לא מיתסר באחריו
14 לא מצי כפי ליה - דרסבאי דאן להעמיד
15 מיטסא ומי עשפש קטוה לו ומיטסוה בלתי
16 ומתוך רב מכחשה, ואין כל כך כרי לעשות
17 מלאכה. ודין הוא אימארו לנו הכותם שעשכב עליו
18 מי עשפש קטוה לו.
19 נבי נדרים נמי מי לא עסקין דאי לא אבייל השיל
20 לכח - ואפילו כרי קאמרי אבל לא לנדרים
21 ואבתי מואי עשא?
22 כגון שהיה חרין מונח לפניו. שאין טוב
23 לבלעה. ונבי נדרים נמי מי לא עסקין
24 שפעמיים חיוק בלו נם באבילת חרין. אי נמי, מי
25 לא עסקין שאף בשאר דברים טובים שמחזיקין
26 אותה. ויגאל חרע לאחרים שאין הדין בידו -
27 ולכך לנדרים, אפילו בלא מוחת הרב - לא לח
28 גבד כלל. דהיינו דרען עשפש, שעשכש בדב
29 ואינו חוק קמלאכה. אפילו לנדרים שמיטעו
30 דבתיב חן: לדיעו או להטיב. אבל נירות אין
31 להקטין לנדרים. ופירש הרב רבינו יצחק: משום
32 דאביי בפרק אפילו כנוי (ג.) נירות תל אשלו
33 על דבר שאין הדין בידו, כנוי דאמי שבעיה
34 שאשתיה חזר ואמר דהיינו נדרי, ודרסנין;
35 לאסור מין מנחה חרי הדין. אלאמה בנידות לא
36 על דבר שאין הדין בידו, ולכך יגאל נמי נירות
37 הגבד, וכן ענין שלא יתנה הארון. אבל דאי, אם
38 מוחה - לענין של נדריש לאסור איסר על עשפש
39 - מי עשפש קטוה לו, שתועיל מוחת הרב. ואם
40 אין ענין לנדרים. שהיינו צריך למחות -
41 ותנו עליו נירות. הדין הוה דאקמרא "אבל לא לערביך"
42 - לא יתנו דמי ואמאי אבל לא לנדרים, אלא שלא
43 תועיל מוחת הרב לערביך בלתי, כי הוא נמוח)
44 מפסדי אחר אמו העבד "שכרי עבדו ולכשתחחרר
45 או יתנו לו קמא על מנת שאין לרבו רשות בו -
46 ישלם להקדשו. ל"מא ברשומאל קמפילני -
47 דהשתא קא סלקא דרין עוקן שהעבד ברח מנגד
48 פניו - מתמסא ונימא הימנ הארון, חתינו הפקר. רבי מאיר אית לה דשמואל. דאמרי: אינו
49 צריך גט שחרורו. ולכך לא ישחה, עשתה אינו ברשות רבו, ולא תועיל לו עד מתאונה. ורבי
50 יוסי לית לה דשמואל. ובין ולא יגאל לחירות - תועיל לו מתאונה. דבולוי לעמא אית
51 ליה דרשומאל דשפיקא עבדו יגאל לחירות אנו צריך גט שחרורו. והאי עבד שברח מנגד פניו
52 - לא איידי בשתימאיה, ולא חשבנין ליה הפקר. רבי מאיר סבר לא ישחה. דרבי אבהו הארון
53 מקפיד אם יתעור ויתבטח בשאנו אעלו, כי הדין ודחיו ליה צער, והחזר לגביה - שעל
54 ידין כי שוב אעלו בו לחיות בין, והדין יוסי סבר: ישחה, קשבה און חן לו לרבו שינענע מן
55 חוקו, וילכתו וילחיו, ולא הייה כל בעל בחו ורואי למלאכה כשעשבו אעלו.
56 נדרי

1 משנתה חומר בעבדים מנגשים שהוא מיפר נדרי אשתו - ואי זה חומר בעבדים מנגשים,
2 שאם הדין לאשתו - הדין לה עלמית. ואפילו נוארמלה או נתגרשה מיפר מעליה כל
3 הנירות למגרי. אבל בעבדים אינו כן, שכן קצב בנאות מפורות פלוני
4 עליו, ומתחילו ומנהג בחתלתו. ואם מנה קצב בפני רבו - משלים את השאר.
5 גמרא לפה רבו כופו לניירות - והדשתא
6 הכי משמענו: לאיזה דבר יכול לכופא את עבדו -
7 ובאן שקיבל עליו נירות לנדרי, אבל לא לנדרים
8 ולנר לערכין. שאם חזיר בנאות מפורות פלוני
9 או שאמר "ערך פלוני עלי" - אינו יכול לכופו,
10 ונדרו נדר וערבו ערך. ובגון שהקנה לו אתר על
11 מנת שאין לרבו כולם. מאי ענין נדרי
12 - דיכול לכופו - משום דאמר רחמנא: "לאסור
13 אסירי כו. אי הכי אפילו גבי נדרים נמי" - קרא
14 ויגאל לכופו ולהאבילו בעל ברזו חוה שהדין
15 ממנו, דהאי קרא גבי נדרים קאין גבי נדרים דבי
16 מיפרת בהאי אשכולי דבי מיפרת באחריתא אל
17 פני כפי ליה - משום דלא מבחיש ביה כלל,
18 דאפשר ליה באחריו. ודבחהת נמי גבי אשתו
19 כהאי גונא לא מצי מיפר. משום דלא ידו
20 דברים שיש בהן ענינו נפש. ובחגון בפרק אלו
21 נדרים (דרסנין עטב): "פירות מרידה נמי עלי" -
22 לא רבי, ויכא ריה לא ממרינה אחרת. אבל גבי
23 נירות, גבי מיתסר בהאי מיתסר באחריו,
24 נדרים בפרק דהיינו נדרי מנאגרות (נויר K.2),
25 מונו לו את הכוס ואמר "דהיינו נדרי מנגד" -
26 דהיי זה נדרי. הבא נמי גבי אשכולי כיון דאשתו
27 דהיינו נדרי מנגד - דהיי זה נדרי, והיי הפסד
28 לרבו, דהיי כרשו ואינו יכול ליתרה - יכול
29 לכופו, להאבילו בעל ברזו חוה שהדין מנגד.
30 והיי קרא בניור קאי. ונבי נדרים - מוסקס
31 דאמי אבא רבי לא לנדרים - מי לא עסקין אל
32 איבא אלא דאי אשכולי למיכל להדי דאי אל
33 אביל חיש - והיי חמיא נירות, ואינו שאנ
34 דהבא כופו דהבא אינו פוסח גבי נירות -
35 החרגין כי מיתסר - מיתסר נמי באחריו, כדתנן
36 בפרק "כי כיעי נירות" (נויר גא). ולא איבא
37 מירעם למיכל ליה, אלא דהיי חרין? אלא
38 אמר אבי - הכי קרני: למה רבו עריך לכפוחו
39 - לניירות. שאם נדר בניור און רבו כופו -
40 דהיי זה אסור בין כל זמן שאינו כופו. לפי
41 שאמרה תורה "ואמרת אליהם" - לדבות את
42 העבדים. אבל לענין נדרים וערכין - אינו צריך
43 כיון שהפיקו רבו - יגאל לחירות. והבא נמי בדרב - יגאל לחירות. ואלו שחיל בין, וצריך
44 לו להשלים נירות. כדקנינ במתניתין. ורבי יוסי דאמר ישנה - לית ליה דשמואל
45 דאבתי ברשות רבו קאי, ולא כל כמניה שלא לשתות. משום דקמנש, איבא דרעה
46 לרבו. לא דבולוי לעמא אית לחו דשמואל - והבא דשפיקא יגאל לחירות. אלא הבא,
47 כיון דאפקודי אלא שברח מאילו - לא יגאל לחירות כלל, וברשות רביה קאי. והבא
48 הוא קמפילני. ולמאן דאמר ישחה קסבר כיון דמהדר הדר לריבוי - לישתי ומרוא בכל
49 דהבא דאיתיה, כי הדין דלא לכיבוש, ולא ליהוי ספידא לרביה. ולמאן דאמר לא ישחה
50 קסבר אף על פי דלא בגופיק עבדו דמי - אפילו הכי לא ישחה. משום דקטנין ליה לעבדיה ליהוי ליה צערא וליתרונן גבי דריה. דאי קאי ליה גביה - כפי ליה למשתחי חמיא.
51 ולחבר אמרינן ליה דלא לישתי כל זמן שהוא ברוח מפני רבו, בשביל שהוא תקנת רבו. ולדברי רבלי בתר תקנתיה אולינן.

1 משנתה חומר בעבדים מנגשים, שהוא מיפר נדרי אשתו - ואי זה חומר בעבדים מנגשים,
2 שאם הדין לאשתו - הדין לה עלמית. ואפילו נוארמלה או נתגרשה מיפר מעליה כל
3 הנירות למגרי. אבל בעבדים אינו כן, שכן קצב בנאות מפורות פלוני
4 עליו, ומתחילו ומנהג בחתלתו. ואם מנה קצב בפני רבו - משלים את השאר.
5 גמרא לפה רבו כופו לניירות - והדשתא
6 הכי משמענו: לאיזה דבר יכול לכופא את עבדו -
7 ובאן שקיבל עליו נירות לנדרי, אבל לא לנדרים
8 ולנר לערכין. שאם חזיר בנאות מפורות פלוני
9 או שאמר "ערך פלוני עלי" - אינו יכול לכופו,
10 ונדרו נדר וערבו ערך. ובגון שהקנה לו אתר על
11 מנת שאין לרבו כולם. מאי ענין נדרי
12 - דיכול לכופו - משום דאמר רחמנא: "לאסור
13 אסירי כו. אי הכי אפילו גבי נדרים נמי" - קרא
14 ויגאל לכופו ולהאבילו בעל ברזו חוה שהדין
15 ממנו, דהאי קרא גבי נדרים קאין גבי נדרים דבי
16 מיפרת בהאי אשכולי דבי מיפרת באחריתא אל
17 פני כפי ליה - משום דלא מבחיש ביה כלל,
18 דאפשר ליה באחריו. ודבחהת נמי גבי אשתו
19 כהאי גונא לא מצי מיפר. משום דלא ידו
20 דברים שיש בהן ענינו נפש. ובחגון בפרק אלו
21 נדרים (דרסנין עטב): "פירות מרידה נמי עלי" -
22 לא רבי, ויכא ריה לא ממרינה אחרת. אבל גבי
23 נירות, גבי מיתסר בהאי מיתסר באחריו,
24 נדרים בפרק דהיינו נדרי מנאגרות (נויר K.2),
25 מונו לו את הכוס ואמר "דהיינו נדרי מנגד" -
26 דהיי זה נדרי. הבא נמי גבי אשכולי כיון דאשתו
27 דהיינו נדרי מנגד - דהיי זה נדרי, והיי הפסד
28 לרבו, דהיי כרשו ואינו יכול ליתרה - יכול
29 לכופו, להאבילו בעל ברזו חוה שהדין מנגד.
30 והיי קרא בניור קאי. ונבי נדרים - מוסקס
31 דאמי אבא רבי לא לנדרים - מי לא עסקין אל
32 איבא אלא דאי אשכולי למיכל להדי דאי אל
33 אביל חיש - והיי חמיא נירות, ואינו שאנ
34 דהבא כופו דהבא אינו פוסח גבי נירות -
35 החרגין כי מיתסר - מיתסר נמי באחריו, כדתנן
36 בפרק "כי כיעי נירות" (נויר גא). ולא איבא
37 מירעם למיכל ליה, אלא דהיי חרין? אלא
38 אמר אבי - הכי קרני: למה רבו עריך לכפוחו
39 - לניירות. שאם נדר בניור און רבו כופו -
40 דהיי זה אסור בין כל זמן שאינו כופו. לפי
41 שאמרה תורה "ואמרת אליהם" - לדבות את
42 העבדים. אבל לענין נדרים וערכין - אינו צריך
43 כיון שהפיקו רבו - יגאל לחירות. והבא נמי בדרב - יגאל לחירות. ואלו שחיל בין, וצריך
44 לו להשלים נירות. כדקנינ במתניתין. ורבי יוסי דאמר ישנה - לית ליה דשמואל
45 דאבתי ברשות רבו קאי, ולא כל כמניה שלא לשתות. משום דקמנש, איבא דרעה
46 לרבו. לא דבולוי לעמא אית לחו דשמואל - והבא דשפיקא יגאל לחירות. אלא הבא,
47 כיון דאפקודי אלא שברח מאילו - לא יגאל לחירות כלל, וברשות רביה קאי. והבא
48 הוא קמפילני. ולמאן דאמר ישחה קסבר כיון דמהדר הדר לריבוי - לישתי ומרוא בכל
49 דהבא דאיתיה, כי הדין דלא לכיבוש, ולא ליהוי ספידא לרביה. ולמאן דאמר לא ישחה
50 קסבר אף על פי דלא בגופיק עבדו דמי - אפילו הכי לא ישחה. משום דקטנין ליה לעבדיה ליהוי ליה צערא וליתרונן גבי דריה. דאי קאי ליה גביה - כפי ליה למשתחי חמיא.
51 ולחבר אמרינן ליה דלא לישתי כל זמן שהוא ברוח מפני רבו, בשביל שהוא תקנת רבו. ולדברי רבלי בתר תקנתיה אולינן.

משה נדרי

נויר שניולח - תגלחת טרדה גורע שדוא טמא.

אם טומאה דיעה היא - סותר, ואם טומאת התהום היא, כלומר שנועד לו שבמקום שעבר דעה טומאת התהום. ובגמרא מפרש איזו היא טומאת התהום - שאין אחר בעולם מבידה. רובי יליהו גמיר לר. אבא בר בר חנה, בין בטומאת אבן בין בטומאת התהום. דכי גמירי טומאת התהום רלא סתרה - דוקא בשנועד לו אחר שנועד לא ברע לו קודם שנוחל - סותר.

ביצד דין טומאת התהום ידר לטבול במערה

בשכל טומאת שרי, ונמצא בית מן המת צף על פני המערה, ספק אם היה כות מן המת בתוך המערה בשעה שטבל האוחז, או שטמא לא היה שם בשעה שטבל - טמא, דספק טומאה ברשות היחידין ספק טמא. ואם נודע לו, אזי אפילו אחר שנוחל - טמא. אמר רבי אבהו אף כי היה כות מן המת תוך המערה בשעה שטבל - דבר משהו טומאת התהום, רבין קיאן שום ידר במסכת עליה - היה לו בטומאה דיעה. **משוקע** בקרקע המערה - או וראי מקרי שפיר טומאת התהום, ולכן ידר להק. ולויס ארוין שניולח נדע לו אותה טומאה - טהור, ששם טומאת התהום היה. **ליבשר** מטומאת מת, אם ידר לטבול מטומאת המת, ואחר שזמן ומה ניי יחיותו וניולח נדע לו כשירד למערה היה כות המת משוקע במערה - טמא, שחוקק טמא טמא. רבי גמירי דטומאת התהום דמת סותר - דוקא לאדם שלא היה בחוקק טומאת מת.

שחוקק טמא טמא

כלומר ששעם גורל יש למור, הואיל והוא בחוקק טומאת מת - לא הותרה טומאת התהום אצלו. הוא נקטס ברישא ידר לטבול, וכפיא ידר להק - יש ליתן טעם לרבי. ורישא רבותא קמין ששעם לו, אף כי ידר לטבול, דטומאתו בדיקא ועין היטב שלא הותרה טומאת סביביו, ומנצא מת צף על פני המערה - מכל מקום טמא משום ספק טומאה ברשות היחיד. וסיפא רבואא קא משעם לו, אף כי ידר להק, ואין דרבו לברוק ולדקוק סביבו - מכל מקום כי משוקע בקרקע המערה - טהור, משום דהיי טומאת התהום. **במחזורת** לו - אבל בטומאת התהום שאינה מחזורת, ולא הביר בה אחר ספק העולם - או אינו סותר. **רבי שמעון** בן לקיש אמר כי דרך - גבי טומאת פסח כתוב "איש אשר כי יהיה טמא לפניו או בדרך חוקק לבשר ומדקק טמא לפניו לדרך, נאמר כי דרך ומגורין נזיר מעשה פסח, אבל בפרק 'ביצד צליק' (פסחים פא.ב) לא קאמר התלמוד הבבלי רובי אייתא להם: במחזורת ל. אשכחנא נזיר, עשה פסח פסח - רבתינן 'לא רחוקה כי דרך בו, משמע דהם תלמי פליגי, ולא גמירי נזיר משעם ופסח'.

אלא למאן דאמר במחזורת

כי מבידה אחר ספק העולם טמא - ויפריק 'ביצד צליק' (שם) לא קאמר רבי, דקאמר, למאן דאמר כי דרך - נימא דרדיעיה בה בלוי עלנא, כי דרך.

לנזיר ועשה פסח סותר

ומיירי בטומאת התהום, כרפרישית בסמוך. **ומאן** שזא תרומה מגור ועשה פסח - בפרק 'ביצד צליק' (שם) ליתא איהו פירא, דסוגיא דהתם לית לה דגמירי אחרדי, אלא טומאת התהום גמירי. **ומאן** גתא אמר רבי יוחנן רבי אלעזר היה דאמר תגלחת מעכב - מלשחות ביו, דלרבנן דאמרי תגלחת אינה מעכבת - אם כן אחר שנוקע הדם אין לעלו דור תורת נזיר, וכו'. שנועד לו עד שלא נילח במי גיעלת המתה דפרק 'ביצד צליק' (שם) אמר רבי רב אשי: טומאת התהום מוציא אפילו נודע לו קודם וריקה. והשתא ואן אליבא דרבי אלעזר - אפילו לא וריקה סותר, קודם גילוח ואי אליבא דרבנן - או קודם וריקה לרבנן מעכבת קודם גילוח לרבי אלעזר, רובא משמע דרבי המעכב סותר לרבנן עלמאי, עשה פסח פסח מריח, שאין טעם גילוח ואיתא בין לרבנן בין לרבי אלעזר, רבין שנשחט הפסח - אם כן דיי הדם עמד לירק, וכל העמד לירוק כותו דמי, ולכן אין סותר, בין שנשחט. אבל תגלחת - מעה באפי נפשה היא. ועוד יש למור: דאדא דארמינן ההם טומאת התהום מוציא - היינו על ידי ריעי הציץ, ולכן מרעה אף קודם וריקה, אבל על תגלחת - לא שייך ריעי ציץ. **בעי** רב חנא ניצטא תוך מלאה - בטומאת דיעה או בטומאת התהום, ונודע לו לאתר מלאה קודם גילוח לרבי מרדכי בת טומאת אולינן וסותר שבעה.

אמר

משנה נזיר שניולח - תגלחת טרדה ביום שלשים ואחד שלו. ונדע לו שדוא טמא - בטומאת מת, בין שנצטא בתוך מלאה, בין שנצטא לאתר מלאה לבו ביום, קודם שדביא קרבוניו ושעילא. אם טומאת **ויקה** - היתה בשעה שנצטא - הרי זה סותר ולא חבל. אבל לא נצטא עד לאתר הבאת קרבוניו, אפילו בטומאת דיעה - אינו סותר אלא שבעה, כדנצטא בפרק 'שלשה מינין' (נזיר מוא.א.)

מי שנוקע עליו אחר מן הדמים בו, ואובקיסנא בגמרא לדברי האבא שבעה סותר וכו' ולא אמר קד שלא נילח - נדע לו שנצטא, בין בו ביום בין שנצטא בתוך ימי מלאה, בין בד ובין כי - בין בטומאת דיעה, בין בטומאת התהום - סותר את חבל. **כיצד** - היא טומאת התהום שאינו סותר? אם נצטא בטומאת מת, וירד לטבול במערה ביום שבעי שלו, ולאחר שיצא מצא למת מן שדואו אף על פני הדימה שבפחת המערה, והוא לא הביר בו כשירד שם לטבול - אין זו טומאת התהום, אפילו אם לא נודע לו עד לאתר גילוח, ואפילו אם לא ידר לשם לטבול אלא להק - הרי זה טמא, וסותר את חבל. אבל אם נצטא משוקע בקרקע המערה - שבעה עכבנא כל הדיה בעי, זה שחוקק פנייה פנימיים שדואו סותרו ופעמיים שדואו טמא. שבעה עכבנא לשם, ולא נכנס בה אלא להק, ונדע לו לאתר גילוח שנוצטא לשם פסח משוקע כנגד פני המערה - הרי זה סותר, וירד הוא טומאת התהום. אבל ידר לשם לטבול מטומאת המת, ואחר כך נודע לו, ואפילו לאתר גילוח - סותר את חבל, וסותר את חבל, אף על פי שיהי טומאת התהום. שחוקק טמא טמא - העמידו בחוקק טמא, וחוקק סותר - ידר לשם בחוקק סותר. שניולח דרבי, כלומר, שדורבים בחוקק, כי דטוהר העמד על חוקקו וטמא על חוקקו, ותהיי חוקק סותר טהור, חוקק טמא טמא. **גמרא** במחזורת לו - בברוח לו, כן טומאת דיעה - סותר, אבל לא על בטומאת שאינה דיעה. ורישי לקיש אבא אבא קרא - גבי עשה פסח כי היה טמא לפניו או בדרך רחוקה. כי דרך גמירי אף טמא גמירי - לאפקי טומאת התהום ולא. והוא הדין לנזיר, ורבכל מקום נזיר ועשה פסח בו הדיד ניהו. **כשילפא** למאן דאמר כי דרך - דרבגלו, שפיר, רבין אדאמי מבידה ספק העולם - ודי גמירי אלא למאן דאמר במחזורת לו כי סבירה אחר בסוף העולם - אמאי הוי טמא? והא אינה מחזורת לו וכו' - בין למאן דאמר במחזורת לו בין למאן דאמר כי דרך, כיון דמראיתיהו טומאת התהום הותרה גביה, הא דרניא: המוציא מת מושכב בו, מאי שניא גבי תרומה דרבי טמא, וגיבי נזיר ועשה פסח דהוי טהור? **אלא** שומאס התהום נצטא גמירי לה - ראינה טומאה, רובי גמירי לה, דלמור ועשה פסח בלבד אינה טומאה. אבל לתרומה - לא עמרינן הילכתא, ומשום הכי דיי טמא. **מאן** תנא - דאם נודע לו קודם גילוח, אף על פי שהביא קרבוניו, סותר, אבא רבי יוחנן רבי אלעזר היה דאמר בפרק 'שלשה מינין' (נזיר מוא.א.) דאמר: שדוא תהוי יך - אחר מעשים בלוי, דברי רבי אלעזר, רבין דעיינן לא גילח - כמי שנודע לו בתוך מלאה דמי, וסותר את חבל לרובנן, קודם שנוקע עליו אחר מן הדמים - שוב אינו סותר. **בני רמי** בר חמא נצטא בטומאת התהום בתוך ימי מלאה, ונדע לו לאתר מלאה, קודם הבאת קרבוניו וקודם גילוח, מתו ביה רבי יוחנן אולינן - כלומר, מן אמרין דאדא וגמירין דטומאת התהום אינה סותרת רובי דיעה היא לאתר מלאה, אפילו היבא דנצטא במי מלאה, או דילמא כיון שנצטא במי מלאה, אף על בו נודע לו לאתר מלאה, אפילו לאתר הבאת קרבוניו - לא אמרין דטומאת התהום הותרה לו, וסותר. ולרמי בר חמא דקביעימי ליה הכי - לא שבעיא ליה מתני, ואמטו להכי קביעימי ליה הכי אין סותר או אינו סותר כלל.

אמר

לירק, וכל העמד לירוק כותו דמי, ולכן אין סותר, בין שנשחט. אבל תגלחת - מעה באפי נפשה היא. ועוד יש למור: דאדא דארמינן ההם טומאת התהום מוציא - היינו על ידי ריעי הציץ, ולכן מרעה אף קודם וריקה, אבל על תגלחת - לא שייך ריעי ציץ. **בעי** רב חנא ניצטא תוך מלאה - בטומאת דיעה או בטומאת התהום, ונודע לו לאתר מלאה קודם גילוח לרבי מרדכי בת טומאת אולינן וסותר שבעה.

אמר

לירק, וכל העמד לירוק כותו דמי, ולכן אין סותר, בין שנשחט. אבל תגלחת - מעה באפי נפשה היא. ועוד יש למור: דאדא דארמינן ההם טומאת התהום מוציא - היינו על ידי ריעי הציץ, ולכן מרעה אף קודם וריקה, אבל על תגלחת - לא שייך ריעי ציץ. **בעי** רב חנא ניצטא תוך מלאה - בטומאת דיעה או בטומאת התהום, ונודע לו לאתר מלאה קודם גילוח לרבי מרדכי בת טומאת אולינן וסותר שבעה.

הכחותים אין להם - פרק תשיעי דף סג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (רשינובילץ)

1 אבן רבא לא שמע דהי שאלה בין בן ובין כך סותר הדין דמי ואדחידע ליה דוך
 2 מלאה עריבא למיטרי דסותר - עריך עיין: נמי קאמר? האי אדחידעך לאשמעינן דיש
 3 טומאה התחום סתוה, כגון שטרע לזע שלא גילוח ונראה לפרשי: דמיתרא דמתניתין
 4 - דסותר. ודחידע ליה אימא אילימא תיך ימי מלאה צריבא למיטרי דסותר -

5 ועדיין תביעי לך: היתלמוד דחילן ומפרש לך:
 6 פשיטתא דרבא דרב קשיא וחידעך, ואף
 7 דביי דמי בר תנא חילן ומפרש הטעם באורך.
 8 ועדיין תביעי לך כוללה סותר וא שבעה סותר
 9 - ומת הדיה פשיטתא דרבא: ומשיב:
 10 למאן, לא רבנן - פשיטא דכולא סותר, דאמר
 11 ללעל בפרק שליש' (טז.א) דאף (טז.א) סותר מלאה
 12 סותר ושלשים' מדרבנן. ואי רבי אליעזר - דא
 13 אנה כל אחר מלאה שבעה סותר.
 14 הני מילי - דקאמר רבא אליעזר אחר מלאה
 15 שבעה סותר - כי נטמא אחר מלאה. ודא
 16 דאף מביעא ליה תוך מלאה ודא, ואי וליטמא
 17 שאני הבא, דידעה לאחר מלאה הוא, הכי נמי
 18 נטמא אחר מלאה. ודחיי בעיא דרמי בר חמא.
 19 ומפשי ליה מניה, ממתניתין נפתח, דאוקמינן כרבי
 20 אליעזר, וקתני: אם עד שלא גילח נודע לו -
 21 כן ובין כך סותר, ולא מפליגי בין נטמא קודם
 22 מלאה לנטמא לאחר מלאה, ונבטמא אחר מלאה
 23 פשיטא לך דאמי סותר כי אם שבעה לרבי
 24 אליעזר, והכי נמי כי נטמא לפני מלאה - דאמי
 25 סותר כי אם שבעה.
 26 לתרומה טמא - כיון שדוא מטיל לתרומה של
 27 דרך - אז אפשר לו לנטמא בו.
 28 דרך עליו ורחלו. למיז ועשה פסח חתום, דודי
 29 טומאת התחום. במה דברים אמורים לתרומה
 30 טמא - שכן לא מקום לעבור אם לך דא אחר אותו
 31 מקום שדמת נטמא, אבל יש לו דרך לעבור.
 32 סותר אף לתרומה. במה דברים אמורים לתרומה
 33 טמא - שנטמא שלם, אבל משובר ומפורק טמא,
 34 אפילו אין בו מקום לעבור - סותר, ומשום
 35 שפסח עבר, ולא עבר דרך ישר אלא דרך מעקם,
 36 והיא לפי סתם טומאה ברשות הדיים ודסקין
 37 סותר, אלא כי נטמא בעבר דודי עליו.
 38 אפילו משובר ומפורק טמא, שהקבר מרופף
 39 ליתמא באלו בדרשנין, "אבן רבא" - לרבות
 40 קבר סתום, שהעובר אף בגוד דליקן שבקבר
 41 ליתמא באהל, כדפרישית לעיל.
 42 במה דברים אמורים - דחידעין שמא בין
 43 פרקין עבר וסותר - ובמדלע דר גרילי,
 44 שאפשר שיעל ויעל וסיט ושלא יאידהל, אבל

45 טען שמאסו או רכוב על גבי בהמה - אמי יוכל ללחך כל כך וקוף שלא ישה עצמו לעדיין.
 46 וטמא דאין זו טומאה ברשות הדיים, אלא היא דמיטמא דאידהל. **במה** דברים אמורים
 47 - דאין לו מקום לעבור וסותר - במתנת התחום, אבל במתנת חידעה - ושלשון
 48 נמשאם, תרומה וניד ועשה פסח, ומפרש ואולי נמי נידו טומאה חידעה - דמכיר בה אחר
 49 מן העולם, אפילו ובקפי ונבקי סחיליים, אבל אין מוסה.
 50 **צפה** אמי טמא בעין שריך דחניא פסח טומאה צפה בין כליים - שריע כפי מילי, ושריע
 51 צף על פני תמים, פסח נעג כבלי ספק לא נעג. אז ברקיע - במים שעל גבי קרקע.
 52 רבי שמעון אומר: כבלי - סותר, ודאי ספק - סותר, ודאי ספק - סותר, ודאי ספק - סותר.
 53 פסח נעג, ודאף על הארץ נטמא אם היא טומאה ברשות הידיד. אבל צפה, שאנה קבוע
 54 פסח, לא ידסקאף לך אי דאף על פני גומים מטרדיין, או הוא דריך צפה בארץ, שדוקא ארם
 55 בארץ, מטרדיין ממשעטא דיעל הארץ.

אמר רבא לא שמע - מרקחני מתניתין אמ נודע לו עד שלא גילח בין כן ובין כך, בין
 טומאת התחום בין טומאה ידועה - סותר, ואוקמנא לה למתניתין כרבי אליעזר,
 וקושינא מיהא דקפסיקא ומר: כל אימא דרבינא, בין בתוך ימי מלאה בין לאחר ימי מלאה
 - דסותר. ודחידע ליה אימא אילימא תיך ימי מלאה צריבא למיטרי דסותר -
 במתנה, אלא לאו שמע מניה דאדחידע ליה
 לאחר מלאה, וקאמר דסותר, דבריה טומאה
 דהיה בתוך ימי מלאה אוליין, ועדיין ותיבי לך
 ליה דלאחר מלאה קאי, שבעה סותר ותו לא.
 או דילמא בין דניטמא בתוך ימי מלאה - סותר
 את כולן, ולפאן - קמביעיא לך? אי לרבנן
 וקודם הבאת קרבנותי - פשיטא דכולן סותר,
 ואי לרבי אליעזר - וקודם גלחתי, הא שמעינן
 ליה דאמי בפרק ימי שאמר דרבי נזיר מגלח
 (נזיר טז.א), כל לאחר מלאה - שבעה סותר,
 אמר לך - רמי בר חמא: לעולם אליבא דרבי
 אליעזר קמביעיא ליה, והכי קמביעיא ליה: ותי
 נטמא דלאחר מלאה שבעה סותר ותו לא - כי
 מימא לאחר מלאה, והאי כיון דניטמא לפני
 מלאה מדיי בה רבי אליעזר דבריה טומאה הדות
 בתוך ימי מלאה אוליין, ואי דילמא בין דידעה
 לאחר מלאה הוא - שכבר חיבא קרבנותי,
 ושבעה הוא דסותר ותו לא. הכי נביסין: ומינה
 דא וקתני - בין כן ובין כך סותר ולא מפליגי
 שמע מינה, כלומר: ודחידעין כל קמביעיא
 נגיפה, דמרקחני יבין כך ובין כך סותר, ולא
 קמפליגי בין דניטמא קודם מלאה בין לאחר
 מלאה, דהא מתניתין כל אימא דניטמא
 במשעטא, ואוקמנא לה לרבי אליעזר דאמר כל
 לאחר מלאה שבעה סותר ותו לא, שמע מניה
 נמי דאפילו דיכא דניטמא בתוך מלאה, ותו
 דידעה לאחר מלאה הוא - דשבעה סותר ותו
 לא, לשטא אדחיאנא: אמר רבא את שמע, ולרבא
 לית ליה דרבי יוחנן דמוקין לה למתניתין כרבי
 אליעזר, ולא כרבנן, דקסבר, דמתניתין
 מיתוקמא כרבנן, דמודד רבנן גבי טומאת
 התחום, אדאף על גב דהתלמוד גלחתי אל
 הנהבא, לנביי טומאת העולם חשיבא, שאם
 נודע לו עד שלא גילח - קפסיק ותיי כי דנטמא
 לפני מלאה בין לאחר מלאה, דאם נודע לו
 לאחר מלאה קודם גילוח, אף על גב דהביא
 קרבנותי - סותר, דבזו סותר לרבי אליעזר
 גלחתי ודיא חשובה לעינן טומאת התחום,
 ושמע מניה דסותר, ועדיין תביעי לך בו, אמר
 לך רמי בר חמא: לעולם אליבא דרבי אליעזר
 קמביעיא ליה, והכי קמביעיא ליה: והני מילי דאמי רבי אליעזר דאמי סותר אלא שבעה
 דיכא דניטמא נמי לאחר מלאה, והאי כיון דניטמא לפני מלאה - מודד לרבנן
 דסותר את כולן, ובאמורן תוך מלאה זמני, אי דילמא שמיא אבא, ודיכא דידעה
 ליהא אלא לאחר מלאה - שבעה הוא סותר ותו לא. ומינה - איכא למישמע מניה,
 דהא קתיב: בין כן ובין כך סותר, וקאמי שמיא מתניתין: כל שטא בין דיכא דניטמא לפני
 מלאה ליהא דניטמא אחר מלאה, אלא סותר את כולן, ולא מפליגי בה רבי אליעזר ורבנן
 שמע מניה ולרבי אליעזר נמי, כיון דטומאה הוה בימי מלאה - דסותר את הכל. הני
 רבנן חשיבא פת - בטמן בדרך, כגון: כמבן וארס, ומלמס, שדריי תולל להתגלגל עליו על ידי וצרות
 לעבור אלא עליו, ובעשה שדוקף עליו אל הכידי בו לשוא תחווין, לעינן אפילו תרומה
 טמא, ונבזיר ועשה פסח, דסודר, ואינו שריך לעשות פסח שני, ובכל שאמר
 דנבזיר ועשה פסח סותר - כסודרע ליה לארץ שפעה פסחו, אבל נודע לו דניטמא
 פסחו - דריי זה טמא, ונרחה לפסח שני, והכי מפרשה עלה בתוספתא, בדרביא דמסכת

התחום, איך דכרובו פסחיים אפילו בניו ועשה פסח טמא - שעתה הוא, אבל במתאפה שחיתה ידועה - לא שופר כן, שלשין טמאין - ואפילו נזיר ועשה פסח שני, ועשה פסח שני,
 ואף על פי שפכר שני פסחים פסחין באשון, כבין או בביירות - וטעם הוה, דאפשר שיהא שני פסחים, שדריי תולל להתגלגל עליו על ידי וצרות
 עשיין להתגלגל ממקום למקום, אבל ימים ואפילוהו נקסי סלעים, האילו חן חלחין - יוכל ארם להסתכל בהן על ידי דהקא, ואפשר שארם אחר מכיר בהן, שהצניי בתוכו, ואין
 זו טומאה התחום, ולא אמרי - שדחוריהו טומאת התחום, אלא לטומאת תולל כלבד, אלא לעינן זו וזבול לא, הכי נביסין: צפה אינה מטמאה שריעין - כלומר, אף על גב דטומאה
 מן צפה מטמאה ספק נעג, כן בתרנן ומנצא מני, כל עומר, לעינן שריך ידועא אינה חשובה לעינן מטמא, שאר שריעין אף על פני גומים, פסח נעג על פני ספק לא נעג - בו
 סותר, ודחיא ספק טומאה צפה - כלומר, עומר, טומאה צפה והוא ספק אם בה אלא נעג בו, בין - שדריי צפה במים שבכלי, בין במים שבקרקע - סותר.
 כתוב

כתיב בכל השרץ הרשע... ומשמע בכל מקום ששרץ טמא, ואפילו צף, ובתיב "על הארץ", ומשמע דרבעין שיהא מונח על הארץ, ולא צף. האי כיצד רוצי נני - בטומאה, בכל מקום שרוא, אין במים בין בקרקע - טמאה. האי ספק נגע, כגון לאחר שצנצנו צף על פני המים - היה זה טהור, וכן שצנצנו צף במים שבכבלי, ואם במים שבקרקע ספק נגע צף לעולם טהור. איך מצינו ובר מקום מים יהיה

טהור - דמשמע דצפה בקרקע טהור. ובתיב יטמא את כיצד צפה בבילים - ספיקו טמא, צפה בקרקע - ספיקו טהור. כל הנשילין והנגרדין וכו' טהור שרץ בין טומאת נבילה, ובשעת הידלות או גירלתו ספק נגע ברוך אדם וכלים. ספיקו טמא - היה הגרר הרטול - כמו שיש מנוחין דמי, והיה הספק טומאה בישראל והיה, דספיקו טמא. דגרמין מוסטה (סוטה ח"ב) דכתיב בה "והסתרתי ויהי טמאה", אבל אם היו נורוקין, דבשעת וירקתן ספק נגע ברוך אדם וכלים ספק לא גנע - ספיקו טהור, ולא אמרין קלוטה כמו שדוחתא דמיא, אלא בטומאה צפה דמיא, דספיקו טהור. הכי רש"י: חוץ מבוית מן הבה והמאחיל על פני טומאה ששטמא מלמעלה כלשפה לאיתו, ובזוה - כלומר, חוץ מבוית מן המת שורק על גבי אדם או שדורה, ובין שורק שדורות על כוית מן המת, או האדם עצמו דלעילוי, וספק הוא אם האחיל עליו - וספיקו טמא, לפי ששטמא מלמעלה כלשמה, הואיל והוא טמא שלא בגניעה, כגון על ידי אהל. והאי דרתי והמאחיל על פני טומאה, אלד צריך מלויניו אלא חוץ מבוית מן המת והמאחיל עליו - לאיתו, ובזוה ששטמא נמי מלמעלה כלשמה באבן מסמא, שאם יושב וב על האבן ועל הבילים על האדם שני בתוך הבה הבה האבן - נטמא האדם והכלים כמו בגנע עצמו. וכן אם הבה מלמטה הטהור יושב על אבן מסמא, נני עם רמי בר חמא מת בבלי וכלי נני על פני המים - הוה רמי בר חמא שלא האחיל עליו אבל ספק הוא לו אם נגע אם לא נגע כב פתו - גבי מיתוין מאי טעמא חיישין לטומאה צפה - דהתם איכא למיחש שמא האחיל עליו, אבל הכא רידיע הוא לו שלא האחיל עליו, אבל ספק הוא לו אם נגע, מי אמרין בתר בלי אולינן - וכמאן דמונה על גבי קרקע דמי, וספק מנגע טמא. אי ברת מירא אולינן - ומת מירא אתול ורץ על פני המים אגב הבלי, וספיקו טהור. אמ

תשיעי לומר - בין קומת עצמו לא נגע. על פני המים הוא, בתר כלי אולינן, וכמאן דמונה על גבי קרקע דמי, וספק מנגע טמא. מת מוזנח על גבי השרץ - ושרץ צף על פני המים מהו? בין דשרץ טומאה ערב ומת טומאה שבעה - כמאן דמרחתא טומאה בבלי דמי, וספק מנגע טמא. או דילמא - הא טומאה עבה מסיבתא היא. וכין דרץ שרץ כצף מת דמי, (מיתא מירא אולי רץ על פני המים אגב הבלי, וספק מנגע טהור). ואם הנמצא לומר - בין דהאי טומאת ערב וטומאת שבעה - כמאן דמרחתא בבלי דמי, וספיקו טמא דאי שרץ צף על גבי נבילה - הוא הדין נמי לנבילה על גבי השרץ. אלא האי דקמיבעיא ליה הכי - דשיעורא דשרץ דהוה כעורא קאי על שיעורא דנבילה דהוי בבויה, ולא שיעורא דנבילה על גבי שיעורא דשרץ. או דילמא - בין דהאי בכעורא - כמאן דמרחתא בבלי דמי, וספק מנגע טמא דאי שרץ צף על גבי טומאה שבעה - כמאן דמרחתא טומאה בבלי דמי, וספק מנגע טמא. ואם תמצי לומר שרץ על גבי שרץ, בין דשרץ שבעה כמאן דמרחתא טומאה בבלי דמי, וספק מנגע טמא. מי אמרין: בין דמימחה - היא לה משקה, ושרץ צף על גביו, וספק מנגע טהור. וכמאן דרץ על פני המים דמי. או דילמא בין דאובלן הוא - היה לה כמאן דמונה על גביו, וכמאן דמונה על גבי קרקע דמי, וספק מנגע טמא. ואם תמצי לומר - דהאי כין דאובלן הוא, ולא שוי שיעוריהויהויה, דהאי בכעורא, כמאן דמונה על גבי כלים דמי. שרץ על גבי שבת ירע - ושבת ירע על פני המים, מהו? מי אמרין, הואיל ושבת ירע לא אובלן הוא - אדהו היה מבושק, והוא שרץ צף וספיקו טהור. ואם תמצי בין שנתעקרה - מבשרו של אדם ממש, ולא דמי לשאר משקה שנתכוו, כגון מי רגלים שמסומן לתוכו - אדהו היה שבת ירע כי אובלן דסמך הוא. שרץ צף על גבי מי חטאת - ומי חטאת עבין הן, מפני אפר פרה שבהן, מי דיו באובלן? או דילמא משקה דהו, והוי כשרץ צף, וספיקו טהור. לא דיעוין, חיקו.

כתבין אך מצינו ובר מקום מים יהיה טהור וכתבי טמא עד (הערך) איך כתיב בכלים טמא - דרזקא דומיא דמצינו ובר, שהם מים על גבי קרקע. כל הניתקל - אדם שומד במים הבור וזה משילטל שרץ, וספק נגע בו אדם העומד במים. או הנגרדן - שיהיה תיבוך גורר שרץ על פני המים, ספק נגע - ספקו טמא מצינו כמנוחין - כיון ושדון אדם טמא בארץ וכן כיון טומאה צפה

והמאחיל על פני הטומאה - כגון אדם החורק במים, ומנצח כוית מת קבוע במים, עפר סבך הטהור ועל האחיל על המה. דברשך כי האי נושא טהור, או במת לשוטאת נגע. דכר לך (טהרה) צפה וטומאה קבוע כמו טומאה הצפה וטהרה קבוע. בכל מקום באחיל על פני המה, דבר שיהא נמצא מלמעלה כלשמה, לאיתו ובזוה ששטמא בהיסט, וכן עליונו של וב הזה (מלמעלה) כלשמה ממשכב, ואם וב הזה עברים במים וכלי אצלם, ספק היסטו - אין לו ליטרה משום טומאה צפה, אלא במגע דוקא, דמיא דשרץ, וכן אם מדרושה שם חב עבר, ספק ררס - אין לטרוה משום טומאה צפה. בעי רמי בר חמא מת בבלי וכלי צף על פני המים מהו דהוי כלי אולינן - הוא נח, או דילמא בתר מאי אולינן הוא לא נת מת על גבי שרץ מתי, כין דהאי טומאת ערב היא טומאת שבעה מי דמרחתא בבלי דמיא, או דילמא דהאי טומאה היא טומאה - סמיכתא היא, ואם תמצי לומר כמאן דמרחתא בבלי דמיא, שרץ על גבי נבילה ונבילה צפה על פני המים מהו בין דחרויהו טומאת ערב - טומאה סמיכתא היא. חרוא טומאה עבה, ולא חשיב מנוחתא, או דילמא היא כוית היא כעורא. שרץ על גבי שרץ מהו בין דהאי כין שיעורא הוא, או דילמא בין דמפסקי מהדרדי - לא. אם תמצי לומר בין דמפסקי לא, נבילה שנימוחה מי הוה רך ונבילה כי משקה, הוה שרץ שעל גבה כטומאה צפה על פני המים, או דילמא אובלן הוא? ואם תמצי לומר כי אובלן הוהין לה ואינן חשובים משקה, הוהיה ליה כמי שאינן על פני המים, והא שרץ על גביו, הואיל כשנתבולה שנימוחה צפה על פני המים כוית היא כעורא - כמאן דמנח דמי. שרץ על גבי שבת ירע מהו? מי דריא לה כי משקה ואם תמצי לומר דמתעקר מנופה לא חשיב משקה, אלא כי אובלן וש לרדנו. שרץ על גבי מי חטאת - שהיה שם אפר ומים, ועל ידי האפר הוא עמי. ובי חטאת

דנקיט, אמר רבנן יתחק דהוא הדין דמצי לנקטא אפר ומים בעלמא. אי חשיב משקה אי לא, אלא לרבותא נקט, דאף על גב דאיכא למיטני: בין דהאי טומאה היא טומאה היא ליה כי טומאה סמיכתא צפה על פני המים, מכל מקום בין דהי מי חטאת הוא לוד משקה עליהן, והואיל כי צפה על פני המים.

נדר
דמי שרץ צף על גבי טומאה שבעה - כמאן דמרחתא טומאה בבלי דמי, וספק מנגע טמא. ואם תמצי לומר שרץ על גבי שרץ, בין דשרץ שבעה כמאן דמרחתא טומאה בבלי דמי, וספק מנגע טמא. מי אמרין: בין דמימחה - היא לה משקה, ושרץ צף על גביו, וספק מנגע טהור. וכמאן דרץ על פני המים דמי. או דילמא בין דאובלן הוא, ולא שוי שיעוריהויהויה, דהאי בכעורא, כמאן דמונה על גבי כלים דמי. שרץ על גבי שבת ירע - ושבת ירע על פני המים, מהו? מי אמרין, הואיל ושבת ירע לא אובלן הוא - אדהו היה מבושק, והוא שרץ צף וספיקו טהור. ואם תמצי בין שנתעקרה - מבשרו של אדם ממש, ולא דמי לשאר משקה שנתכוו, כגון מי רגלים שמסומן לתוכו - אדהו היה שבת ירע כי אובלן דסמך הוא. שרץ צף על גבי מי חטאת - ומי חטאת עבין הן, מפני אפר פרה שבהן, מי דיו באובלן? או דילמא משקה דהו, והוי כשרץ צף, וספיקו טהור. לא דיעוין, חיקו.

ניזיר ועושה פסח שהלכו בקבר התחום בשביעי שלחן טהורים מאי טעמא לא אלימא
טומאת התחום למיסתר מתיב ארי ריד לטיהור טומאתא מן טמא שחוקת טמא טמא
— אלמנא: דלא ארתחוק טומאתא — לא מטריחין טומאת התחום. **אמר** ליה מוריא לך
בניזיר דמחוסר תגלחת — פירוש: תגלחת טומאה. ומתניחין איירי הבא דמחוסר תגלחת,

שתיי אף טבילה הוא מחוסר, שתיי הוא ירד
לגבול, וכל שני תגלחת שאריתיה. ורבי אבהו
ימיי בשביעי אחר שגילה. ויהי דמחוסר טמא
שמש — בזאי לא קרינן לא בחוקת טמא
כדמפיש ואויל. אמר ליה: אף אבא מוריא לך
בניזיר דמחוסר פסח דלא מחוסר ולא כלום, כלומר,
ואחר שטבל ואחר שגילה, אמר ליה אביי: הוא
מחוסר הערב שמשו! אמר ליה שמשא ממילא
ערבא. אמר אביי חור ביה, הוהה דשימשא
ממילא ערבא, אמר חזבי סהוק. **הרמיא** יום
מלאת תביא תוך מלאת לא תביא — האי יום
מלאת לאו דוקא. אלא כלומר חזרה וילדה יום
שמונים ערבא, תביא שני קרבנות תוך מלאת
שחורה וילדה שנית תוך ימי לידה ראשונה — לא
תביא רק קרבן אחד. יכול לא תביא על לידה
שלפני מלאת, אבל תביא על לידה של אחר
מלאת, כגון שילדה בשניה ביום ששים וארבע
ללידה ראשונה, וחזרה וילדה ביום ששים וארבע
ללידה שניה. שדאי תוך מלאת של לידה שניה
לאחר מלאת שנית של לידה ראשונה — לתמונן למר
"ביום מלאת", דכל תוך מלאת — כן ללידה שנית
המפוסרת בקרבן של ראשונה — אינה מביאה אלא
קרבן אחד. ואומר רב כותא: דייני טעמא —
דמחוסר קרבן, כלומר, משום הכי מפיטרא בקרבן
אחד — לפי שמחוסרת קרבן של לידה, ולא יצא
עלה שני שריאה לביאי קרבן של לידה
ראשונה. דבעל קרבן לא תנע ולא במקדש של

התם נמי מחוסר הערב שמש. והואיל ולידה שנית — לא תוכל לביאי קרבן של ראשונה עד
הוא תופסרו היא בקרבן אחד.
עוד שני מחוסר הערב שמש. כלומר, מי לא עסקין באשה שלא
טבילה לסוף שבועיים כל עיקר הדין אף לאחר שמונים אינה אריאה לביאי קרבן לידה
ראשונה, ואפילו הכי מביאה קרבן של לידה שלאחר מלאת. **אמר** אביי שימשא ממילא
ערבא — כלומר, לא מביאה קרבנות תוך חזבי טמא. שהי מקמי שמשא ומביא
לגבול. אלא אף הערב שמש שאינו ביד — לא קחשיב סהוק, דשימשא ממילא ערבא.
ואית דמחוסר: האי מניחיה הערב שמש — מטבילה דסוף יום שמונים ואחר, כדאמר
בפרק ידומרי קודש (א.ב.א.א.) לא תזריא. ודאי דמזריחין אביי, וכן שחוקת טמא טמא
הערב שמש, ודקניי התם דמחוסר כיפורים צריך טבילה לקודש, והתם דייק טבילה — אין,
הערב שמש — לא. אמילי אחרניא. **בתחלה** — שלא נודע לו כי בגורם של בגור.
ברובו — בגמרא מרבי אמי נקטיה. **נוטלו** — נוד דהא דידעו אמרינן בפרק "גומר"
הדין (מתניין דרוב) אמר לפרנתי — והתם הוא דוקא בשבועתו על ברית ששאר
קבור שם. אבל בגמרא אמרינן התם מותר לטלו, מארי שלא נודע הקבר לפני אדם — נכון
לומר כי לקריא קבור שם. **תפוסתו** — פירוש בגמרא.
מנצא שלשה אם שי בין זה מארבע אמות עד שמונה דרו וכן שנות מלאת, כלומר,
דאיגילא מילתא וכן מושבאח ותלתי בי בית הקברות היא, ולכך אסור לטיילן
ולפרנתי. גם עריך לביוק הימנו ולתקן עשרים אמה, כי בזאי שנית הקברות היה שם
הגיליה היו לקבור במערה, כדאמרין בשלחי "דמזכור פירות". והתם מפורש לך לישנא
דהאי תנא סבי דהתם של מערה ארבע אמות על שמונה כרבי שמתוך דברייתא. והך שלשה
לאו תוך ארבע אמות אשכחיהו, כדמוכח התם. ודוחה הוכח אמה ובין כך לוכח אמה. וחצי
אמה מקום שני סמוך לכולל העמדה לשני תחלים — הדין תוך ארבע אמות שני כוכין,
והקמית מארבע עד שמונה — הכי קאמר: השלשה מותיין כפי פיר היראי לקבור שלשה
אמות מעברה שרובה ארבע אמות וארבע אמות אמה, כן לררבה שי כוכין, והחלשי
לא יחיד מרחק יותר מן אמה וחצי. שכן המעשה העמדה שרובה ארבעה אמה שמונה.
כן תריך רבינו יום. ודלא כפירוש רבינו שמואל בן מאיר, פירוש תוך הארבע אמות שלשה
כוכין. ודלא ליתא כדפירש.

מארבע אמות עד שמונה — רבי גרסין: כהלין מטה וקוברין. רבי חצי הקבר הוא דמינתי, פירוש "הדומר פירות".

אמר רב הונא נזיר ועושה פסח — שנטמא בטומאת מות. והוה עליקן בשלשי
ובשביעי, והלכו בקבר התחום בשביעי שלחן, ואף נודע לעושה פסח עד שנטמא פסחו,
ולנזיר עד שמונה נזירותו ונזלה לנזירות סודרה. מפורים — ואף על גב דעושה פסחו
שלחן, דלא אלימא דך טומאת התחום למיסתר, הואיל וזכר עבר ונטור לכשנטמא

בטומאת התחום. **תיב** ארי — ירד — לטבול
ולטיהר דטומאת דמות, ומנצא מן משוקע
בקיעה ומערה — טמא, שחוקת טמא טמא.
ודבא נמי, כיון דהוי בחוקת טמא בשביעי שלו
כשנטמא בקבר התחום, לפי שדריק לא גילח
תגלחת טומאה נזירותו, ולא העריב שמשו,
התגלחת לאחר ביאת מים הוא. כדאמרין לעיל
בפרק "שלשה מניין" (אמר דרוב, ב), לוקמניה נמי
לזכותו ולדחי טמא! אמר ליה מוריא יום
בניזיר — דכיון דנצמא ביום שביעי שלו קודם
תגלחת, דטמא, ואפילו כי לא נודע לו עד לאחר
גילוח סודרה, משום דמחוסר תגלחת טומאה
כי נצמא בקבר התחום. **דלא מחוסר ולא כלום**
— והוי בחוקת סודר כי נצמא בקבר התחום,
ומפיסקא לא מתניחין ליה טומאה, כדתנן
שחוקת סודר סודר. **אמר** ליה — עושה פסח נמי
ביום שביעי שלו קא מחוסר הערב שמש, וקאמר
דחוקת טמא טמא **ממילא ערבא** — וכלא
מחוסר ולא כלום דמי. **ואף אביי חור** —
דאמר: הערב שמש לא סהוקן הוא, דשימשא
ממילא ערבא. והניא ובמלאת יום סודר לבן
או לבת וכו'. **יום מלאת תביא** — אם חזרה
הפילה ביום מלאת לזכר, דהיינו ביום ארבעים
ואחר לזכר, ויום שמונים ואחד לנבאה — הביא
שתי קרבנות. אבל על אותו שילדה בתוך מלאת
— לא תביא, דאמר קרא "זאת תורת הולדת"
— התורה ריבחה על כמה ולדות שיש לה בתוך

ימי לידה. שמביאי קרבן אחד ואוכלת בקדשים, אין השיר ללידה חובה. יכול לא תביא
כי אבל תביא על שלאחר מלאת — שאם ילדה נקבה בתוך שמונים ימים, ואחרא שנבחר
שמונים הראשונה חזרה וילדה נקבה בתוך שמונים של שניה, יכול תביאי קרבן על
הראשונה ועל השלישית. מאי טעמא לא תביא לראשונה מלאת של ראשונה לזכר לזכר לזכר לזכר
— דמשמע: על זמן שילדה ביום מלאת, בשעה שריאה לביאי בה קרבן — תתחייב
בקרבן על שתיקן, אבל תוך מלאת — לא תביא. והו, הואיל והיא בתוך מלאת של שניה
— לא תביא. **אמר** רב תנאי — כלומר, ואמר רב כותא על דההיא: שאני הבא בלידה
לדאורי דמלאת, מאי טעמא לא תביא לראשונה לזכר קרבן — דשמונים מחוסר ארי, וכל
חרא ודוא דמתלילאה לה היא בשעה שאינה אריאה לביאי בה קרבן. ומתוכינן עלה
דהיא: והתם נמי ביום מלאת לשמונים אמה, אמאי מייית ארי קרבן? הא מחסרה היא
בשעה שחרי היא צריכה לחיות ומוטלת בו ביום אף על פי שברר טבילה לזכר לזכר
ארבעה עשר מחמת לידה, כדיתיריה לאכול בקדשים. כדתנן במסכת חגיגה בפרק
"דומרי קודש" (א.ב.א.) שהאנו דמחוסר כפורים צריכין טבילה לקודש, וצריכין ארבע
שמש, דהיינו טבול יום ארבע, שאף על פי שטבילה לסוף ארבעה עשר — אינה ארבע
בקדשים עד שמונים ואחר, וצריכה הערב שמש. **אמר** אביי — האין קמיה דמלתי
קרבן, משום הכי אמר בניזיר מלאת תביא. ואי מילתא דאביי ורב כותא לא שריבין
דכחא אמות. **משנה** המוציא מות פתוחה, דרובי — ולא יזיש, ואי שריבין בין ירכותיה,
ולא דרובו נוטלו ויחסי — ומנפן למקום אחר. ואינו שריבין אלא במקום הזה
שום מן אחר, ומותר לו להלך בכל מקום. וכן אם מצא שנים. אבל אם מצא שלשה, אם
שי בין זה לזה מארבע עד שמונה. אם שי בין ראשון לשני ומתחלה ארבע לסוף ארבע,
דהיינו לרובם מעברה, ואי שוק מושבין בתוך שמונה מנחת אורך מעברה, שאחרי
בתחלה אחד והשלישי בסוף שמונה, דרביי קא מוקים לה אליבא דרבנן ורבי שמעון
בפרק "דמזכור פירות" (בבא בריא א.ב.א.). ורבי זו שבנות קביות — וקני מוקינן, ואף על
פי שאינו שריבין, כדגרסינן והתם שנפתח לחוכו כוכין ששוכבין בתוך ארוך המערה,
דאיתומיא אריאה, דלא תפסיקו לשכר — שם אלא הללו שלשונות, מתיב, והחלשי
שבנות קברות — שי לחוש שמת נעשו כאן שתי מערות, אחת מכאן ואחת מכאן, וחצר
באמצע שהוא של על שש.

וצריך
בדק

1 וצריך שיהא ברוך ממנו להלן עשרים אמה – שהיא ממנן שני מערות והחצר שביניהם.
 2 והתם מתרגם לה דף ששת בריה דרב אילבא דרבי שמעון, דאמר פותח בה שתי
 3 מערות של על שמונה. דהיא מנייהו בפלגא. ואיך מוקים לה כרבנן, דאמר' שאין
 4 אורך המערה אלא ארבע אמות על שש אמות, והמנין סרי הוא דהויין, וקא מלקה
 5 הדא מנייהו אלכסנותא, ודחויין להו עשרים.

בבבב הימנו והלן עשרים אמה – בפרק "תומכור פירות" (בבא בתרא ק"א). פריך: עשרים
 2 ותרתיין הויין, לשתי מערות ששה עשר, וחקר הקבר אמרין התם: לרבי שמעון ורבנן
 3 שש אמותו מושגת: שרגילות הוא שחצותו הוא שחצותן הוא המערות גזרות השניה של נפלים,
 4 ולכן בשנתו סני בארבע על שש. ואיכא דמזקי התם למתניין (דהתם ומתניין) דהא

1 **בבבב** הימנו והלן עשרים אמה, מצא אחד בסוף
 2 עשרים אמה - בבבב הימנו והלן עשרים אמה,
 3 שרגילים לדבר, שאילו החילה מצאו - ונטלו ואת
 4 תפוסתו. **גמרא** אמר רב יהודה: מצא - פרט למצוי,
 5 מת - פרט לתרוג, מושבב - פרט ליושב, בדרבנן
 6 פרט לשראשו מונח בין ירכותיו. תני עופא רב
 7 הנינא: מת שחקר - אין לו תפוסה, ולא שכונת
 8 קברות. וכל הני, מאי מצאמא לא? - אמרין דילמא
 9 גוי הוא. מצא שנים, ראשו של זה בצד מרגלותיו
 10 של זה, וראשו של זה בצד מרגלותיו של זה -
 11 אין ליה תפוסה, ולא שכונת קברות. מצא שלישה,
 12 האדר דיעו וישגים תחילה, או ישגים תחילה וישגים
 13 ידועים - אין להם תפוסה, ואין שכונת קברות.
 14 מעשה ברבי ישבב שקבר ומצא שנים ידועין ואחד
 15 תחילה, ובקיש לעשותן שכונת קברות. אמר לו רבי
 16 עקיבא: כל שישגת - לרין יגעת, לא אמרו שכונת
 17 קברות אלא לשלישה ידועין, או לשלישה תחילה.
 18 "ונטלו ואת תפוסתן". היכי דמי תפוסה? אמר רב
 19 יהודה: אמר קרא "ונשאתיו ממצרים" - מול עמי.
 20 וקמה שיעור תפוסה? פירש רבי אלעזר (ברבי צדוק):
 21 נוטל עפר תיחוח, וחופר בפתולה שלש אצבעות.
 22 מיתביב: וקמה שיעור תפוסה? פירש רבי אלעזר ברבי
 23 צדוק: נוטל את הקיסמין ואת הקסבות, ואת
 24 תרדויו, וקמת את תפוסקות, ותשאר מנוטרין לרוב
 25 בנינו של מת, ולרובע עצמות, לקמלא תרדוין רקב?
 26 הוא דאמר כי האי תנא, דתניא: וקמה שיעור
 27 תפוסה? אמר רבי יוחנן משום רב עזאי: נוטל עפר
 28 תיחוח וחופר בפתולה שלש אצבעות. "בבבב הימנו".
 אמר

1 שטנא? דילמא גוי הוא – ואיקבר להבא. וגוי אנו עולה מן המנין, ולא פס להו להבא
 2 אלא תרי. ותנא שנים – ונטול את תפוסתן, משום דבי עלי קט מוקמן. ראשו של
 3 אב בצד ומתנייהו. וזה אין להם תפוסה – דברים הם שנקברים בבין. וכן אם קט שלישי,
 4 רשעים מתן נקברים בענין הזה – אין להם שכונת קברות. אחי – מהללו שלשה מתים
 5 ידוע חבר, ושנים מתן שמונא עבשי תחילה, או אחד מתן עבשי תחילה הוא מניין.
 6 ובקיש לעשותן שכונת קברות – דקנו מוקמן. אלא לשלשה ידועין או לשלשה שמצאן
 7 תחילה – כל זהו ידועין קודם לב, דכתיב הוא דגמריה. אבל באיך גימא – לא משגיב
 8 מעפר מצרים לט עמי. נוטל עפר תיחוח – שנעשה מחמת הדם שיצא ממנו, וממחת
 9 מוחל שיצא מן המת. וחופר – בפתולה קרקע שלש אצבעות, דאמרין כשיעור שלש
 10 אצבעות נבלע בקרקע. נוטל את הקיסמין – של נסרים שנעשו מן הארץ כשהרקיבו.
 11 ואמר לה – קיסמין של עצי בשמים, כרתיב באסא ברברי הימים (ז') וישכיבוהו
 12 במשכב אשר מלא בשמים', ואת הקסבות – קוחות של אדמה שנברקו מן הדם ומן
 13 המוחל, קיסרין בלישטיס בלעז'. וזוהר את הווריאן – דבר שהוא רגיל וישו את שאני מן
 14 המת. שלא דיעו לוקן משום טומאה. ונטיח את תפוסקות – שהיא מלא מוקמן אתה,
 15 דרדשיש לוקן משום טומאה. וחשאי – דברים שהן מן המת. וקיסמין, מנוטרין לרוב
 16 בנינו של מת דאדלו. ולרובע עצמות לקמלא תיחוח רקב – דוקא אמר ליעיל בפרק "כחן גדול גויה" (א.א.א.) נקבר בארון של עץ אין לו רקב – דמי תני בעיניה. אבל (א) לא יאצטרופ
 17 לאחריו שנקבר ערומים בארון של שיש – מנוטרין.

1 נוטל עפר תיחוח וחופר בקרקע בתולה שלש אצבעות. בירושלמי מפרש שמוהל המת יורד
 2 בקרקע עד שלשה אצבעות. **מיתביב** כמה שיעור תפוסה פירש רבי אלעזר ברבי צדוק נוטל
 3 את הקיסמין – פירושו – מן הארון של שיש שכתבת. את הקסבות – שיש תומכרי: כמה קוחות
 4 אדמה. וזרק את הוריאם – פירושו: מה שראוי לן שאני מן המת. ונטיח את תפוסקות –
 5 מה שהוא מנוטף אם ידון מן המת אם אלא. מניח מנוקס המונעט סלא תימטאו עשיי סדרות
 6 והשאר – שהוא בורר לו שהוא מן המת. מנוטרין לרוב בנין או לרוב בנין ולרובע – רובע
 7 הקב לקמלא באתל. ולמלא תיחוח רקב. ממוי: ידן קוסט (בבא בתרא ג"ג.) – מנין קידיו ובשמי
 8 שמשכימן בארון. וקשה: דאם כן אין לו רקב, דנעשה גלגלין, מידי דהוה אנקבר בארון עץ
 9 דאק עשוי העומד לינא איכעיא לן פרק "כחן גדול" (לעיל א.א.א.) אי נעשה גלגלין, עד
 10 מפרשי: קססת – היינו לשון דבר בלי, כמו "ופיזיו וקוסט" (יוקאס' זי). אלאמת תפוסה לרבי
 11 אלעזר ברבי צדוק אין זקוק לישול עפר, דאין לו לחפור בקרקע בתולה, כי אסורה היא המת
 12 ותפיק.

הוא דאמר כי האי תנא דהניא כמה שיעור תפוסה פירש רבי יוחנן – ולא היינו רבי יוחנן
 2 האמונין. אלא רבי יוחנן בן ערי.

אמר
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59

אמר רבא בר מצאנא וכו' והני תפנה בך ואשכח, וברך עזר ומצא שלישי - לא והאי מפני לבי שנים, דאנילא מילתא שבמתכוון בקרואו בך (לא) לשאר נשום, ולא הני תפנה לבדי - אין צריך שיפנה שיהיה ויחזיר לבי בך, אצל השלישי לקיים שיהיה בו קרב, ואית דרביא רבא ומשי ליה שכונת קברות, פירוש: שיהיה בודק משם ויחלץ עשרים אמה.

איכא אמרי דרבי שיתיר רשות לפנות - שבהר פינה קודם שישלח מהם, אף השלישי מפתח למקום שירצה, דבאחד לא נתקן שכונת קברות וקצת קשה; אם הלכה דאית, ושטא כל זה מן הלכה.

ולשינונה שכונת קברות, ומשני: אמר רבי שמעון בן לקיש: עילא מצאנא וסתייר כל ארץ ישראל, אף לחזוקי טומאה ולחזיקי.

ברק מעשרים אמה ולא מצא מאי - דלאחר מן הירוחה, מי אמרינן כי היכי לירוחה זה לא מצא - מי דאיהו זה זקוק לברוק לשאר הירוחה, מבריהו לא ליכא בו קרב.

אמר רב מרשאיא שכונת קברות - כלומר, שכונת קברות של שלשה שבמצאנא וכו' - וש, לא לבא לא יטעור רוחו לברוק, מאי טעמא?

עילא מצאנא וסתיירו את ארץ ישראל: אית דמרשאי: ברק ולא מצאנא - מרדו שיהיה לחפור בטעם עד שיגיע לסלע או לבתולה. כל ספק נגעים בתחילה עד שילקו בטומאה טהור - דאוקמיא אחזקיה. ובמסכת נגעים (פרק ה משנה

ד) פירש: כיצד שבו שנים אצל בן, ביה בחרת בריס וכל בחרת כסלע לסוף שבעת ביה כסלע ובהו כסלע, ואינו יודע איהו מן פשה סתור.

משנוקק לטומאה. הוה מפרש: כיצד שנים באו אצל בן, ביה כסלע ובהו כסלע, לסוף שבעת ביה כסלע ועוד, ובהו כסלע ועוד - טמאין, לסוף ביה ובהו כסלע, ואינו יודע איהו מהו כיהו - שנינים טמאים, עד שחיוק לשנינים להיות בריס, דאיהו אוקמיא בחזק טומאה.

מנא הני מילי - דער שלא נוקק לטומאה ספק נגעים לכתוב איהו "לטהרו" (אמור) הואיל תפתח הכתוב בטהרה תחילה.

אי הכי אפילו משנוקק לטומאה נמי - דהא לא אינטרין קרא לער שלא נוקק לטומאה ודחוקק ליה לטומאה אחזקיה, אלא כהני לטומאה, פירוש רבינו תם.

אלא אי איתמר דרב (הוא) אדרבי יהושע איתמר, דמסרר אפילו נוקק לטומאה אצל בן ונוקק (דוכא) - באמר בן נוקק בן נוקק, נוקק מסבאר, דאוקמיא אחזקיה, ורבי יהושע אמר כיהו מאי כיהו ביה וסתייר ודלמא כיהו

טמא - ותמיה: דאם בן היינו נתן קמא ופירש הרב רבינו יודנה מקורביל: ודלמא כיהו וטמא - דאחלוק על בני קמא, טמא נתאן אפילו אנוטמא, מפסק, רבי יהושע בא לומר שראו דאי מטרע, ומשני לך: כדיה וסתייר לגמרי, דאמר קרא "לטהרו או לטמא" הואיל ופתח מטהרה תחילה, ליעלל אל באמרה במטרע אל טהור גמור, או טמא גמור.

כשבעת הריבס בודקין את הוב על נוקק וליבחה - כמו בראה ראשונה או שניה.

כמבאלא בוכמשת, במשעט אוקמיא ברימא - בראה איש ואשה נוקקין זה לזה, וכן משעט במשכב וכן (פרק ב משנה ב) דלפני רבי יודנה, ואמר: אפילו ראה ברימא וזה וקף נוקקין זה לזה מטררה. משנוקק לטומאה - כמו בראה שלישיה לרבן, פרק "בנות בתים" נדה (להא) דמדיב, אבל ברבעית לרבי אליעזר, לישתיה מזה שפסי - אין בודקין אותו, דהא "מבשר ולא מחמת אנוס לא קאי אלא אשתים לבנן, או אשלישת

לרבי אליעזר.

אנוכא כמו מבאלא מיתשה, הרבן שבע דאמרין שמועלין יזבה, טמא משנוקק לטומאה. ספקין שכונת ורעו - מפרש בגמרא, רבי נתניה פטר שרגלים לרב - ודחלה הוא, הואיל דחיק משה שהיה. אידי דנתא "שרגלים לרב" נקטיה וכו'. מנא הני מילי אמר רבי (נתן דאמר קרא "חוב" את זובו לרב ולנקבה - "חוב" - ראה ראשונה, "את זוב" - ראה שניה, "לרב ולנקבה" - שלישיה, אקשיה רחמנא לנקבה, ונקבה מטמאה באנוס. רבי אלעזר אמר בשלישת בודקין אותו ברביעית אין בודקין אותו - מאי טעמא דרבי אלעזר דלית ליה דרשה ודגרינן, אלא באותם קמפילגי, רבי אלעזר דרשי: "חוב" - הוא, "את" - תרתי, "זוב" - תלתא, וברביעית איתקש לנקבה, דבפיק "בנות בתים" נדה (להא) מפרש ליה הלמטר טפי.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62

אמר רבא ברק ופנה - ברק ומצא ומי ופינה ומוקמו, כדתנן: נטלו לו בודק ופנה, ברק ופנה - נמי לשני, כדתנן: מצא שנים נטלו את תפוסתו, ולבתי ברק ואשכח, שמועטא שלישי - לא מפי רבי וכן קנאלי, ולא יתיר - מפני הלן גבי דח, דמחוקקן בשכונת קברות, הכי גרסינן: אמר רבא בן כיהו שניתנה רשות לפנות ליה ולשינונה שכונת קברות אמר ריש לקיש עילא מצאנא וסתיירו את ארץ ישראל, אף השלישי מפתח למקום שירצה, דבאחד לא נתקן שכונת קברות וקצת קשה; אם הלכה דאית, ושטא כל זה מן הלכה.

ולשינונה שכונת קברות, ומשני: אמר רבי שמעון בן לקיש: עילא מצאנא וסתייר כל ארץ ישראל, אף לחזוקי טומאה ולחזיקי.

ברק מעשרים אמה ולא מצא מאי - דלאחר מן הירוחה, מי אמרינן כי היכי לירוחה זה לא מצא - מי דאיהו זה זקוק לברוק לשאר הירוחה, מבריהו לא ליכא בו קרב.

אמר רב מרשאיא שכונת קברות - כלומר, שכונת קברות של שלשה שבמצאנא וכו' - וש, לא לבא לא יטעור רוחו לברוק, מאי טעמא?

עילא מצאנא וסתיירו את ארץ ישראל: אית דמרשאי: ברק ולא מצאנא - מרדו שיהיה לחפור בטעם עד שיגיע לסלע או לבתולה. כל ספק נגעים בתחילה עד שילקו בטומאה טהור - דאוקמיא אחזקיה. ובמסכת נגעים (פרק ה משנה

ד) פירש: כיצד שבו שנים אצל בן, ביה בחרת בריס וכל בחרת כסלע לסוף שבעת ביה כסלע ובהו כסלע, ואינו יודע איהו מן פשה סתור.

משנוקק לטומאה. הוה מפרש: כיצד שנים באו אצל בן, ביה בחרת בריס וכל בחרת כסלע לסוף שבעת ביה כסלע ועוד, ובהו כסלע ועוד - טמאין, לסוף ביה ובהו כסלע, ואינו יודע איהו מהו כיהו - שנינים טמאים, עד שחיוק לשנינים להיות בריס, דאיהו אוקמיא בחזק טומאה.

מנא הני מילי - דער שלא נוקק לטומאה ספק נגעים לכתוב איהו "לטהרו" (אמור) הואיל תפתח הכתוב בטהרה תחילה.

אי הכי אפילו משנוקק לטומאה נמי - דהא לא אינטרין קרא לער שלא נוקק לטומאה ודחוקק ליה לטומאה אחזקיה, אלא כהני לטומאה, פירוש רבינו תם.

אלא אי איתמר דרב (הוא) אדרבי יהושע איתמר, דמסרר אפילו נוקק לטומאה אצל בן ונוקק (דוכא) - באמר בן נוקק בן נוקק, נוקק מסבאר, דאוקמיא אחזקיה, ורבי יהושע אמר כיהו מאי כיהו ביה וסתייר ודלמא כיהו

טמא - ותמיה: דאם בן היינו נתן קמא ופירש הרב רבינו יודנה מקורביל: ודלמא כיהו וטמא - דאחלוק על בני קמא, טמא נתאן אפילו אנוטמא, מפסק, רבי יהושע בא לומר שראו דאי מטרע, ומשני לך: כדיה וסתייר לגמרי, דאמר קרא "לטהרו או לטמא" הואיל ופתח מטהרה תחילה, ליעלל אל באמרה במטרע אל טהור גמור, או טמא גמור.

כשבעת הריבס בודקין את הוב על נוקק וליבחה - כמו בראה ראשונה או שניה.

כמבאלא בוכמשת, במשעט אוקמיא ברימא - בראה איש ואשה נוקקין זה לזה, וכן משעט במשכב וכן (פרק ב משנה ב) דלפני רבי יודנה, ואמר: אפילו ראה ברימא וזה וקף נוקקין זה לזה מטררה. משנוקק לטומאה - כמו בראה שלישיה לרבן, פרק "בנות בתים" נדה (להא) דמדיב, אבל ברבעית לרבי אליעזר, לישתיה מזה שפסי - אין בודקין אותו, דהא "מבשר ולא מחמת אנוס לא קאי אלא אשתים לבנן, או אשלישת

לרבי אליעזר.

אנוכא כמו מבאלא מיתשה, הרבן שבע דאמרין שמועלין יזבה, טמא משנוקק לטומאה. ספקין שכונת ורעו - מפרש בגמרא, רבי נתניה פטר שרגלים לרב - ודחלה הוא, הואיל דחיק משה שהיה. אידי דנתא "שרגלים לרב" נקטיה וכו'. מנא הני מילי אמר רבי (נתן דאמר קרא "חוב" את זובו לרב ולנקבה - "חוב" - ראה ראשונה, "את זוב" - ראה שניה, "לרב ולנקבה" - שלישיה, אקשיה רחמנא לנקבה, ונקבה מטמאה באנוס. רבי אלעזר אמר בשלישת בודקין אותו ברביעית אין בודקין אותו - מאי טעמא דרבי אלעזר דלית ליה דרשה ודגרינן, אלא באותם קמפילגי, רבי אלעזר דרשי: "חוב" - הוא, "את" - תרתי, "זוב" - תלתא, וברביעית איתקש לנקבה, דבפיק "בנות בתים" נדה (להא) מפרש ליה הלמטר טפי.

אמר

1 **אמר** רבא אל תימא ספק חזא ספק לא חזא אלא ודיאי חזא ספק מחמת זרע ספק מחמת
2 ראיא וכין דנקט לטומאה ספקי טמא – פירש רבינו יצחק: דאמרינן בפרק
3 ’דמפלת’ (גדה כב,א): ויבה דפתיבא ביה שבת זרע – לא סתרה אלא יום אחד, ויבה ודיא
4 פתיבא ביה שבת זרע – סתרה שבועה. אמר מיריב בון שברק עצמו מנא בעא חזיה זרע וגם
5 ויבה על הגבל, ולא נודע אם אלא ספק ביה שבת לבריה
6 והשבת זרע לבר וסתורו כענין, או פרק בה ויבה,
7 שכבא חיה, ולא סתורו קי וים אחד.
8 **ושבת זרע** לעמי אימלא למגע – ששונק
9 לטומאה ימנא לשבת זרע במגע
10 פשיטא, גי מרע משבת זרע דסתור בעלמא,
11 ואפילו לא נוקט נמי אלא למשא, דשבת זרע
12 דסתור בעלמא אינו טמא במשא, והשונק
13 לטומאה – מנמא במשא.
14 **אילימא** האי תנא דתיבא רב אפילו רבי יהושע
15 לא קאמר אלא במתחיי ויבה אבל
16 בעניה לא – ושבת זרע דמתניחן משמע דאף
17 בעניה.
18 **אלא** אמר רב אדא רב אדבה לומר שאין תולין
19 בה, דבמסכת זבין (פרק ב משנה ג) תנן:
20 הוראא קרי – ואינו מנמא אלא במתע, לעת,
21 שהקרי פטר ויבה הבא לאחריה כל מעת לעת.
22 אבל משונק לטומאה – או לא הפטר והשבת
23 זרע את הויבה בא אחריה.
24 **כבר** רב פפא קמיה דרבי לצימר אידי ויחשא
25 הוא דחזא – כלומר: לחכי אמרינן דקרי
26 פטר ויבה הבא אחריו כל מעת לעת – דאיבא
27 למעשה טמא מחמת מילשות תורוקן מן השבת
28 זרע הוא דחזא, וקרי כאן: ’מבשר’ – ולא מחמת
29 אונס, אבל משונק לטומאה אונס – לא פטר,
30 והיינו נמי טעמא דרב אדא רב אדבה. **אמר** ליה
31 רבא והא תנן גי שנתנייז משבא ביובה ומיד –
32 הכי גרסינן: ואמאי? הא אין לך חולי גדול מזה.
33 פירש רבינו יצחק: רב אדא קרי קודם שנתנייז,
34 ותנייז ויחזק ויבא ויבה – שראא קרי דפטר
35 קרי את הויבה, ואם כדברי רב אדא ורב פפא,
36 דטעמא דקרי פטר ביובה הבא אחריו משום
37 חולשא – גבי רב נמי נימא הכי, דאין לך חולי
38 גדול מזה, דכי הוי בדוקינן אורו – לפטר בקרי,
39 ומה לי קרי שראא כשהוא גוי, מלי שיאה
40 כשהוא ישראל **אלא** תנאי והאי – כלומר דרב
41 אדא ורב פפא ליתא, דהאי טעמא דקרי לאו
42 משום חולשא, אלא משום גזירת הכתוב. דרשנין
43 בספרי: ’והיה לפנות ערב ירחיק במים’ – מלמד
44 שהקרי פטר ויבה כל מעת לעת, ולכן לא שנת
45 נוקט ולא שנת לא נוקט, אמרינן דקרי פטר ויבה
46 הבאה אחריו מעת לעת, ושבת זרע דמתניחן
47 לא ביובה אקרי, כדאמר רב אדא רב אדבה, אלא כדאמר בשקרא – למשא, והני אנאי
48 של זב דאמרי דקרי, של זב טמא במשא מעת לעת – כלומר, כשכבא קרי חזן מעת לעת
49 שראא ביובה. **רבי** יוסי אמר כו – ואם אמרו: וליתני מתניחן כשכבא קרי לים (פרק א משנה
50 ג) למעלה מזהו רוק של זב ושבת זרעו שטמא במשא, ובפרק ’כיצד הרגל’ (בבא קמא
51 כהא) מייחיל להו וישו לומר: שרגלים לדבר דמתניחן מיניו דוקא כשבת זרע שראא סמוך
52 לזיבת, (וזהם גמי לאחוי שטמא במשא כל שבועה.) **בבבא** קמפולג דרשמואל
53 רמי כתיב כי יהיה כי איש אשר לא יהיה טהור – שהוא זב מקרה לילה, כלומר שאם ראה
54 חזן קרו (יהום) אחר שראא הויבה טמאה משאו לקרי, וכתבי: ’לפנות ערב’ – אף ארז שפנה
55 הערב, והיינו עד מעת לעת, וכדורשנין גמי בספרי כדפרישית לעיל, דמשמע מעת לעת, מאן
56 דאמר מעת לעת דייק מילפנות ערב, ומאן אומר – דייק מלילה, ארז דכתיב ורבי
57 לילה – משום דאורחה: דקרי למיתא בלילה, ונראה לומר דאיך דרש ’לפנות ערב’
58 כדורשנין בספרי, דקרי פטר ויבה של אחריה כל מעת לעת, **מה** מורה האמור בשמשון
59 נזר – כדכתיב ’נזר אלהים היה זעזע מן הבטן’.

1 **לא תימא** – דהאי ספיקו דאמר שטמא, דקא בעי למימר ספק חזא ספק לא חזא, דמשום
2 הכי לא נוקטין עליה טומאה לא לענין חיוב קרבן ולא לענין סתירה אם כבר התחיל
3 למעוט ימי ספור, כדכתיב ’וספר לו שבעת ימים לטהרות’, אלא ודיא חזא, ומידו ספק
4 מחמת שבת זרע, מי נקט – שבת זרע דרב ושבת זרע דסתור, דטמא במגע, כדאמר
5 מנה (גמגב), ’איש אשר תנא מננו שבת
6 זרע’ (ויקרא יב, א) – לרבות את הנוגע. אבל
7 **אמר** רב איבא בר אבהו – מאי לא דקאמר
8 דשבת זרע טמא – לומר שאין תולין ויבה
9 דלא דרש שונק לטומאה אם ראה קרי ויהא
10 ויבה – אין אותה ויבה כקרי, כי הדיא תתן
11 במסכת זבין (פרק ב משנה ג) הוראא קרי –
12 אינו טמא ביובה כל מעת לעת, כבר רב פפא
13 קמיה דרבא ויחשא – היינו טעמא דאין תולין
14 את הויבה בשבת זרע – דאמרינן: אידי
15 חולשא שנתליא מדיה ראשונה, שכבר נוקט
16 לטומאה ויבה – חזא נמי לקי ויבה, ולא מחמת
17 קרי, אבל הויבה דלא נוקט לטומאה, ראה קרי
18 – היינו טעמא דתולין את הויבה כקרי, ואינו
19 טעמא כל מעת לעת – משום דנלק על ידי
20 חולשא דזבין דחזא, דהא אבתי לא נוקט לזיבת,
21 אמר ליה רבא והא תנן – במסכת זבין: גי
22 שראא קרי ותנייז – מטעם דתנייז משה, ותני
23 עלה כדברייתא: (גוי שראא קרי ותנייז – מטעם
24 בדיה מדי) כמה דברים אמורים – בזמן
25 שנתנייז מולד, והא הבא דליכא חולשא,
26 ואפילו הכי לא תלינן את הויבה כקרי, והוי טמא
27 מידו אמר ליה: כין דמסקל עליו על מנת –
28 אין לך חולי גדול מזה, ולא חולי משך קאמר,
29 דאי חולי משך – לא הוי טמא ביובה, שו
30 אחד משבט דריכס שברוקין בתן את הלב
31 שעיניו במשנתנייז, אלא מחמת חולשא בעלמא
32 הוא דחזא, שכן ויבה באה מבשר מזה, ולא
33 מחמת קרי. **אלא** תנאי והאי – ארלעל קרי.
34 דהא דרזינן לעיל: כין שמתת ליה אקאמר.
35 שבת זרעו טמא במשא רבי יהושע היא,
36 ואמר עלה: ואפילו רבי יהושע לא אמר אלא
37 מחמת ויבה – איבא תנאי אחרני דאמר
38 דליכא טעמא משום חיחוחא ויבה, אלא שכן
39 גזירת הכתוב, דתיבא: שבת זרע של זב טמא
40 מעת לעת לאחר שראא ויבה טמא במשא, אם
41 יוסי אמר יוליב – שראא רב ויבה, אם
42 ראה קרי – ויולין את קריה ביובה, שטמא
43 במשא אורו היום כלבה, אבל מנאן לאבשר –
44 לא, ולאו משום דסבירא ליה דאי שראא בלא
45 חיחוחא ויבה, אלא משום גזירת הכתוב, וכבי
46 האי דשמואל קמפלגו, דרשמואל רמי: כתיב ’כי
47 יידיה קי אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויבא אל מחזיק למתנה ורחיק במים את
48 כל שטרו’, אלא מדשני דביבדיה – שבע מניה דשכבא קרי קאמר, מאן דאמר כל
49 מעת לעת – טמא מחמת חיחוחא זרע של זב, דייק מילפנות ערב, דמשמע שני ערבים
50 ’לפנות’ – חד ערב משמע, כדכתיב ’כי פנה היום’ (ויצמד ו) והאי כתיב ’ערב’ –
51 היינו גמי ערב אמרינא, והוי משמע כדכתיב מיה ערב ועד ערב, לומר לך מערב ועד ערב
52 טמא שבת זרע אינו כל במשך, דהכי נמי גניא לה בספרא: ’והיה לפנות ערב ירחיק
53 במים’ – מלמד שהקרי פטר ביובה מעת לעת, ואיך דייק מ’מקרה לילה’ – דמשמע:
54 עד לילה טמא במשא כי ויבה, דהיינו יומו, אורחה קרי דתיבא בלילה – כשנורהר
55 על משכבו, דרב הכתוב ברווח. **משנה** כדברי רבי נהוראי – קר דברי רבי נהוראי,
56 מה מורה האמורה בשבת נזיר – כדכתיב ’כי יזיל אלהים הדיה זעזע מן הבטן’ (שופטים
57 יג).

1 **הַטּוֹף** – מדר לברך שתהא וריו וגשכר. גולייירין מתגין וגבורים מנצחין – הפרשים
2 הבאים אחרי כן. ושם נצחון המלחמה על הפרשים הגומרין.
3 **אֶחָד** המברך ואחד הענה אמן – נוטל שכר, אלא שממחרין למברך תחילה ליתן שכר,
4 ולהכי אמרינן ליה חטוף וברך.

הדרן עלך הכותים אין להם 1 **הַטּוֹף** וברוך. וכן אָמַר לִיה רַב הוּנָא לְרַבָּה בְּרִיה: נזירות וסליקא לה מסכת נזיר 2 **הַטּוֹף** וברוך. - לְמִמְרָא דְמִבְרַךְ עֲרִיף? וְהִתְנַיָא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: גְּדוֹל הַעֲוֹנָה "אָמֵן" יוֹתֵר מִן הַמִּבְרָךְ. וְאָמַר 3 לֹ רַבִּי נְהוֹרָאִי: הַשְּׁמוּם! כֶּךָ הוּא. תַּרְע, שְׁתַּרִּי גּוֹלְיָרִים מִתְגִּינִין בְּמַלְחָמָה וְגוֹרִים נוֹצְחִין! - 4 תַּנְאִי הוּא, דִּתְנַיָא: אֶחָד הַמִּבְרָךְ וְאֶחָד הַעֲוֹנָה "אָמֵן" בְּמִשְׁמַע, אֶלָּא שְׂמִמְחֵרִין לַמִּבְרָךְ תְּחִילָה. 5 אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזַר אָמַר רַבִּי הִינָּא: תַּלְמִידֵי חֻכְמִים מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, שְׂנֵאמַר "וְכָל בְּנֵיךָ 6 לְמוֹדֵי ה' יָרֵב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ". 7

הדרן עלך הכותים אין להם
נזירות וסליקא לה מסכת נזיר

הדרן עלך הגוים אין להם נזירות וסליקא לה מסכת נזיר

1 **המקנא**. אשה. לשאן דקרא נקטו וקנא את אשתו (ממך טו). ולקנן בכגו מפרש מאי
 2 לשון קנא. ובמתניתין מפרש צריך מקנא לה. אמר לה אל תסתר עמי איש
 3 פלוני: **מקנא לה ע"פ שנים**. אם בא להשקחה בעיר להביא שני עדים שאמר לה בפניכם
 4 אל תסתר עמו. ואם לא קנא לה בפני עדים אינה נאסרת עליו בסתימתה ואינו משקה:

5 ומשקה ע"פ ע"פ אחד או ע"פ עצמו. ואפלו אין
 6 עדים שנסתרה. אלא עד אחד או הוא עצמו
 7 אמר ראיתיה שנסתרה אחר שקנאתה לה.

8 נאסרת בסתימה עד שתשתה. ולקנן ולשון
 9 מקנא יסתימה אסרתה עליו מסתרה
 10 ויהישע אמת. צריך ב' עדים אל לקננה.

11 ודברה עמו. שלא במקום סתר. ע"פ ר' יוחנן
 12 מסתרת לביתה. ליששש עם בעלה ומסתרת
 13 בתרומה. אם אשת כהן היא: כרי טמאה. כרי

14 תעבא: אסורה לביתה. מטפס בדולפינין כדפי
 15 (ף טו) שלשה ונטמאה אומרים בפרשה. וקנא
 16 את אשתו והיא נטמאה. ומסתרה והיא נטמאה.

17 תחת אישה ונטמאה. אחד שאסורה לבעל
 18 ואחד שאסורה לבעל אם ימות בעלה או
 19 יגרשה. ואחד שאסורה לתרומה: ואם מת. קדם

20 שהשקה ואין לו בניו והיא זקקה ליבם חולצת.
 21 כלשא לשון ולא מנחמת. ובמקרא יליף לה
 22 גמי מברי תנא מניין קא סליק בן סדר המשנה.

23 סוטה אחר זמן מתי תנא דתנא סוטה. מאי תנא
 24 מנינות דדמי לטוטה דתנא סוטה בתרה?
 25 בקלקולת. בתולה ובקשטה שמתולין אותה

26 בדקתני מחגי (המנון טו) קושר חבל למעלה
 27 מדריקה. איש עצמו מן תינו. שהיה מביא ילדי
 28 קלות וארע עמו ביום זה: וליהני סוטה וצד

29 נזיר. שפר היא מסיבת פרשתיה: והתנא ספירה
 30 פרק הוא בכבודו המודר את אשתו. ואצ"י
 31 דאצ"י בנדרים תנא נדרים אחר כהנות. ואצ"י

32 דתנא נדרים תנא נזיר בתרה. שאף הניזירות
 33 באה על ידי נזיר. והדר תנא סוטה בתרה
 34 לפתחיה: אלא דלמא רבי אליעזר אמר

35 מקנא אדם אשתו על פי שנים אסור לקנאה.
 36 שמביא עצמו לילדי תנא ותר את אשתו לילדי תול

37 ואפי' היא סותרת: בי (תות) פתח בקשתה בא
 38 לדרוש בפרשת סוטה: מניין אשה לפי מעשיו.
 39 צנועה לצדיק ופרוצה לרשע: בי לא יושב בשבת

40 הרשע על גולל הצדיקים. לא יודג ממשלה
 41 רשע גורל צדיק: וקשין: לפני המקום: לזנום
 42 הקר דלפי מעשיו: בקריעת ים סוף. ששנתנו

43 סודר בראשת מושב: יחידים ביה. אדם יודד
 44 ואשה יחידה. והוא מוזהב יחד ומשבו מזהב ביה
 45 מציא אסירים שבפירות. ורציא את ישראל

46 ממזרים. חתם כשר. לא חתם ולא צדק. משש
 47 וזוג יחידים ליציאת מצרים: איני. מתי וזוג לפי
 48 רשע וכוהן. ואין קודם יצירתם שאין נודע

49 רשע וכוהן מכתוין אזו. ואם תנא הכל גלוי לפניו
 50 ואמר לפניו. טפה זו מה תנא עליה. גבור או חלש.
 51 וקשה לזנון לפי שאקנה בת: וזוג: עד כאן לא פליגי אלא בקנאו לגבי ר' יוחשע: אבל בפסקיה.

52 אם שני עדים בקנאו הסתייה רשע עד אחד שקלקלה בסתייתה נאמן ואקנה שותה אלא יוצאה בלא חבנה ואסורה לבעל ולפועל ולהרומה: שנספאת. באותה סוטה: חתם: דמתיין: עד
 53 אחי. בטמאה של סתייה אחר קנאו וכן אין בה שנים הפכות דברי. וקאמר עדים אין בטמאה זו אלא עד א'. וקרא בטמאה משמעתה. וקטב אש אותה שבת זרע. ועדים
 54 שנים אין בה אלא א'. והיא לא נתפשה לא נאנסה. ומפילא שמעין דמתיין מדכתיב והיא לא נתפשה: להחזיר עליה בא בחבוב לדינה כמזורה. ומרשא אותה נמי שמעת דמתיין
 55 דקאמר ומעלה בו מעל וקטב אש אותה. ואין מעיד בקרב אלא זה. ולקנן זה ה' מפרש דהאי קרא בחר קניי כתיב. כתיב בתריה ועבר עליו רוח קנאו וכו' ודרשין ליה לקנן שכבר
 56 עבר: או אינו אלא אחד. וקאמר קרא דאפלו עד אחד אין בה. ולקנן פריך אלא במאי מתסרס דקאמר קרא והיא לא נתפשה: אלמא פשיטא דנטמאה מדמהדר ביה אנס ודנא: תל"ל
 57 לא יקום עד א' וכו'. מאי קרא שמעין דכל עד האמור בתורה שנים הם בדמורש ואויל:

המקנא

1 **לְאִשְׁתּוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר מִקְנָא לָהּ עַל פִּי שְׁנַיִם**
 2 **וּמִשְׁקָהָ עַל פִּי עַד אֶחָד אוֹ עַל פִּי עֲצָמוֹ, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ**
 3 **אָמַר מִקְנָא לָהּ עַל פִּי שְׁנַיִם וּמִשְׁקָהָ עַל פִּי שְׁנַיִם.**
 4 **בְּצִד מִקְנָא לָהּ, אָמַר לָהּ בְּפָנֵי שְׁנַיִם אֶל תִּדְבְּרֵי עִם**
 5 **אִישׁ פְּלוֹנִי וְדַבְּרָה עִמּוֹ, עֲדִינּוּ הִיא מוֹתֵרַת לְבִיתָהּ**
 6 **וּמוֹתֵרַת לְאֹבֶל בְּתֻרְמָהּ. גִּנְסָהָ עִמּוֹ לְבֵית הַסֵּתֶר**
 7 **וְשִׁתָּהָ עִמּוֹ כְּדִי טוֹמְאָה, אִסְרָה לְבִיתָהּ וְאִסְרָה**
 8 **לְאֹבֶל בְּתֻרְמָהּ, וְאִם מֵת חוֹלְצָת וְלֹא מְתִיבִימָת:**
 9 **מְדַרְא מִכְּדִי תִנָּא מְנִיד סִלִּיק מֵאִי תִנָּא דְקָא תִנָּא**
 10 **סוֹטָה, כְּרִדְבִי דִתְנִיא רַבִּי אָמַר לְמָה נִסְמְכָה פְּרִשְׁת**
 11 **נְזִיר לְפָרִשְׁת סוֹטָה לֹאמַר לָךְ שְׁשָׁל הַרְוָאָה סוֹטָה**
 12 **בְּקַלְקוּלָתָה יִזֵּר עֲצָמוֹ מִן תִּינוּ. וְלִיתֵי סוֹטָה וְהֵדֵר לִיתֵי**
 13 **נְזִיר, אֲצִידֵי דִתְנָא כְּתוּבוֹת וְתִנָּא תְּפִידֵי תִנָּא נְרִידִים**
 14 **וְאֲצִידֵי דִתְנָא נְרִידִים תִּנָּא נְזִיר דְרַמְי לְנְדָרִים וְקִרְבִּי**
 15 **סוֹטָה כְּרִדְבִי. הַמְקַנָּא יִשְׁבֵּד אִמֵּר לְכַתְּחִילָהּ לָךְ קִסְבֵּר**
 16 **תִּנָּא דִּין אִסוּר לְקַנְאוּת. אִמֵּר רַבִּי שְׁמוּאֵל בֶּר רַב**
 17 **יִצְחָק בִּי הִנֵּה פֶתַח רִישׁ לְקִישׁ בְּסוֹטָה אִמֵּר הֲכִי, אִין**
 18 **מוֹזְנִין לוֹ לְאֵדָם אִשָּׁה אֵלָא לְפִי מַעֲשָׂיו שְׁנָאמַר בִּי**
 19 **לֹא יִנּוּחַ שְׂבַט הַרְשָׁע עַל גּוֹרֵל הַצְּדִיקִים. אִמֵּר רַבְּה**
 20 **בֶּר בֶּר הִנֵּה אִמֵּר רַבִּי יְהוֹנָן וְיִחְזִין לְזוּנִין פְּרִיעִיתָהּ**
 21 **יִם סוֹף שְׁנָאמַר אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בְּתוֹה מוֹצִיא**
 22 **אִסְרִים בְּבוֹשֻׁרוֹת. אִינִי, וְהָא אִמֵּר רַב יְהוּדָה אִמֵּר**
 23 **רַב אֲרַבְעָים יוֹם קוֹדֵם יִצְרִית תוֹלֵד בַּת קוֹל יוֹצֵאת**
 24 **וְאוֹמֵרַת בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי בֵּית פְּלוֹנִי פְּלוֹנִי שְׂדֵה פְּלוֹנִי הָא בּוֹגֵג**
 25 **רְאוּשׁוֹן הָא בּוֹגֵג שְׁנֵי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר מִקְנָא לָהּ עַל פִּי שְׁנַיִם וְכוּ': עַד כָּאן לֹא פְּלִיגי**
 26 **אֵלָא בְּקַנְאוֹ וּסְתִירָה אֲבָל בְּטַמְאָהּ עַתָּה נִמֵּי עַד אֶחָד אָמַר אִמֵּר אֲנִי רְאִיתִי**
 27 **שְׁנַיִם מִקְנָאֵה שִׁוְרֵת. מְדַרְאוּיִיתָא מְנַל דְּמִתִּיבָן עַד אֶחָד, דִּתְנִין בְּרַבְנִי "עַד אִין בַּת"**
 28 **בְּשֵׁנִים הַפְּתוּב מְכַר אוֹ אִינוֹ אֵלָא אֲפִילוּ בְּאֶחָד, תְּלַמִּיד לֹאמַר לָךְ יָקוּם עַד אֶחָד בְּאִישׁ:**

מבשטען
 1 רשע וכוהן מכתוין אזו, ואם תנא הכל גלוי לפניו
 2 ואמר לפניו. טפה זו מה תנא עליה. גבור או חלש.
 3 וקשה לזנון לפי שאקנה בת: וזוג: עד כאן לא פליגי אלא בקנאו לגבי ר' יוחשע: אבל בפסקיה.
 4 אם שני עדים בקנאו הסתייה רשע עד אחד שקלקלה בסתייתה נאמן ואקנה שותה אלא יוצאה בלא חבנה ואסורה לבעל ולפועל ולהרומה: שנספאת. באותה סוטה: חתם: דמתיין: עד
 5 אחי. בטמאה של סתייה אחר קנאו וכן אין בה שנים הפכות דברי. וקאמר עדים אין בטמאה זו אלא עד א'. וקרא בטמאה משמעתה. וקטב אש אותה שבת זרע. ועדים
 6 שנים אין בה אלא א'. והיא לא נתפשה לא נאנסה. ומפילא שמעין דמתיין מדכתיב והיא לא נתפשה: להחזיר עליה בא בחבוב לדינה כמזורה. ומרשא אותה נמי שמעת דמתיין
 7 דקאמר ומעלה בו מעל וקטב אש אותה. ואין מעיד בקרב אלא זה. ולקנן זה ה' מפרש דהאי קרא בחר קניי כתיב. כתיב בתריה ועבר עליו רוח קנאו וכו' ודרשין ליה לקנן שכבר
 8 עבר: או אינו אלא אחד. וקאמר קרא דאפלו עד אחד אין בה. ולקנן פריך אלא במאי מתסרס דקאמר קרא והיא לא נתפשה: אלמא פשיטא דנטמאה מדמהדר ביה אנס ודנא: תל"ל
 9 לא יקום עד א' וכו'. מאי קרא שמעין דכל עד האמור בתורה שנים הם בדמורש ואויל:

1 כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים. ואחד דרכים גבי דער אחד לא יענה בנפש (ומכיל לה)
2 מוקד לה בפרק אחד דיני ממונות (מסאנין דף ה) בדרשה מה התלמידים ולא יזמנו על
3 פי עד אחד (היינו ט) דרשנו בפרק ראשון ומכיל דף ו) לעלות מיוחדת לאפקי אחד רואה
4 מחלוק זה ואחד רואה מחלוק זה אבל קשיא דגבי שבתות העדות כתוב ודואר (עייניקס ט)
5 (ומחיבין אפילו אחד ברתון (מסות דף ט) בפרק
6 אחד והודה אחד הוה חייב ויל דשבעת
7 העדות לא חייבה חרף אלא בחביעה כולפניה
8 התם מקריא הילכך כל היבא בדפסידו ממון
9 מוחיבן בדפסדו ממון תלמי מילתא:
10 **מ"א** טעמא דר' יהושע בירושלמי מפקד ליה
11 מדעי קריא ומאי טעמא דרבי יהושע כי
12 מצא בה עדות דבר ערוד ו' הסתירה דבר ו'
13 הקטיו ולפניה דבר דבר מה דבר האמור להלן על
14 פי שנים אף כאן ע"פ שנים וכו' רבי יוסי בר' יהודה
15 וכו' משקה ע"פ שנים נאמר כי מצא אדם מציאה
16 בכל מקום אלא על פי עדים מה מקיף רב'
17 אליעזר דבר דבר שהוא מרגיל לבא ליד ערוד
18 עוד בירושלמי כתיב העבר עליו רוח קנאה וגו'
19 שלא יקא לה מתוך שדוק ולא מתוך קלות ראש
20 ולא מתוך גאות אלא מתוך דבר של אימה עבר
21 וקנא לה ממות הדברים הללו מה את אמרת
22 למעוה או לעיכוב אם תאמר מצוה קטיו קטיו
23 אם תאמר לעיכוב אין קטיו קטיו אמר רבי מנא
24 אחיא כדאי כל מקום שנאמר חוקה תורה מעכב.
25 רבי

1 **ממשמע שנאמר** לא יקום עד באיש איני יודע שהוא
2 **אחד מה** תלמוד לומר **אחד זה** בנה אב כל מקום
3 **אחד, עד/ הרי פאן** שנים עד שיפוטו לה **הכתוב**
4 **אחד, ואמר ורמא תרי** לית בה אלא את. **והיא**
5 **לא נתפשה** אסורה אלא טעמא דכתיב לא יקום עד
6 **אחד באיש, הא לא הכי** הוה אמינא עד דסופה
7 **חד הוא, ואו אפילו חד** ל'פא, אלא במאי מיתסרא,
8 **איצטרוד סלקא דעתך** אמינא עד אן בה' אין נאמן
9 **בה, אין נאמן** בה ואלא מאי בעי עד דאיפא תרי
10 **לישתוק קרא** מיניה דאתיא דבר' ד'כר' ממומן, ואנא
11 **דענא מירי** דהוה אפל עדיות שבתורה, איצטרוד
12 **סלקא דעתך** אמינא סופה שאני דרגלים דלבר שטרתי
13 **קנא לה** ונסתרה ליתמינן בה עד אחד ומי מצית
14 **אמרת דאין נאמן** בה וישראי והא מדכתיב והוא
15 **לנפש מכלל** דאסורה, איצטרוד סלקא דעתך
16 **אמינא אין נאמן** בה עד דאיפא תרי ויתרי נמי היא

17 **דלא נתפשה קא** משמע לן: רבי יהושע אומר מקנא לה על פי שנים וכו': מאי טעמא
18 **דרבי יהושע, אמר קרא** 'בה' / בה ולא בקנינו, בה ולא בסתירה. ורבי אליעזר אומר, בה ולא
19 **בקנינו. ואימא** 'בה' / ולא בסתירה, סתירה איתקש לטומאה דכתיב ונסתרה והיא נטמאה.
20 **קנינו נמי איתקש לטומאה, דכתיב** קנא את אשתו והוא נטמאה, הא מיעט רתמאן בה.
21 **מזה ראיא, מסתברא** סתירה עדיפא שפן אסתרה בטומאה. אדרבה קנינו עדיף שפן עיקר
22 **גרם לה, או לאו** סתירה קנינו מי אפיא, ואי לאו קנינו, סתירה מאי אהני, אפילו הכי
23 **סתירה עדיפא** דאתחלתא וטומאה היא. מתניתין דלא כי האי תנא דתניא רבי יוסי ברבי
24 **יהודה אומר** משום רבי אליעזר, הפקנא לאשתו, מקנא על פי עד אחד או על פי עצמו,
25 **ומשקה לה על פי שנים.** הישבו כחמים, לדברי רבי יוסי ברבי יהודה אין לדבר סוף. מאי
26 **טעמא דרבי יוסי ברבי יהודה, אמר קרא** 'בה' / בה ולא בסתירה. ואימא 'בה' / ולא בקנינו,
27 **קנינו איתקש לטומאה** דכתיב וקנא את אשתו והוא נטמאה. סתירה נמי איתקש לטומאה
28 **דכתיב ונסתרה והיא נטמאה, והא את** אשתו וקנא בה טומאה גמא דאתא. הישבו
29 **כחמים, לדברי רבי יוסי ברבי יהודה אין** לדבר סוף, מאי ניהו דומיני דלא קני ואמר קנאי.
30 **הא למשנתנו יש** לדבר סוף, ומיני דלא איתתר ואמר איתתר, אמר רב יצחק בר יוסף
31 **אמר רבי יוחנן אף** לדברי רבי יוסי ברבי יהודה אין לדבר סוף. אף לדברי רבי יוסי ברבי
32 **יהודה, ולא מופיעא** למשנתנו, אדרבה למשנתנו אפיא עיקר התם ליפא עיקר, אלא א
33 **איתמר הכי** איתמר אמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן לדברי רבי יוסי ברבי יהודה
34 **אין למשנתנו אין** לדבר סוף. אמר רבי תינא מסורא לא לימא איניש לאיתתיה בזמן הזה
35 **לא תיתתרי** בחדו פלוני דילמא קנימא לן ברבי יוסי ברבי יהודה דאמר קנינו על פי עצמו
36 **ומסתתרא וליפא** האידנא מי סופה למיבדקה וקאסר לה לעיויה אפסורא דילעולם. אמר ריש
37 **לכיש מה** לשון קנינו, דבר תמטיל קנאה מינה לבין אחרים, אלקא קסבר קנינו על פי עצמו
38 **וכולי עקמא** לא ידעי דקני לא ואמרו מאי דקמא דקא פדלה וקא למיעבד קנאה בתרה.
39 **ורב יומר** בר רבי שלמיא משמיה דרבי אבה, דבר התמטיל קנאה בינו לבניו, אלקמא קסבר
40 **קנינו על פי שנים** עדים וכולי עקמא דאפי דקני לה ואיהו הוה דאתי למיעבד קנאה בתרה

אלמלא

קנאה חמת גמרי וכו' פאי דקמא מה ש' לפינה מה אירע עכשו שזו בודלת מה האנשים וכו' ולי' עקמא דאפי דקני לה. שהעדים מנליה דקבר ואינו שואקין אותה ואיהו דאתי למיעבד

קנאה בתרה. שזו מקשיטתו על שחזרה

1 **ממשמע שנאמר** עד. ולא נאמר עדים איני יודע דאךר קאמר. אלא מדאיצטרוד למכתב
2 **אחד שמע** מנה דער שנים משמע. דאינו אלא לשון עדות וסתם עדות שנים ואמר דהקנא
3 **תרי לית** בה. לליל קאי לפרשי' מוקנא דמלתיה דאין בה אלא **טעמא**
4 **בו' קושיא** היא. כלומר טעמא דכתיב לא יקום עד אחד, דהוהא מוכח לך דהאי ועד אין
5 **בה** בתרי קאמר, הא לא הכי הוה אמינא עד
6 **דכתיב** הקא בסופה חד הוא וקאמרין אפילו
7 **אחד זה** הכי איצטרוד. לא יקום עד אחד ללמי
8 **עליה** דהאי ולאשמען דהוה מדוקן, דאי לא
9 **הכי הוה** אמינא כל סתם עד אחד הוא ובסופה
10 **לא הוה** אמינא דמסתרא בעד א וכל שכן
11 **בלא** עד, והכי הוה דרשין ועד היה אין בה דקא
12 **אמר** ורמא תרי קאמר ועד אחד אין נאמן בה
13 **אלא** שנים. ופרידנין אין נאמן בה בתמיה. אלא
14 **מאי בעי**. קרא עד דאיפא תרי ומתמיא, אמאי
15 **אתא קרא** להאי לשתוק קרא מניה בו: דבר דבר
16 **מספול.** כתיב בטומא כי קנא בה עדות דבר
17 **דקניס** (ו) וכתיב בודני ממונות ע"פ שנים
18 **יקום** דבר (ס) וכו' איצטרוד. לא יקום לגלמי
19 **עליה** דהאי עד דכשנים הכותב מדר, דאי לא
20 **גלי** עליה הוה אמינא עד חד משמע ואין נאמן
21 **בה.** קאמא קרא לאשמען. ודקמאי לך לקוח
22 **לי** קרא. סלקא דעתך אמינא סוטה שאמר קני
23 **והסתירה** כא עד אחד והעדי נשעמאה באוקה
24 **סתירה** שאנו רואי להאמינו כאן שטרתי נגלים
25 **דלבר** רבי' ציטא אפרי. דאי לא גלי ורמא
26 **דכל** עד עינים הם דאנא ודדוהו אמינא דהאי עד
27 **אין** בה אין נאמן בה קאמר אי"כ בא הכתוב
28 **לקנא** עליה ומה קאמרינן והיא לא נתפשה
29 **מכלל.** דפשיטא לך דנטמאה, והכי קאמר והיא
30 **איכא** נתפשה אעור אין בה. הוי דרישא דקרא
31 **אפיא** למימר ע"פ שנים עדים, ושכח איש אוקה
32 **בעדים** דאין אחד אין נאמן בה, אלא והיא לא
33 **נתפשה** דהכי קאי אאין נאמן בה. הא אמרת
34 **דלא** תחזוק לה בנבעלה. בה נטמאה קאי רבי
35 **מנה** עדיה, והיא נטמאה ומה אין בה. ודרשין
36 **אין** בה תרי אלא חיה. עד אחד נאמן ולא
37 **בקנינו** סתירה עדיפא. לאחמורי בה שכן
38 **איצטרוד.** על תבעל ועל הובעל מספק כנסתא.
39 **דחאי** כדדרשין לקמן מגיד לך כהנים שעל
40 **הספק** אסורה. בפרק כשם שהמים בודקין והי
41 **מנו:** שכן עקר ג'ים ל'הי הקניו סתירה
42 **אסתרה** טעמי'. דקנינו ל'הי קנינו בשנים
43 **והסתירה** על פי עצמו. דלא כי האי תנא דקנינו
44 **ל'הי** סתירה בשנים וקני על פי עצמו. דלברי
45 **ר"י** בר יהודה אין לדברי ר' אליעזר סוף. ולקמן
46 **מפשי** ל'הי מאי ניהו. אין לדבר אין לקמיה
47 **ואמר קנאי.** כשביטע עליה אומר קנאתי לה
48 **מפלוני** ומביא עדים שסתרה עמו סתירה כל
49 **שואת** דכיון דלא קנא לה לא נסתרה בה. הא
50 **למשנתנו** יש סוף. לדברי רבי אליעזר קמיה
51 **וקא** ומיני דלא אסתרה. ואומר ראייתה
52 **בסתירה** ולא מיפיעא למשנתנו. בתמיה: איבא
53 **קני.** ששבר התחיל בעדים שלא ע"י כהנא
54 **ליבא** עקר. ולכשיכשעו נקל לומר קנאתי והוא
55 **ימנא** לה סתירתו דרבה לא ליפא איניש. אפילו
56 **בינו** לבניה. ומסתרה. ונסתרה ונאסרת עליה
57 **קנאה.** פסע במו חם קנאתי בלא אן וקניס (ו) כי
58 **קנאה** חמת גמרי וכו' פאי דקמא מה ש' לפינה מה אירע עכשו שזו בודלת מה האנשים וכו' ולי' עקמא דאפי דקני לה. שהעדים מנליה דקבר ואינו שואקין אותה ואיהו דאתי למיעבד

1 אלא קבירי דאבו לקנאות. כיון דקמרי לשון חזקת קנאה הוא אלקא אסור: ומלרד
2 מוקר לקנאות מאי לשון קנא: וקנאה לי לארצו. הרהר בקול וחסיל ויגום שלא ויחזיקו עד
3 את ארצו. בדשלוט גובאי משתמי פרשה לעיל. לארצו על ארצו. במי וישאלו אנשי
4 המקום לאשתו וקנא ליסו? על אשתו האמת תריבון לבקע לארצו ואם עובר עבדה כגון
5 אשה פרציה עוברת בסתר: והקנא סבירי
6 בגלי. שנתון בלב בעלה לקנאות לה והוקר
7 ומתפרסם בגלוי ואין עברה נסתרה לישון יקנאיה.
8 הקנא מתבון למעבד קול גלילס לקדי.
9 שנטמא: והא כי תיבתי קני סתר סתרי
10 ונטמא. דאתחיתן בה עד אחי כתיב. ונסתרה
11 והיא נטמאה ועד אין קדי וגו' וסמיר ליה ועבר
12 ויש וכו'. אלקא בלא קני נמי עד גלילס סתרה.
13 בטמאה ועבר לכם כל הלוי. בנינו גו ובכו
14 ראונו כתיב. וקנא משה מצוה אתום לעבור עם
15 דישע את הוקר. תשבון. מוכין דתלמא הוא.
16 נכנס בו רוח. מפורסם מפרש רוח סתרה.
17 את רוח טמאה ע"י שכן הבא להטמאי להקניט
18 את אשתו: קנן. דבי בר אשי אמרי רוח טמאה
19 רוח קנאה. שנטאן את הפרשות: ונסתפריא
20 כס"ד. דרוח הקמור רבי ישמעאל סתרה היא
21 התנאי. שנטאן רבי ישמעאל רשות. פלוקא
22 דרבי ישמעאל ור' עקיבא לקנן מפרש עמי הוה.
23 שפיר. אי רשות אי חוקה? ו' עקיבא אמר. חובה
24 שאסור לשתדר עברה בכל התורה. בכל עשה
25 שבחוקה. איב אין קן מצות עשה לה
26 דמי קנאה חובה. דמיא. לא גרסינן. אלא להדי
27 וקניט למלתייהו לפרושי כל קרא באפי נפשיה
28 כלפי. ממי אורי שאמרנה תורה שאסור להביא
29 עצמו ליד שנוא וקני. ויול אזו הי שידאה
30 את אשתו עוברת על כל דחיות נסתרות עם
31 שבניה לא קנא לה. כלפי כלפי כגנה תלמוד
32 לוי' קנא. אם קרא וקנא ברוח ביתו. ויחוש
33 לא כי כתיב קרא וקני אמינא דאסור הוא.
34 דא"ר ישמעאל קנא רשות אכל בכל מצות
35 עשה שבחוקה לא אמר הכי: קני אחרניתי כתיב
36 ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא לא
37 נטמאה. חזי לרשות וקני לתובת: ורבי ישמעאל.
38 אמר לה. אידי דבעי למכתב והיא נטמאה והיא
39 לא נטמאה. שספק הוא בדיני ואנפי אפ"ה
40 הכתוב מספק. כתב נמי קנא אחרניתי. ואף ע"ה
41 דמי צמח לכתב הכי. ונמי עליו רוח קנאה וקנא
42 את אשתו והיא נטמאה או לא נטמאה. אפלו
43 הכי אחרניתי קרא לחזון ולשנות את האמר
44 מופי דבר אחר מתחלת כפולתה: ואמר ר' אביידי
45 למכתב לה ישמא. לומר שמוקר לתקא לקרובים
46 הללה בני אם לישאן נפקא. לנפש לא ישמא
47 בעניי. כי לא לישאן הוקרוב אליו לאמנו ולאבו
48 וכו' ולקנאותו היתורה. ומיקלל שמעיה דמטמא
49 לאלה לה ישמא. אם מיהו ואינו מטמא
50 לאיכריה. אם אחר מאלו מיהו שחזן איכריה
51 נטפלין. אין מטמא לה. דקיימא לו כעתיב
52 והרשב"ם ור' עקיבא אמר בו החי מטמא כאבר מן
53 המות. ואיכריהו לה למעשי איכריה

רבי ישמעאל אומר רשות. תימה לכו וכי לית להו ווא דאמר בשלוש מסכת מכות. וי
מנ: שמועש ומתן נאמרו למשה מסיני וכי לכו רבי ישמעאל דאמר רשות כבר
להו אז לך עקיבא ספי להו וראה בדשאר מצות דמופיר ר' ישמעאל מקרא עבדי ליה ר'
עקיבא אסמכתא ורדשי ליה לדרשה אחריתא וירושלמי אמרי' דר' אליעזר אמר חובה און
דלקשות הא אמרינן על עבדא דאמר עבדא אין
אלמא קסבר אסור לקנאות דתנא ריין חוקא
דתי כי דין לישנא סבירי ליה להיבי גיבאל ר'
אליעזר לא סבירא ליה להיבי נמי אמרי' כפי
קנא דקידושין (ר' לה) ונאל את ממכר אחיו ר'
אליעזר אמר חובה ובפרק השולח (גיטין דף טו)
נמי ואמרו אמרינן לעולם תיבתי תעבדו חובה אין
גלוש נמי מפ"ב דמכות (ר' ד) דאמר ר' עקיבא
ורענ גואל הדם רשות מי כתיב ירצח חובא
אמרינן וקנא חובה רשעני הוא שמועש רבתי ר'
קניין אבל קשיא מירושלמי דרבי יוחנע אמר
דהם רשות ומפרש טעמו תרי' דר' יוחנע קבית
הילל ובית הללל אמורים אפי' הקדושה תבשילו
לפום כן הוא אמר רשות רעה לקנא קניא רעה
לנרש ירש הוא ר' עקיבא מוקל לתבתי טעמי
הילל ואמר התם אפילו מצא אחרת נאה הימנה
מגרשה ואפי' הכי אמר חובה התם בירושלמי
פליגי רבי אליעזר עלה דר' יוחנע ואמר חובה
ואמר תרי' דר' אליעזר תבתי שמיא רבי שמאי
אמרינן אל תרש אדם את אשתו אלא כי מצא
בה ערות דבר מצא בה דברים כעורים לרשה
ואני יכול שלא מצא בה ערות לקימה איני יכול
שמנא בה דברים כעורים לפום כן הוא אמר
חובה והא תניא משום בית שמאי אין לי אלא
היוצאת משום ערחה מנין היוצאת משום דראשה
פרע ונדדיה מפורטין ודחובתה: ולחות (מנכן
תל' כי מצא בה ערות דבר אמר רבי תנא קיימת
כאן בעירום וכאן בעירום ותימה לפי
הירושלמי כיון דתלמי קניי בגרושין והא ליה
למיתני סוטה בטר גיטין וטרסו בטר נזיר כסדר
פרשות ובטר נזיר נדרים ובטר נדרים תבובת:
לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש. תימה
לרבי חיבא דאיכא ללמדש בי ובאבא אמאי
לא דרשין לה כדאמר גבי קל וחומר מלחא
דאיתיא מקל וחומר טרח ובחל לה קרא ואפילו
הכי חיבא דאיכא למורד דרשין וכן בפרק ל'
שעה (נפסוק דף כז) כל דיכא דאיכא למורדש
מוקמינן עלה ללא תימר:
לא תימא מצוה. וימי לטסק במצוה כדאמרין
בסוף פרק שנינו מחמתה (מקנן דף מז)
ולטמאות בעל כרחו אם לא ירצה לטמאות
כדאמר' בפרק נגורו יום (קמס' דף טז) מעשה ביוסף
הכח וכו':

אלמא קסברי דאסור לקנאות, וימאן דאמר מותר
לקנאות, מהו לשון קניו, אמר רב הונן בר יוחנן
אין קניו אלא לשון התרה, וכן הוא אומר ויקנא
ה' לארצו, תניא היה רבי מאיר אומר, אדם עובר
עבירה בסתר ותקדוש ברוד הוא מכרו עליו בגלוי,
שנאמר ועבר עליו רוח קנאה, ואין עבירה אלא
לשון התרה, שנאמר ויצו משה ועבדו קול בפתחה,
ירש לקיש אמר, אין אדם עובר עבירה אלא אם כן
בכנס בו רוח פטרה, שנאמר איש איש כי תשבע
אשתו תשבע פטרה, תנא דבי רבי ישמעאל, מנא
מה האמינה תורה עד אחר כסוטה, שרלילס לךבר
שהרי קנאן לה ונסתרה ועד אחר מעידה שהיא טמאה.
אמר ליה רב פפא לאבוי והא כי כתיב קניו בתר
סתרה וטמאה הוא דכתיבה, אמר ליה ועבר וכבר
עבר. אלא מעתה ועבר לכם כל הלויי הכי נמי,
התם מדרבתיב ונכבשה הארץ לפני ה' ואחר תשבע
ממשע דלקנא, אלא הכא אי קלקא דעתך בדרבתיב,
ועבר בתר טמאה וסתרה, קניו למה לי. תנא דבי
רבי ישמעאל, אין אדם מקנא לאשתו אלא אם כן
בכנסה בו רוח שנאמר ועבר עליו רוח קנאה וקנא
את אשתו. מאי רוח, רבן זורא, רוח טמאה, רב
אשי אמר רוח טהרה, ובסתפריא קמאן דאמר רוח
טהרה, דתניא וקנא את אשתו רשות, דבירי רבי
ישמעאל. רבי עקיבא אומר, חובה. אי אמרת בשלמא
רוח טהרה שפיר, אלא אי אמרת רוח טמאה רשות
וחובה לעיולי' אינישו רוח טמאה בנפשיה. נפא, וקנא
את אשתו רשות, דבירי רבי ישמעאל. ורבי עקיבא
אומר, חובה. לה ישמא רשות, דבירי רבי ישמעאל.
ורבי עקיבא אומר, חובה. לעולם בהם תעבדו רשות,
דבירי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, חובה. אמר
ליה רב פפא לאבוי, ואמרי לה כי משרשא לךבר,
לימא רבי ישמעאל ורבי עקיבא בכל התורה פוקא
הכי פליגי, דמר אמר רשות ומר אמר חובה. אמר
ליה, הכא בקרא פליגי, וקנא את אשתו רשות, דבירי
רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, חובה. אמר ליה, תנא
גון זו, תלמוד לומר ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו.
ורבי עקיבא, קניו אחרניתי כתיב. ורבי ישמעאל, אידי דבעי
למכתב והיא נטמאה. והוא נטמאה. והיא לא נטמאה
כתיב. ורבי ישמעאל, אידי דבעי למכתב והיא נטמאה והיא
לא נטמאה. שספק הוא בדיני ואנפי אפ"ה הכתוב מספק.
כתב נמי קנא אחרניתי. ואף ע"ה דמי צמח לכתב הכי.
ונמי עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא נטמאה או לא
נטמאה. אפלו הכי אחרניתי קרא לחזון ולשנות את האמר
מופי דבר אחר מתחלת כפולתה: ואמר ר' אביידי למכתב
לה ישמא. לומר שמוקר לתקא לקרובים הללה בני אם לישאן
נפקא. לנפש לא ישמא בעניי. כי לא לישאן הוקרוב אליו לאמנו
ולאבו וכו' ולקנאותו היתורה. ומיקלל שמעיה דמטמא לאלה לה
ישמא. אם מיהו ואינו מטמא לאיכריה. אם אחר מאלו מיהו שחזן
איכריה נטפלין. אין מטמא לה. דקיימא לו כעתיב והרשב"ם ור'
עקיבא אמר בו החי מטמא כאבר מן המות. ואיכריהו לה למעשי
איכריה

ונישנית, לא נישנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה. לה ישמא רשות, דבירי רבי ישמעאל. ורבי עקיבא אומר, חובה. מאי
שנאמר דבירי ישמעאל, אידי דכתיב אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא ישמא ועמי' ואמריכיה למכתב לה
ישמא. ורבי ישמעאל, מ"י אם לישארו' נפא, לה ישמא רשות, דבירי רבי ישמעאל, לה' מיטמא ורבי עקיבא אמר, חובה. רבי
וינישנית, לא נישנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה. לה ישמא רשות, דבירי רבי ישמעאל. ורבי עקיבא אומר, חובה. מאי
שנאמר דבירי ישמעאל, אידי דכתיב אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא ישמא ועמי' ואמריכיה למכתב לה
ישמא. ורבי ישמעאל, מ"י אם לישארו' נפא, לה ישמא רשות, דבירי רבי ישמעאל, לה' מיטמא ורבי עקיבא אמר, חובה. רבי
וינישנית, לא נישנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה. לה ישמא רשות, דבירי רבי ישמעאל. ורבי עקיבא אומר, חובה. מאי
שנאמר דבירי ישמעאל, אידי דכתיב אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא ישמא ועמי' ואמריכיה למכתב לה
ישמא. ורבי ישמעאל, מ"י אם לישארו' נפא, לה ישמא רשות, דבירי רבי ישמעאל, לה' מיטמא ורבי עקיבא אמר, חובה. רבי

רובי

ורבי עקיבא אי"כ לכתוב לה. תימה לרב חסדא דאמר בפרק שלשה מינון וימי דגמג לאבין
במז שהוא שלם ולא במז שהוא לאבירים לדידה לא איצטרך לה רבאבירי מאי
די דרש בלה ימנא ויש לומוז הוה דרש' לחובה כרובי עקיבא ויחיד רבאבירי ימנא בתב

למשירי

אחד מכל האומות. ומכא נפקא לן
דבאומות הללו אמר חזק וליעני
יחסוק
כתובי נמי (ובאויבים) (ברם) לכדתנא דבי רבי
ישמעאל. וא"ת הא איצטרך דרשינן
בפרק אידוה נשך (וי' ק' ע'): מנין אם ראינו
הנהג שלא כשורה שאנתי רשאי להשתעבד בו
וכי ר"ל אסמכתא בעלמא הוא וקטנ הבסיס
הוא כדי לייסוק:
מה עדות אחרונה שאוסרתה איסור עלם.
תימה הוה נמי למפוך מה לעדות
האחרונה שכן גרסתי שדרי קנא לה
ולתדבר לדברי

ת"ל ועד אין בה כל שיש בה. תימה כיון דהוא

קנא לה ונסתרה השתתא אתי עד א'
דטומא סתמא בעל שחוק ולא מכדיש ליה
איכ מאי צריך אלא עד אחד נאמן אפילו
טומאה בעלמא בלא קניו וסתירה בבי דאי גונא
דיה מדימן כדאימא בפרק האומר (הקטין ק"ו)
אשתו ונתנה בעד אחד ורבי תינח לרבא דאמר
ההם הוה דבר שבערה אלא לאבין דאמר מדימן
מאי איכא למימר אלא ע"כ אית לן למימר
דלאבין לא איצטרך קני אלא היכא דמכודש
אני' וקטנא ליה

נאמר כאן דבר נאמר לחלו דבר. תימה

למה לי בה פסולא בלא גיש מדיכא
ותיה ליה לריהותמן עד אחד מנותר
אחרונה ליכא למילף דאיכא פירכא:
כמה

ישמעאל, כל פרשה שאמרה ויגשית, ולא גישית אלא בשביל דבר שנתחדש בה. אמר
רב חסדא, ונתא בביחא פי קריא לשומטמא, ואמר רב חסדא, וקנא בביחא פי קריא
לשומטמא. אידו ויחיד באיתחא אכל בגבדי לית לן בה. ואמר רב חסדא, בתחילה קודם
שהמא ישראל היתה שכינה שורה עם כל אחד ואחד שאמרו 'כי ה' אליהו מתיחלך בקרב
מונד', כיון שהמא נסתלקה שכינה מהם, שאמרו 'לא יראה כד ערות קרבן ושב מאחריך'.
אמר רבי שמואל בר כהנא אמר רבי יוחנן, כל העושה מצוה אחת בעולם הזה מקדמתו
והולכת לפניו לעולם הבא, שאמרו 'הלך לפניך צדדך' וכל העובר בעברה אחת בעולם הזה,
מולפתו והולכת לפניו ליום הדין, שאמרו 'לפתו אחרות דרשם ועלו בתוה ויאבדו'. רבי
אליעזר אומר, קשורה בו ככלב שאמרו 'לא שמע אליה לשבב אצלה להיות עמה', לשבב
אצלה בעולם הזה, להיות עמה לעולם הבא. תנן התם, שהיה ברין ומה עריות הראשונה
שאין אוסרתה איסור עלום, אינה מתקיימת בפחות משנים. עדות האחרונה שאוסרתה איסור
עלום, אינו דין שלא תתקיים בפחות משנים, תלמוד לומר 'ועד אין בה' כל שיש בה. וכל
וחומר לעדות הראשונה שהמה, ומה עדות האחרונה שאוסרתה איסור עלום מתקיימת בעד
האמר 'כי מצאנה ביה ערות דבר' ולחלו הוא אומר 'על פי שני עדים או על פי שלשה עדים
יקום דבר' מה דבר האומר לחלו על פי שנים עדים, אף פאן על פי שנים, האי, כ"ז מי מצא
בה ערות דבר' נפקא, א"ה' ולא בקניו, א"ה' ולא פסיתיה מיכדי ליה, הכי
נמי קאמר, תלמוד לומר א"ה' בה ולא בקניו א"ה' ולא פסיתיה, ומוקאיה בעלמא בלא קניו ובלא סתירה דלא מתימן עד אחד
מןלן, נאמר פאן 'כי מצאנה ביה ערות דבר' ונאמר לחלו על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר' מה דבר האומר
לחלו עדים שנים אף פאן עדים שנים. תנן רבנן, אי זו היא עדות הראשונה, זו עדות סתירה, זו עדות אחרונה, זו עדות מוקאיה.

אם כן. דלא לחובה אלא לתוך דרשא לכתוב וקנא לה ולשתוק, דמשמע לנפש
לא ישקא בעמיה כי אם לשארן וגו' ולאחוזו בתחילה לה. כלומר לגופה שלם ולא
לא איכריה לא תתחיל כל ששה. שבטעה אמות כתיב ותחילי ותהישי האומר והבעני
ותפרדו ותהיו ותבוסו למישיירי אחד מן האמות. משאר שבטעים אמות שפא על הפגענית

כל ד' אמות נקראו על שם בענין וחלודין בן
דבר ומוקל להסתוות דלן לעבה
דמאי. דלחכי אתא קרא: עברה. גרסי בבית
ונם מבני התושבים וגו'. ליעול מבי חביב סאת
הגויס אשר סביבותיהם מהם תהו עבד ואמר
אשר סביבות ארבעם ולא מבני ארבעם דשבטעה
אמות. ונם מבני התושבים, כי תשכח הינו שבא
מקום אחר ונתישב בהו. וקאמר קרא שמתר
לקטו מניחים אשר ליהם חייב מנותר ארבע מן
התולדים בארבעם. גנים התולדים בארבעם והם
בני התושבים. והינו אמרים ששוא בארבעם
גנים אהר רשאי לקטו: ולא מן תהרים
בארבעם. ולא מן תהרים התולדים לבני ארבעם
מקום אחר מנותר שאר אמות והביאם
לבעיה לגור שם: ולא בארבעם. עבד עבד
די רבי ישמעאל אידו דכתוב ובאויבים פתיב
ימי בהם ברחמי כ"ז קריא. תולעת של
שומטמא האוכלת, כך הנות מתרכת את
הבית: תוקפא. כעס: אידו ויחיד: תוקפא ונתא
דאמרין: מתרכת את אהי: באתיא
כשהאשה מונה או כעסית, לפי שהאשה
מתעסקת בגוניה וניה עושה מלאכה ולא
משקרת ביה ומפקרת את של בעלה למקאפיה
קרב ונתקף ישראל. בערות: נם כל אחד ואחד.
בבית: תסקיה סתם. מלאכה לתיס דאנו: וכול
לארזת בערות שבבית: פסיתיה. לפני מיתו
מכות לפניה סלפסוף. מוכרת: תנן. התם. כפי
מי שקא (תנן לה) אמאי דקטני אמר עד אחד
ראיתיה שנטמאה לא יהיה שותף: שתיק ברין.
שלא להתמא אין לא דכתוב קרא: הראשונה
סתידה: אין אוסרתה אביר ועם שאם השתה
ותמצא שדורה מותר לבעלה ולתרומה: אין
מתקנות פחותות כדבעין למיגמר דבר
דבר מנותרת אחריותו. טומא שראד אחד
הסתירה: כל שיש בה עד עדות שיש בה נאמן
כדדרשין ליעול ועד אין בה תרי אלא חד. וקא
אמר אסורה ואטמאה קאי דהא מנה סליק והיא
נטמאה ועד אין בה: קל וחמר. שמתקיים בעד
אחד תלמוד לומר. באשה מקלקלתי מי מצאנה
ערוד דבר ולחלו בה: ופירכין לעל לבעלה
למילפה בגורה שותף בה ולא בקניו בו מינע
ליה. ודיקן דכתוב בה מישקא הוא לא נמיר
שאר עדות דאשה מנה קמל להו במלתיהו
ככל עדות שבחדש: דבי נפי באמר. ויגוריה שיה
למנחא אחריתי נקט ומתחיל חסרי ומתקרא
וכי תנא ליה ת' לה ולא בקניו וסתירה ויגוריה
שיה לסמנא אשה דעלמא שלא קא לה בעלה
וקא עד אחד ואמר אני ראיתיה שנטמאה: א"ה'
מתימן וקנא הוא מדימין משרו דרגלים לרבי:
כ"ז

נמי קאמר, תלמוד לומר א"ה' בה ולא בקניו א"ה' ולא פסיתיה, ומוקאיה בעלמא בלא קניו ובלא סתירה דלא מתימן עד אחד
מןלן, נאמר פאן 'כי מצאנה ביה ערות דבר' ונאמר לחלו על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר' מה דבר האומר
לחלו עדים שנים אף פאן עדים שנים. תנן רבנן, אי זו היא עדות הראשונה, זו עדות סתירה, זו עדות אחרונה, זו עדות מוקאיה.

ישראל שהיה מוזכר ותיים בששים לוג טבולים, אמר לו: תנם לי, ואני נותן לך ששים לוג מתוקנין – מותר. ששים לוג טבולין, ואני ואת חולקין את הפעשרות – אסור. כדו – יהב ליה פוליה מותר, כדו – יהב לה פלגא אסור!

אמר רבי יוסי: באן – במרויח לו, ותני בן: אם הניח מרויח לו – אסור משום רבית, ומשום ביוון קדשים.

הלכה ה'

מתני' בית שמאי אומרים: לא ימכר אדם את זיתיו אלא לחבר. בית הלל אומרים: אף למעשר. וצנועי בית הלל היו נוהגין כדברי בית שמאי.

גמרא אמר רבי יוחנן: טעמא דבית הלל, דרף בני אדם לזבל זיתיהן עמונין אלא על ידי עילה. בית הלל פדענתו, דתנינן: לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית, ובית הלל מתירין מפני שיכולין לשחטו, ואורחיה דבר נש מיכוס תורא דידיה? על ידי עילה.

ושוין, שהוא מוכר לו שיפלין לעיסתו, אף על פי שיודע שאינו עושה אותו בטהרה.

[דף כ"ח ע"א]

תני: שוין, שאין מוכרין גדיש של חטין ועביט של ענבים ומעטן של זתים אלא לחבר, ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותו בטהרה.

ועביט של ענבים לא תורה היא? לית הדיא פליגא על רבי יוחנן? דרבי יוחנן אמר: בשם שאמרו: קטן – חומריין. כד אמרו: מעטין של זיתים – חומריין.

רבי חזקיה אמר רבי יונה בשם רבי ירמיה: מה פליגינן? בחיבורין, לפי שבכל מקום נשוד – חיבור. מעוד – אינו חיבור. וכא, אפילו מעוד – חיבור. הא הכשירן – תורה.

קם רבי יונה עם רבי ירמיה, אמר לו, את אמרת הדיא מילתא? אמר ליה: אין מיני, אפילו הכשירן – הן חומריין.

והתני: שוין, שאין מוכרין גדיש של חטין ועביט של ענבים ומעטן של זתים אלא לחבר, ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותו בטהרה. ועביט של ענבים לא תורה היא? ודכוותה, מעטן של זתים תורה היא!

מאי כדון? תיפתר ברבי מאיר, דרבי מאיר אמר: המזהל – במשקה. אמר רבי זעירא: טעמא דבית שמאי, אין דרף חבר להיות מוכר זיתים אלא למעשר.

מהו צנועי? בשירי. אמר רב הסדא: כד שנינו, שהכשר – נקרא צנועי.

הלכה ה'

מתני' שנים שבצרו את פרמיהן לתוך גת אחת, אחד מעשר ואחד שאינו מעשר, המעשר – מעשר את שלו וחלקו בכל מקום שהוא.

גמרא אמר רבי אלעזר: דרבי מאיר היא! דרבי מאיר אמר: לא התירו למפור דמאי אלא לסיטון בלבד. הוא פתר לה: המעשר מעשר את שלו – ודאי, והלקו בכל מקום שהוא – דמאי. רבי יונה בעי: מוכר ודאי ומתקן דמאי?

[דף כ"ח ע"ב]

אין לך אלא פההיא דאמר רבי יוחנן: דברי הכל היא! המעשר מעשר את שלו – ודאי, והלקו בכל מקום שהוא – דמאי. וחצי חלקו שביד חבירו משליו [שבידו משל חבירו] – דמאי.

הלכה ו'

מתני' שנים שקבלו שדה באריות, או שירשו, או שנשתתפו – יכול הוא לומר לו: "טול אתה הפנים שבמקום פלוני, ואני הפנים שבמקום פלוני". "אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני". אכל לא יאמר לו: "טל אתה הפנים, ואני שעורים". "טול אתה יין, ואני אטול את השמן".

חבר ועם הארץ שירשו אביהם עם הארץ – יכול הוא לומר: "טול אתה הפנים שבמקום פלוני, ואני הפנים שבמקום פלוני". "אתה יין שבמקום פלוני, ואני יין שבמקום פלוני". אכל לא יאמר לו: "טול אתה הפנים, ואני שעורים". "טול אתה חלה, ואני אטול את הניבש".

גמרא תני: ישראל ועכו"ם שקנו שדה בסוריא – הרי הוא כמטב וקמעשר מעורבין זה בזה; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: חלקו של ישראל – הניב, חלקו של עכו"ם – פטור.

רבי יסא בשם רבי הנינא: מה פליגינן? בשחלקו שדה בקמתה. אכל אם חלקו גדיש, אף רבן שמעון בן גמליאל מודה לרבי, שכל קלח וקלח – של שותפות היא.

אמר רבי יונה, רבי יוסי בשם רבי יוחנן: מה פליגינן? בשחלקו שדה בקמתה. אכל אם חלקו עמרים, אף רבן שמעון בן גמליאל מודה לרבי, שכל קלח וקלח – של שותפות היא.

על דעתיה דרבי יונה, מה בין גדיש מה בין עמרים? בקוצר כל שהוא ומניח לפניו.

אמר רבי הושעיא: תדא דתימא – שקנו על מנת שלא לחלוק. אכל אם קנו על מנת לחלוק, אף רבי מודה לרבן שמעון בן גמליאל – שזה חלק מגיע לו משעה ראשונה.

אמר רבי יוסי: מליהון דרבנן פליגינן! דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: [האחיז] השותפין – מהלוקת רבי ורבן שמעון בן גמליאל. האחין השותפין לא לחלוק הן?

הלכה ז'

מתני' גר ועכו"ם שירשו את אביהן עכו"ם – יכול הוא לומר לו: "טול אתה עבודה זרה, ואני אטול את המעות". "אתה יין נסך, ואני פירות". אם משבאו לרשות הגר – אסור.

המוכר פרות בסוריא, ואמר: "משל ארץ ישראל הן" – חייב לעשר. "מעושרין הן" – נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. "משלי הן" – חייב לעשר. "מעושרין הן" – נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. אם ידוע הוא שיש לו שדה בסוריא – חייב לעשר.

גמרא ישראל ועבדו"ם שקנו ביתו של עבדו"ם והיה שם בין נסד ועבודה זרה ומעות – לא יאמר לו: "טול אתה בין נסד ועבודה זרה, ואני מעות".

אמר רבי יוחנן: לא סוף דבר בין נסד ועבודה זרה ומעות, אלא אפילו היו שם שני צלמין, אחד עשוי כמין דלופקי, ואחד שאינו עשוי כמין דלופקי – לא יאמר לו: "טול אתה את שאינו עשוי כמין דלופקי, ואני נטיל את העשוי כמין דלופקי".

אמר רבי זעירא: ויאותו! אילו חבר ועם הארץ שירשו את אביהן עם הארץ, והיו שם פירות מוכשרין ופירות שאינו מוכשרין, שפא אומר לו: "טול אתה את המוכשרין ואני נטיל את שאינו מוכשרין?"

והא מתניתא פליגא: "טול אתה עבודה זרה, ואני מעות". "אתה בין נסד, ואני פירות!" אמר סיפא וליה היא פליגא. אם משבאו לרשות הגר – אסור. והכא מפיון שקנה – כמי שנכנס לרשותו!

עקימם הגר הילק עם אחיו, והחמיר על עצמו והוליד הנזיה לים המלח.

תלתא אמורין, חד אמר: דמי עבודה זרה הוליד לים המלח, והרנא אמר: דמי חלקו של עבודה זרה הוליד לים המלח. והרנא אמר: עבודה זרה עצמה הוליד לים המלח. אלא בשביל לעקור עבודה זרה מבית אבא.

[דף כ"ט ע"א]

מתני' עם הארץ שאמר לחבר: "קח לי אגודת ירק". "קח לי גלוסקין אחד" לוקח סתם – פטור. אם אמר: "זו שלי, וזו של חברי" ונתערבו – הויב לעשר אפילו הן מאה.

גמרא תמן תנינן: נאמנין על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתן. והכא את אמר הכין? תמן – שתיקונו [שתיקותו] – פטור. ברם הכא שתיקונו [שתיקותו] – חייב. ותני בן: את שתיקונו [שתיקותו] – פטור. נאמן להקל [להחמיר]. ברם הכא, פירושו להקל – (אינו) נאמן.

תני: עבדו"ם שהיה צונח ואומר: "בואו וטלו לכם ממני פירות" "ערלה הן" "נמט רבעי הן!" – אינו נאמן. אם אמר: "מעבדו"ם פלוגי הבאתים" – נאמן להחמיר; דברי רבי. והכמים אומרים: דברי העבדו"ם לא מעלין ולא מורידין.

רבי יודן בעי: יהיה צונח לפי תוכו. רבי יודן בעי: ממה דתימא כותי – כעבדו"ם. דאיתפלגון: כותי – אינו כעבדו"ם; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כותי – כעבדו"ם לכל דבר.

אמר רבי בון בר חייא: והוא שיהא רוב מכנסו משלו.

ישראל שהיה לו ארים בסוריא ושילח לו פירות, ואמר: "הרי אלו מעושירין" – אני אומר: מן השוק לקח. והוא – שיהא אותו המין מצוי בשוק. לא סוף דבר בשאין לו מאותו המין בתוך שדהו, אלא אפילו יש לו מאותו המין בתוך שדהו, מפיון שאותו המין מצוי בשוק – מותר.

מתניתין דרבי יוסי דתני: הלוקח סתם – צריך לעשר; לדברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אין צריך לעשר. מה נן קיימין? אם כשאמר לו: "צא ולקח לי" – שלוחו הוא! "צא ולקח לך" – שלו חזן! אלא פי נן קיימין: בסתם. רבי יודה אומר: לא נתפונן המוכר לזכות אלא ללוקח. רבי יוסי אומר: לא נתפונן המוכר לזכות אלא לבעל הפעות, לפיכך, אם נתן אחת יתירה – רבי יהודה אומר: של לוקח. רבי יוסי אומר: של שניהן.

מחלפא שיטתיה דרבי יוסי! תפון הוא אומר: לא נתפונן המוכר לזכות אלא לבעל הפעות, וכן – את אמר הכין! כאן – על ידי מעותיו של זה, ועל ידי רגליו של זה – שניהן חולקין.

תני: רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם החליף את הפועה – צריך לעשר.

[דף כ"ט ע"ב]

אמר רבי יוסי: הדיא אומר: הנותן מעות לחבירו והחליפן ואבדו – חייב באחריותו.

שמואל אומר: במחלק בידו. אמר רבי אלעזר: והוא שנמל חלקו בפוף. אמר רבי יונה: צורכה לדין וצורכה לדין! חילק בידו ונמל חלקו בתחלה – אינו צריך לעשר אלא על שלו. לא חילק בידו ונמל חלקו בפוף – אינו מעשר אלא על שלו.

תני: אומר הוא אדם לפועל: "הילך דינר זה ואכול בו!" "הילך דינר זה, שתה בו!" ואינו הושש על שכרו לא משום שביעית, ולא משום מעשרות, ולא משום יין נסוף. אבל אם אמר לו: "צא ולקח לך כפר, ואני נותן לך דמים." "צא ולקח לך רביעית של יין, ואני נותן לך דמים" – הוששין על שכרו משום שביעית, ומשום מעשרות, ומשום יין נסוף.

אמר רבי זעירא: נעשה החנווני שלוחו של בעל הבית לזכות לפועל. אמר רבי הילא: פועל זכה לבעל הבית משל החנווני, וחזור וזוכה לעצמו.

מה נפקא מבניהון? תיה החנווני חרש. על דעתיה דרבי זעירא – לא חשש, שאין שליחות לחרש. על דעתיה דרבי הילא – הושש.

תני: לא יאמר אדם לחבירו: "הילך מאתים דינר ושקול על ידי לאוצר". אלא אומר הוא לו: "פרשני מן האוצר". וכן לא יאמר אדם לחבירו: "הילך מאתים וזו ושקול על ידי לאומנות". אלא אומר הוא לו: "פרשני מן האומנות".

הדרן עלה תמקבל שדה

פרק שביעי

הלכה א' מתני' הפוזמין את חבירו שיאכל אצלו, והוא אינו מאמינו על הפעשרות – אומר מערב שבת: מה שאני עתיד להפריש למהר – הרי הוא מעשר, ושאר מעשר כסוה לו. זה שעשיתי מעשר – עשוי תרומת מעשר עליו, ומעשר שני – בצפונו או בדרומו, ומחולק על הפעות.

גמרא אמר רבי יוחנן: מתניתין – בדמאי. הא בודאי – לא. הא מתניתין אמר: אפילו בודאי! דתנינן תמן: הוי לז תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה. אין תימר: בדמאי אנן קיימין – לית יכול! דתנינן: הוי (הא) דמאי.

מה אמר רבי יוחנן בדמאי לא בודאי, לא אמר אלא מתניתא בדמאי.

מה בין דמאי ומה בין ודאי? דמאי – אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו. ודאי – אין אדם מתנה אלא על דבר שהוא ברשותו.

רבי ינאי הוה ליה תנאי ודאי. שאל לרבי חייה רובא: מאי מתקנא בשבתא? אמר ליה: (דברים יד) למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים – ואפילו בשבת.

מהו דתמת מיכל בלשי תלוי בוי? אמר ליה: עתיד את להנהיג שררה על ישראל!

רבי הושעיא הוה לז תנאי ודאי. הוה איתא בשלה ירק, אנשיית מתקנתה. אתת לגבי רבי הושעיא, ושלה לזבדי בן לוי דיתמן לילא.

[דף ל' ע"א]

רבי בא בר מפל בעי: ולא הוה זבדי בר לוי צריך מוזבאי לרבי הושעיא בירקא?

רבי זעירא בעי: מה נן קיימין? אי בשיש לז תנאי עליו ועל אחרים – אינו צריך לזכותו בירקא. ואם באין לז תנאי לא (אלא) עליו ולא על אחרים – צריך לזכותו בירק!

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו: איתתבת, ולא זפי זבדי בן לוי לרבי הושעיא בירקא!

אמר רבי ינאי: צריך שיהא זכור תניו. שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן: וצריך להלחיש בשפתיו.

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא: ולא נמצא כמתקן בשבת? אמר ליה: אדחי תנא.

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא: ואינו אסור מפני אובדן אוכלים? אמר ליה: מפררו כל שהוא.

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא: ואינו אסור משום גזל? אמר ליה: רוצה הוא שיהא לז נחת רוח.

מיליהון דרבנין פליגינן! דאמר רבי שמואל בר רב יצחק: רבי ורבי יוסי בי רבי יהודה נתארחו אצל בעל הבית אהד. אול לישנא בישא, אמר ליה הב דעתך דאינון מהשדונה. יתיב ליה מעייני לז, והוון עבדין נפשין מורקין אילין לאילין ומתקנין. ואינו רוצה הנחת רוח? רוצה הוא, אלא דלא בעי דחשדוניה.

תני: רבי יהודה אסר. מה טעמא דרבי יודה? ויש אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו?

מודה רבי יודה, שהוא הולך ולקח ממקום שלקח זה, ומעשרין. ויש אדם מפריש על דבר שאינו שלו? רבי אבהו בשם רבי יוחנן: עשו אותו כמוכר פירות מכולין להכירו.

בהדא דתני: המוכר פירות טבולין להבירו – הרי זה רץ אחריו ומתקנו. לא מצא, אם ידוע שהפירות קיימין – מעשר עליהן. ואם לאו – אינו צריך לעשר עליהן. ספק קיימין ספק אין קיימין – מעשר עליהן, וקורא שם למעשרותיהם.

הלכה ב'

מתני' מזגו לו את הכוס, אומר: מה שאני עתיד לשויר בשולי הכוס – הרי הוא מעשר, ושאר מעשר סמוך לו. זה שעשיתי מעשר – עשוי תרומת מעשר עליו. ומעשר שני בפיו, ומחולל על הפעות.

גמרא ביני מתניתא: לענין מזינת הכוס.

מה נז קיימין? אם באומר, מכבר – משקה מעורב הוא! ואם באומר לכשישתה – למפרע טבל שתה! אלא כי נז קיימין: באומר: "מכבר לכשישתה".

ולא נמצא מטלטל תרומה טמאה בשבת? אמר רבי אלעזר, משייר כל שהוא חולין כהוא דתנינן תמן: מטלטלין תרומה טמאה עם החולין.

ולא דמייזן תמן – טמאה לצורך טהורה. ברם הכא – חולין לצורך טמאה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: עם יציאתו מן הכוס קדיש.

[דף ל' ע"ב]

תמן תנינן: הלוקח יין מבין הכותים, תני: רבי יוסי ורבי שמעון אוסרין, שמוא תפקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע. והדא מתניתא לא כרבי יוסי ורבי שמעון היא? אמר רבי יעקב בר אידי: הכל מודין על הכוס, שהוא על אתר.

הלכה ג'

מתני' פועל שאינו מאמין לבעל הבית – נטיל גרוגרת אחת ואומר: זו ותשע הפאות אחריה – עשויות מעשר על תשעים שאני אוכל, וזו עשויה תרומת מעשר עליהן, ומעשר שני באהרונות, ומחולל על הפעות. והושף גרוגרת אחת.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא יחשוף, מפני שהוא ממעט מלאכתו של בעל הבית. ורבי יוסי אומר: לא יחשוף מפני שהוא תנאי בית דין.

גמרא רבי אלעזר בשם רבי הושעיא: עשו אותו [כפועל] שאינו מאמין לבעל הבית.

פשיטא הדא מילתא: נשרפו הפירות – התרומה בטיבולה. נשרפה התרומה, לכשיאכלו הפירות – קדשה תרומה למפרע.

מהו חשוף? מן מיכלה הוא מפיק תרומת מעשר.

תני: לא יתרוש אדם בפרתו בלילה וישפירנה ביום. לא יעשה בתוך שלו בלילה, וישפיר עצמו ביום. לא ירעוב עצמו, ולא יסגף עצמו, מפני שהוא ממעט במלאכתו של בעל הבית.

רבי יוחנן אול לחד אתר, אשכח ספרא איינזום. אמר להו: מהו בנן? אמרו ליה: צינים. אמר ליה: אסור לך! ומה אם מלאכתו של בשר ודם – את אמר אסור, מלאכתו של הקדוש ברוך הוא – לא כל שבין? רב הויא בר אשי בשם רב: תנאי בית דין – שתהא תרומת מעשר – משל פועל [בעל הבית], ומעשר שני – של בעל הבית [פועל].

הלכה ד'

מתני' הלוקח יין מבין הכותים – אומר: שני לוגין שאני עתיד להפריש – הרי הן תרומה, ועשרה – מעשר, ותשעה – מעשר שני, ומיחל ושותה.

גמרא תני: רבי יוסי ורבי שמעון אוקרין שמא תבקע הנוד ונמצא שותה מכלים למפרע.

לא כמעמיה דהדין מעמיה דהדין! מעמא דרבי יוסי – שמא יסייע [שיהא מסיים]. טעמא דרבי שמעון – שמא ישכח וישתה את השאר.

[דף ל"א ע"א]

בהדא דתני: "מעשר שני שבחפינן זה מהולל על סלע שבכים זה" – חילל. רבי יוסי אומר: לא חילל. מאי טעמא דרבי יוסי? שאם אמר על הסלע הישנה ועל הדינר הישן – שחילל. מודים חכמים לרבי יוסי שאם אמר על הסלע שאטול מיד בני ועל הדינר שאטול מיד בני – שלא חילל, שלא היה בידו באותה שעה.

תמן תנינן: הפניח פירות להיות מפריש עליהן מעשר שני. והדא מתניתין דלא כרבי יוסי וקרבי שמעון? אמר רבי זעירא: תמן – למפרעו נתקלקלו. גרם הכא – מאובדן והילך נתקלקלו.

[דף ל"א ע"ב]

תמן תנינן: פרוטה של הקדש שנפלה לתוך הכיס, או שאמר: "פרוטה בפיס זה הקדש". תנא: על הראשונה – מעל בספק. ועל השנייה – מעל בודאי; דכרי רבי עקיבא. וחכמים אוקרים: על פולן מעל בספק, ועל האחרונה מעל בודאי.

אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנא: הדא דתימר – בשחיו עשר. אבל אם היו שתים, על הראשונה – מעל בספק, ועל השנייה – מעל בודאי.

רבי שמעון בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן: מה בין האומר בפיס, מה בין האומר מן הכיס? [כאן – תלוי בהפרשה].

רבי שמעון בן לקיש אומר: אפילו הוציא את כל הכיס – לא ימעול! כמה דתימר: למפרעו – טבל שתה, ואמר אוק הכא: למפרעו – חולין הוציא! אלא: כאן – תלוי בהפרשה.

אמר רבי יונה: כאן וכאן – תלוי בהפרשה. נעשה כאומר: "אל יצא הכיס הזה מידי פרוטה הקדש". מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש! תמן הוא אומר: מועלין בפרוטה לפי השבון שלשה לוגין. והכא הוא אמר הכין! מן דאצרכת ליה, חזר ופשטה.

[דף ל"ב ע"א]

אמר רבי יצחק בר אלקעזר: אדם עומד מערב שבת ואומר: "הרי זו תרומה למחר". ואין אדם עומד ואומר: "הרי זו תרומה למחר".

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אין אדם עומד מערב שבת ואומר: "הרי זו תרומה למחר".

מתניתין פליגא על רבי יוסי בי רבי בון: לגין שהן טבול יום ומילאהו מן הנחית מעשר טבל.

אם אמר: "הרי זו תרומת מעשר" מחלל, אמר: "הרי זו תרומה" – מחלל.

אם אמר: "הרי זה עירוב" – לא אמר כלום! פתר לה: לשעבר.

והתני, רבי הויה אומר: אית לך מימר לשעבר? וקור ביה.

הלכה ה'

מתני' היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו, והוא בבית המדרש או בשדה – אומר: "שתי תאנים שאני עתיד להפריש – הרי הן תרומה. ועשרה – מעשר. ותשעה – מעשר שני".

היו דמאי – אומר: "מה שאני עתיד להפריש למחר – הרי הוא מעשר. ושאר מעשר – סמוך לו. זה שעשיתי מעשר – עשוי תרומת מעשר עליו, ומעשר שני – בצפונא או בדומא" ומחולל על הפעות.

גמרא מיי בדין? מכבר לכשאפרישנה. הגע עצמך! שהיתה תרומה טהורה! מכבר לכשאוכלנה. הגע עצמך! שהיתה תרומה טמאה! מכבר לכשאניחנה בזוית.

תני: מטלטלה, אחד תרומה טהורה, ואחד תרומה טמאה.

אמר רבי ועירא: הדין אמרה: טבל שיש עליו תניי – מותר למטלה בשבת. כיצד הוא עושה? נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר.

[דף ל"ב ע"ב]

הלכה ו'

מתני' היו לפניו שתי בלבלות של טבל, ואמר: "מעשרות של זו בון, ושל זו בון" הראשונה – מעושרת. "מעשרותיהן מעשרות בלבלה בהכירתה" – קרא שם.

גמרא ותני עלה: נוטל מן השנייה שתי תאנים, ושני עשורין, ועישורו של עישור.

שמואל אמר: לא מצי תניתה! אין יסב תדא לעשר – צריך מיסב תדא למאת. אין יסב תדא למאת – צריך מיסב תדא לאלף. אין יסב תדא לאלף – צריך מיסב תדא לעשרה אלפין.

אמר רבי יוסי בר חנינה: על הראשונה – עובר בעשה. ועל השנייה – בעשה ולא תעשה.

על הראשונה עובר בעשה – שקבע שני שמות באחד. ועל השנייה בעשה ולא תעשה – שקבעו שני שמות באחד, ושהקדים שני שבראשונה, לראשון שבשנייה.

אמר רבי אליעזר: דרבי מאיר היא! דרבי מאיר אמר: אין את תופס אלא ראשון ראשון בלבד.

תמן תנינן: "הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמים" – הרי זו תמורת עולה; דברי רבי מאיר.

אמר רבי יוסי: הוינן סברין מימר: מה פליגון רבי מאיר ורבנן? לאחר כדי דבור, אכל בתוך כדי דבור – לא. מן מה דאמר רבי אליעזר: רבי מאיר היא! הדיא אמרה: אפילו בתוך כדי דבור – אינו חוזר בו.

דתני: "מעשרותיהן מעשרות בלפלה בתכירתה" – קרא שם. מפני שקבע שני שמות באחת, הא זה אחר זה – אין תופס אלא ראשון בלבד.

אמר רבי אבינא: מודה רבי מאיר לחכמים באומר: "בהמה זו תמורת שני זבחים אלו" – שחלו שניהם, מפני שקבע שני שמות באחת. הא זה אחר זה – אין את תופש אלא ראשון ראשון בלבד. לא כן אמר רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא: אמר: "זו תמורת עולה" – חוזר בו (אפילו) בתוך כדי דבור! כאן – במתבנין לפחות, כאן – במתבנין להוסיף.

אמר: "הרי זו תרומה" אפילו בתוך כדי דבור – אינו חוזר בו. אדם נשאל על הקדישו, ואין אדם נשאל על תרומתו!

[דף ל"ג ע"א]

פיצד הוא עושה? נוטל עשרים תאנים מאיזה מהן שירצה, וכל עשר דיסב – אית בהון תרומת מעשר.

עד דון – בשוות. היה בוז מאה ובוז מאתים, אם לשם מאה – הוא נוטל אחת עשרה. אם לשם מאתים – הוא נוטל שלשים תאנים.

בוז מאה ובוז אלה, אם לשם מאה הוא נוטל – נוטל חמש עשרה. אם לשם אלה הוא נוטל, אפילו הוא נוטל את כולה – אינו משלים!

מי שיש לו בלפלה והוא מבקש לעשרה – נוטל שני תישועין, ותשוע של תשוע, שהו עשר – מעשר, ותשע – מעשר שני.

ויאמר: תשע עשרה! אמר רבי זעירא: (משלי א) **דברי חכמים וחדיתם.**

הרוצה להכניס מאה תאנים מתוקנות לתוך ביתו – הרי זה נוטל על כל תאינה ותאינה שני תישועין, ותישוע של תישוע, שהו עשרים ושלש תאינים, ארבעה אמר, ותישוע של תישוע.

הלכה ז'

מתני' מאה טבל מאה חולין – נוטל מאה ואחת.

מאה טבל מאה מעשר – נוטל מאה ואחת.

מאה חולין מתוקנים מאה מעשר – נוטל מאה ועשר.

[דף ל"ג ע"ב]

מאזה טבל ותשעים מעשר, תשעים טבל ושמונים מעשר – לא הפסיד כלום.
זה הכלל: כל זמן שהטבל מרוכה – לא הפסיד כלום.

גמרא רבי שמעון בן לקיש אומר: צריך להתנות ולומר: "אם טבל עלה בדי – הוא מעשר, ואם מעשר עלה בדי – הרי הוא עשוי תרומת מעשר".

אמר רבי יונה: צריך לכפול תניין ולומר: "ואם לאו – לא עשיתי כלום!"

רבי יוחנן אומר: אינו צריך לכפול תניין.

דין בדיעתיה, ודין בדיעתיה. דאיתפלגין: תרומת שני בריים באחת מהן – רבי יוחנן אומר: קדשו מדומעין. ורבי שמעון בן לקיש אומר: לא קדשו.

אמר רבי מנא: מוז חולקין על רבי אלעזר בן ערד. דתני: מעשר טבל שנתערב בחולין, אם יש לו פרנסה ממקום אחר – מוציאיו לפי השבון. ואם לאו, רבי אלעזר בן ערד אומר: יקרא לה שם לתרומת מעשר שבו. ועלה באחד ומאה! אומר רבי בא בר מפל: תיפתר, בדברים שאין להן עלייה.

רבי הילל בן פזי בעי: ויפצע! אומר רבי יונה: מותר לפצע? לא בן תנינן: נתפצעו האגוזים – לשעבר, הא בתחילה – לא!

אמר רבי יונה: ביני מתניתין, כל זמן שהטבל מרוכה על המעשר, עשר – לא הפסיד כלום.

רבי לוינטי בשם רבי יונה: כל טבל דאנן קיימינן הכא – טבל לראשון ולשני.

רבי אבהו אומר: איתפלגון רבי ורבי דוסתי בי רבי ינאי, חד אומר: עושה אותה שני למקום אחר. וחרנא אומר: עושה כולו שני למקום אחר, ומפריש עליו ראשון למקום אחר.

מה נן קיימינן? מאזה (טבל) מעשר, ותשעים (מעשר) טבל – נוטל תשעים ושתים חסר עישור אחד. מאזה (טבל) מעשר, ושמונים (מעשר) טבל – נוטל שמונים ושלש חסר שני עשרונים. מיכן והילך – לפי השבון.

הלכה ח'

מתני' מי שהיו לו עשר שורות של עשר עשר בדי יין, ואמר: "שורה החיצונה אחת – מעשר", ואינו ידוע איזו היא – נוטל שתי חביות לזכמן.

[דף ל"ד ע"א]

"הצי שורה החיצונה אחת – מעשר", ואין ידוע איזו היא – נוטל ארבע חביות מארבע זויות.
"שורה אחת – מעשר", ואינו ידוע איזו היא – נוטל שורה אחת לזכמן.

"חצי שורה אחת - מעשר", ואין ידוע איזו היא - נוטל שתי שורות לזכמן.

"חצי חבית אחת - מעשר", ואינו ידוע איזו היא - נוטל מכל חביות וזכביות.

גמרא ויטול שתיים! רבי כהן בשם רבנן דקיסרין: בשהפריש חציין ממקום אחר.

תני: הוּוּ לַפְּנֵי שְׁתֵּי חֲבִיטֹת, אחת של מעשר טבל טהור, ואחת של מעשר טבל טמא - הרי זה מכיא שני לגינין, ונוטל מוז פדי תרומת מעשר משתייהן, ומוז פדי תרומת מעשר משתייהן. והוזר ומגביה את הלגינין ואומר: "אם זהו טהור - הרי הוא עשיתי תרומת מעשר, ואם לאו - לא עשיתי כלום". והוזר ועושה בן בשני, וטובל ושותה דברי רבי. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אינו טובל אלא לבסוף.

מאי טעמא דרבי? אני אומר: שפא שתה משקין טמאין תחילה. ומאי טעמא דרבי אלעזר בי רבי שמעון? אני אומר: שפא שתה משקין טמאין בסוף.

הכל מודין בשותה משקין טמאין - שהיא אסור לזבל אפילו ספק תרומה. ספק משקין - כל עמא מודין שהיא מותר לזבל אפילו תרומה ודאי. אלא בן אגן קיימין בהדא מתניתין, מאי טעמא דרבי אלעזר בן רבי שמעון? מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה נתבררה הטומאה - טעון טבילה.

מה טעמא דרבי? שלא יבא לידי רביעית. ומה טעמא דרבי אלעזר בי רבי שמעון? בשותה פחות מרביעית.

ולית ליה לרבי אלעזר בי רבי שמעון שלא יבא לידי רביעית? אמר רבי יוסי בי רבי בון: אין לך אלא בהדין פיתרא קדמיא, דרבי חיש שפא שתה משקין טמאין בתחילה, ורבי אליעזר בי רבי שמעון חש שפא שתה משקין טמאין בסוף.

הדרן עלה פרק המזמין ופליקא לה מסכת דמאי

הֲדָרִין עֲלֵךְ מִסְכַּת דְּמָאֵי וְהַדְרִיךְ עֲלֵךְ, דַּעֲתֵן עֲלֵךְ מִסְכַּת דְּמָאֵי וְדַעֲתֵךְ עֲלֵךְ, לֹא נִתְנָשִׂי מִנֶּךָ מִסְכַּת דְּמָאֵי
וְלֹא תִתְנָשִׂי מִנִּי, לֹא בַעֲלָמָא הֲרִינן וְלֹא בַעֲלָמָא דְאַתִּי: (ג' פ' ע"ב)

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תּוֹרַתְךָ אֲמִנּוּתֵנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְתֵהָא עִמָּנוּ לְעוֹלָם
הַבָּא:

חֲנִינָא בַר פְּפָא. רְמִי בַר פְּפָא. נַחְמֵן בַר פְּפָא. אַחָאֵי בַר פְּפָא. אַבָּא מְרִי בַר פְּפָא. רַפְרָם בַר פְּפָא.
רְכִישׁ בַר פְּפָא. סוֹרְחָב בַר פְּפָא. אַדָּא בַר פְּפָא. דְּרוּ בַר פְּפָא:

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תּוֹרַתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפוֹת עַמְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה כְּלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאֵנוּ
וְצִאֲצָאֵי עַמְךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תּוֹרַתְךָ: מֵאִיבֵי תַחֲפִמְנִי מִצְּוֹתֶיךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא
לִי: יְהִי לְבִי תָמִים בְּחַקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ, כִּי כִּם חִיֵּיתֵנִי: בְּרוּךְ אַתָּה
יְיָ, לְמַדְנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סְלַח וְעַד:

מִוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשָּׁמַתְתָּ חֻלְקֵנוּ מִיוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שָׁמַתְתָּ
חֻלְקֵנוּ מִיוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנוּ מְשֻׁפְּיָמִים וְהֵם מְשֻׁפְּיָמִים. אָנוּ מְשֻׁפְּיָמִים לְדִבְרֵי תּוֹרָה, וְהֵם מְשֻׁפְּיָמִים
לְדִבְרֵים בְּטָלִים. אָנוּ עֲמָלִים וְהֵם עֲמָלִים. אָנוּ עֲמָלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר, וְהֵם עֲמָלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים
שָׂכָר. אָנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים. אָנוּ רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רְצִים לְבָאָר שַׁחַת, שְׁנֹאֲמַר וְאַתָּה
אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לְבָאָר שַׁחַת, אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבִטַח בְּךָ:

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתָּנִי לְסִיִּים מִסְכַּת דְּמָאֵי, כֵּן תַּעֲזֹרֵנִי לְהַתְּחִיל מִסְכַּתוֹת וּסְפָרִים
אַחֵרִים וְלְסִימָם, לְלַמּוֹד וְלִלְמַד לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַבֵּל אֶת כָּל דְּבָרֵי תְּלָמוּד תּוֹרַתְךָ בְּאַהֲבָה:

וּזְכוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאֲמוּרָאִים וְתַלְמִידֵי חֻכְמִים, יַעֲמוּד לִי וְלִזְרַעִי, שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי
זְרַעִי וְזֵרַע זְרַעִי עַד עוֹלָם.

וְתִתְקַם בִּי, בְּהַתְּחַלְכֶךָ תִּנְחָה אִתְּךָ, בְּשִׂכְכֶךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ, וְהִקְיָצוֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ: כִּי כִי יִרְבוּ יְמֶיךָ,
יְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרְךָ יָמִים בְּיַמִּינָהּ, בְּשִׂמְלָהּ עֶשֶׂר וּכְבוֹד: יְיָ עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֶךְ אֶת
עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

מִסְכַּת מִכּוֹת פֶּרֶק ראשון

א,א עד זומם - אין נמכר בזממו. רבי עקיבא אומר: אף אין משלם על פי עצמו מפני שהוא קנס, וכל דבר שהוא קנס - אין משלם על פי עצמו. העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שלוח מכלוני אלך זה, ביום פלוני, במקום פלוני". ובאו אחרים ואמרו להן: היאך אתם מעידים שהרי המלוה או הלוח היה עמנו אותו היום במקום פלוני - אין אלו זוממין, אבל עדותן בטלה. אבל אמרו להם: "היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם עמנו היום במקום פלוני" - הרי אלו זוממין ומשלמין על פיהם:

א,ב היו חותמים על השטר באחד בניסן בשמיטה, ובאו אחרים ואמרו להם: "היאך אתם חתומין על השטר זה"? שהרי אתם הייתם עמנו היום במקום פלוני - עדותן כשרה, והשטר כשר. שאני אומר, שמא אחר זמנו של שטר וכתבו. שטר שזמנו בשבת או בעשרה בתשרי, רבי יהודה מכשיר ורבי יוסי פוסל. אמר לו רבי יהודה: מעשה שבא לפניך והכשרת. אמר לו רבי יוסי: אני לא הכשרתי, ואם הכשרתי - הכשרתי:

א,ג העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שסמא את עין עבדו ואחר כך הפיל את שינו, שכן הרב אומר" ואחר כך נמצאו זוממין - משלמין לעבד. "הפיל את שינו ואחר כך סמא את עינו, שכן העבדים אומרים" ונמצאו זוממין - משלמין לרב. סמא שתייהן כאחת והפיל שינו כאחת, ובאו אחרים ואמרו: לא כי אלא שתייהן זו אחר זו, ונמצאו זוממין - משלמין לעבד. סמא שתייהן זו אחר זו, והפיל שתייהן זו אחר זו, ובאו אחרים ואמרו: "לא כי, אלא שתייהן כאחת" ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב. סמא את עין עבדו והרי הוא תחתיו ומשמשו ונמצאו זוממין - משלמין דמי עבד הסומא לרב:

א,ד העדים שאמרו: "מעידין אנו באיש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה שכן האשה אמרה", ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתובתה לאיש. "גרש את אשתו ונתן לה כתובתה שכן האיש אומר"; ונמצאו זוממין - משלמין דמי כתבה לאשה. "גרש את אשתו ולא נתן לה כתובתה, והרי היא תחתיו ומשמשו" ונמצאו זוממין - אין אומרין ישלמו לה כתבתה, אלא טובת הנאת כתבה. וכי מה היא טובת הנאת כתבה? אין אומרין כמה אדם רוצה ליתן בכתבתה של זו, שאם חמות בחיי בעלה - בעלה ירשה, לאחר מיתת בעלה - ירשת כתבתה, ואין ירשין אותה, לפיכך הן משלמים:

א,ה העדים שאמרו: "מעידים אנו באיש פלוני שגנב חלבו של חבירו ולא אכלו, גנב נבלתו של חבירו ולא אכלה" ונמצאו זוממין - לוקין ומשלמין, שעל מנת כן העידוהו על מנת שילקה וישלם. גנב חלבו של חבירו ואכלו. גנב נבלתו של חבירו ואכלה - הרי זה לוקה וחיב בתשלומין, שבעסקי מומן הוא אומר (שמות כ): "לא תענה ברעך עד שקר". ושבעסקי מכות הוא אומר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים (שם כה, ב): "כדי רשעתו". מת - אינו משלם. לוקה - אינו משלם. מודים חכמים לרבי מאיר שאם העידוהו שהוא בן גרושה או בן חלוצה נתין וממזר - שהם לוקין את הארבעים:

א,ו מאימתי זוממין חיבין לשלם? משתתפרש עדותן בבית דין. נמצא חיב לו מן הדין - לפיכך הוא משלם שנים. נמצא אחד מהם קרוב או פסול - עדותן בטלה. ומנין אפלו מאה? תלמוד לומר עדים: מעידים [אנו] באיש פלוני שהרג את הנפש, ובאו אחרים והזימום - הנדון פטור. כת הראשונה חיבת ובאו אחרים והזימום - הנדון חיב. כת הראשונה פטורה וכת השנייה חיבת, כת אחת נכנסת וכת אחת

רבי אליעזר בן יעקב אומר: כותבין: "מקלט מקלט" על פְּרִשְׁת דְּרִכִּים כְּדִי שִׁיְהָא רואה וגולה לערי מקלט. מוסרין לו שני תלמידי חכמים, שְׁמָא יְהֵרֵג בְּדֶרֶךְ. וידברו אליו אל תנהוג באיש הזה מנהג שופכי דמים, כי בשגגה בא מעשה לידו. רבי מאיר אומר: הוא מדבר על ידי עצמו, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים יט, ד): "זֶה דְּבַר הָרֶצַח". אָמְרוּ לוֹ: הֲרֵבָה שְׁלִיחוֹת עוֹשֶׂה. רבי שמעון אומר: מְשׁוּחַ מִלְחָמָה - אֵין מְחִזִּיר אֶת הָרוֹצֵחַ. אֲפִילוּ הוּא נָזִיר - אֵין הוּא יוֹצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָם, אֲלֵא מְגַלַּח כָּל שְׁעָרוֹ וּמְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוֹד. רבי אליעזר בן יעקב אומר: מה תלמוד לומר (במדבר לה, ו): "שְׁמָה שְׁמָה" שלש פעמים? שָׁם תְּהָא דִּירְתוּ, שָׁם תְּהָא מִיתְתוּ, שָׁם תְּהָא קְבוּרְתוּ.

ובונים לו בית ויושב בתוכו, שְׁנֵאמַר (שם): "וַיֵּשֶׁב" - בַּהּ וְלֹא בְּתַחוּמָהּ. מִצְאוּ גוֹאֵל הַדָּם בְּתַחוּמָהּ שֶׁל עִיר - הֲרֵי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל הָאָדָם, וְחַיֵּב עַל מִכְתּוֹ וְעַל קָלְלָתוֹ, וְחַיֵּב עַל נִזְקוֹ, בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה. וְהַהוֹרְגוֹ בְּמִזִּיד - נִהְרַג. בְּשׁוּגָג - גּוֹלָה לְעָרֵי מִקְלָט. רבי יוסי אומר: לעולם אין נהרגים עד שיעמוד לפני הדיינים, שְׁנֵאמַר (שם לה, יב): "וְלֹא יָמוּת הָרֶצַח עַד עֲמֻדוֹ" וגו'.

רבי יעקב אומר: ראוהו בית דין שְׁהָרַג - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ גּוֹלָה. ראוהו בית דין גדול שְׁהָרַג - אֵין מְמִיתִים אוֹתוֹ מִיָּד, אֲלֵא מוֹשִׁיבֵין דֵּינִים אַחֲרִים וּמְעִידִים בְּפָנֵיהֶם, שְׁנֵאמַר: "וְלֹא יָמוּת הָרֶצַח עַד עֲמֻדוֹ" וגו'. אומר, ברוצח שִׁיִּצֵּא חוּץ לַתְּחוּמֵם מְחוּץ לְגִבּוֹל עִיר מִקְלָטוֹ - הַפְּתוּב מְדַבֵּר, שְׁנֵאמַר (שם): "וְרוֹצֵחַ גּוֹאֵל הַדָּם אֶת הָרֶצַח". אֵין לוֹ דָם, כִּכֵּל אָדָם.

רוצח שְׁגָלָה לְעִיר מִקְלָט, וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ - יֹאמְרוּ לֵהֶם: "רוֹצֵחַ אַנְי". לֹא יֹאמְרוּ אֶת הַדְּבָר וַיִּשְׁנֶה, שְׁנֵאמַר: "זֶה דְּבַר הָרוֹצֵחַ" - אֵין לָךְ אֲלֵא דְבַר הָרֹאשׁוֹן. הַהוֹרַג בְּאוֹתָהּ הָעִיר - גּוֹלָה מִשְׁכוּנָהּ לְשְׁכוּנָהּ. וְכֵן

יוצאה, אֲפִלוּ הֵם מֵאָה - בְּלֵן פְּטוּרִין. רבי יהודה אומר: אֲסֻסְתִּית הִיא זו, וְאֵין נִהְרַגְתָּ אֲלֵא כַּת הָרֹאשׁוֹנָה בַלְבָד. אָמַר רבי יוסי בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּדִינֵי נַפְשׁוֹת, אֲבָל בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת - תַּתְקִים עֲדוֹת בְּשָׂאָר. וְרַבִּי אומר: אֵף בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת כֵּן, וְהוּא לֹא שִׁישׁ לְהֵן קְרוּב אוֹ פְּסוּל - תַּתְקִים עֲדוֹת בְּשָׂאָר עֲדִים. וְרַבִּי דוֹסְתָאי כֵּן יְהוּדָה אֹמֵר: עֲדִים זוֹמְמִין שְׁבָאוּ אַחֲרִים וְהִזְמוּם - זוֹמְמֵיהֵן פְּטוּרִים. עַד זוֹמֵם פְּסוּל מִכָּל עֲדִיּוֹת שְׁבִתוֹרָה; וְדַבְּרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר רבי יוסי: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שְׁהוּזֵם לְעֲדוֹת נַפְשׁוֹת, אֲבָל לֹא הוּזֵם אֲלֵא לְעֲדוֹת מְמוֹן - אֵין פְּסוּל אֲלֵא לְאוֹתוֹ הָעֲדוֹת בַּלְבָד:

מִסְכַּת מִנּוֹת פֶּרֶק שְׁנִי

בא, שלש ערים הפריש משה בעבר הירדן. וכשבאו לארץ - הפרישו עוד שלש. ואף-על-פי-כן, לא היו אלו ואלו קולטות, עד שכבשו וחלקו. משכבשו וחלקו - נתחבבה הארץ במעשר ובשביעית, והיו אלו ואלו קולטות:

בב, שלש ערים הפריש יהושע בארץ כנען. והיו מכונות כנגד שלש שבְּעֵבֶר הֵירְדָן כְּשֵׁתֵי שָׂרִוּוֹת שְׁבַפְרָם. חֲבֵרוֹן בִּיהוּדָה - כְּנָגַד בְּצַר בַּמְדָּבָר. שְׁכֵם בְּהַר אֶפְרַיִם - כְּנָגַד רְמוֹת בְּגִלְעָד. קָדֵשׁ בְּגִלְעָד - כְּנָגַד גּוֹלָן בְּבִשְׁטָן. וְאֵף עַל פִּי שְׁהַפְּרִישׁ שְׁכֵם בְּהַר אֶפְרַיִם, לֹא הִיְתָה קוֹלְטָתָהּ. הַפְּרִישׁ קְרִית יְעָרִים תַּחְתֶּיהָ, עַד שְׁכַבְּשׁוּ אֶת שְׁכֵם. וְאֵף עַל פִּי שְׁהַפְּרִישׁוּ קָדֵשׁ בְּגִלְעָד לֹא הִיְתָה קוֹלְטָתָהּ. הַפְּרִישׁ גְּמָלָא תַּחְתֶּיהָ, עַד שְׁכַבְּשׁוּ אֶת קָדֵשׁ.

"וּשְׁלֹשֶׁת" - שִׁיְהִיו מְשַׁלְּשׁוֹת, שִׁיְהָא מְחַבְּרוֹן לְדְרוּם - כְּמַחְבְּרוֹן לְשָׁכֵם, וּמַחְבְּרוֹן לְשָׁכֵם - כְּמַשְׁכֵּם לְקָדֵשׁ.

נפלה אחת מהן - בונין אותה במקומה. ומנין אף במקום אחר? תלמוד לומר: "שש ערים", באותו השבט. ומנין אף בשבט אחר? תלמוד לומר: "תהיינה" - שִׁיְהִיו מְכוּנוֹת וְקוֹלְטוֹת כְּרֹאשׁוֹנוֹת.

לוי - גולה מעיר לעיר. רבי אומר: אומר אני, שתהא מחצית העיר לו כעיר שלמה:

בג עירות הללו - אין בונין אותן אלא במקום שיש בו מים. אין להם מים - כורין להם מים. אין בונין אותן אלא במקום שיש שוק. אין להן שוק - עושין להם שוק. אין בונין אותן אלא במקום שיש אוכלוסין. נתמעטו אוכלוסין - מביאין אחרים ומושיבין תחתיהם. נתמעטו דיווריהן - מוסיף עליהן כהנים לויים וישראלים. אין עושין אותן בדין ויצירה; דברי רבי נחמיה. וחקמים מתירין. אין מפשלין בתוכם חבלים, ואין עושין בתוכם כלי זכויות, שלא להרגיל רגל גואל הדם לשם.

שלוש ערים הפריש משה בעבר הירדן. ומשבאו לארץ - הפרישו עוד שלש אחרות, ולעתידי לבא - מפרישין עוד שלש על שלש שלש, הרי תשע. רבי יהוראי אומר: "שלש על שלש" - הרי שש. "עוד שלש" - הרי שתים עשרה. "האלה" - הרי חמש עשרה:

מסכת מכות פרק שלישי

גא, האוכל מן הפסח כזית נא, כזית שלוק, כזית מבשל - ח'ב. הוציא ממנו כזית מבית

¹ זו לשון המקרא (דברים יט): (א) פי יכרית ה' אלהיך את הגוים אשר ה' אלהיך נתן לך את ארצם וירשתם וישבת בעריהם ובכבתיהם: (ב) שלוש ערים תבדיל לך בתוך ארצך אשר ה' אלהיך נתן לך לרשתה: (ג) תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצך אשר ינחיקה ה' אלהיך והיה לגנים שמה כל רצת: (ד) וזה דבר הרצח אשר ינום שמה וחי אשר יבה את רעהו בבלי דעת והוא לא שנא לו מתמל שלשם: (ה) ואשר יבא את רעהו בער להטב עצים ונדהה ידו בנרזן לכרת העץ ונשל הפרזל מן העץ ומצא את רעהו

לכית, ומחבורה לחבורה, בשעת אכילה - הרי זה ח'ב; שנאמר (שמות יב, מו): "לא תוציא מן הבית". אם בשלו - עובר עליו משום פסול קדש. המפסם את הקטרות במתכנתה - הרי זה ח'ב, בין שפטמה כלה, בין שפטמה חציה. אבל אם היה מתעסק להתלמד בה, או למוסרה לרבים, אם חסר אחת מכל סמניה - אינו ח'ב אלא משום מועל בלבד. המפסם שמן המשחה - הרי זה ח'ב. והסף ממנו - פטור. אינו ח'ב אלא משום מועל [בלבד].

הלכה - הסף שמן המשחה שעשה משה במדבר - הרי זה ח'ב כרת. סכו בראשו, בגופו, באחד מכל אבריו, אף על פי שלא שפשוף - הרי זה ח'ב. וכמה יסוד ויהא ח'ב כרת? אחד הסף, ואחד הנסף. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהם מזידין, אבל אם היו שניהם שוגגין - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. מזיד - ח'ב:

גב, האוכל את הטבל, אפלו אין מחסר אלא תרומה גדולה בלבד, מעשר ראשון ומעשר שני, ואפלו מעשר עני - הרי זה ח'ב:

ומת הוא ינום אל אחת הערים האלה וחי: (ו) פן ירדף גאל הדם אחרי הרצח פי יחם לכבו והשיגו פי ירבה הדרך והפחו נפש ולו אין משפט מות פי לא שנא הוא לו מתמול שלשום: (ז) על פן אנכי מצוה לאמר שלש ערים תבדיל לך: (ח) ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך פאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך: (ט) פי תשמר את כל המצוה הזאת לעשתה אשר אנכי מצוה היום לאהבה את ה' אלהיך וילקחת בדרכיו כל הימים ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה:

ועופות טמאין, בחייהן - מצטרפים. במיתתן - אין מצטרפין:

ג, המלביש את חברו כלאים, והמטמא את הנזיר, אף על פי שהמלביש מזיד, והמטמא מזיד - חיב. היו שניהם שוגגים - פטור. המקיף פאת ראשו של חברו - שניהן חיבין. במה דברים אמורים? שהיו שניהם מזידים, אבל אם היו שניהם שוגגים - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד, שוגג - פטור. מזיד - חיב עליו שתיים, אחד בראש הצד מכאן, ואחד בראש הצד מכאן. אינו חיב, עד שיקיפנו בתער. המקיף את האשה ואת הקטן - פטור. המשחית פאת זקנו של [חברו] -

שניהם חיבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהן מזידין! אבל אם היו שניהם שוגגין - פטור. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. ומזיד - חיב, וחיב עליו שנים מכאן ושנים מכאן ואחד מלמטה. רבי אלעזר אומר: אם נטלו כלו כאחד - אינו חיב אלא אחת. מגביה ונוטל - חיב על כל אחת ואחת. ואינו חיב עד שיטלנו בתער. נוטלו ברהיטני ובמספרים - פטור. רבי שמעון בן גמליאל אומר משום רבי אלעזר: לקטו במלקט - הרי זה חיב:

ג, הקורח קרחה בראשו של חברו - שניהם חיבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהם מזידין! אבל אם היו שניהן שוגגין - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. ומזיד - חיב. הקורח קרחה על חמשה מתים - חיב על כל מת ומת. רבי יוסי אומר: אינו חיב אלא אחת. חמש קרחות על מת אחד - חיב על כל קרחה וקרחה. ואינו חיב עד שיקרח על מת. וכמה יקרח ויהא חיב? כדי שיראה משם קרחה!

השורט שריטה בכשרו של חברו - שניהן חיבין. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהן מזידין, אבל אם היו שוגגין - פטורין. אחד שוגג ואחד מזיד: שוגג - פטור. ומזיד - חיב. השורט שריטה על חמשה מתים - חיב על כל מת ומת. רבי יוסי

ג, רבי יהודה אומר: כהן שהיתה בידו תאנה של טבל, בשנת מעשר שני בירושלים, בשנת מעשר עני בגבולין, אומר: "תרומה בעקצה"; ואכלה. "מעשר ראשון בדרומה"; ואכלה. "מעשר שני בצפונה"; ואכלה - פטור! ואם היה זר - חיב על כל אחת ואחת, שאלו מתחלה אכלה - לא היה חיב אלא אחת. זר שאכל בשר בכור, אפלו לאחר זריקת דמיו - הרי זה לוקה את הארבעים. מעשר שני והבכורים - מצטרפין חוץ לחומה לספוג עליהן את הארבעים; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אין מצטרפין:

ג, המבשל בשר בחלב - הרי זה חיב. כמה יבשלו ויהא חיב? כחצי זית בשר, וכחצי זית חלב, כדי שיהו זה וזה כזית. וכשם שחיבין על בשולו - כך חיבים על אכילתו, כמה יתבשל ויהא חיב? כדי שיהא נאכל משום בשול. האוכל מגיד הנשה כזית - הרי זה חיב. אכל כלו ואין בו כזית - חיב. רבי יהודה פוטר, עד שיהא בו כזית. אכל שני גידים משני בהמות - סופג שמונים. ורבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים.

ג, השוחט אותו ואת בנו - על הראשון - פטור, ועל השני - חיב. הבא על אחותו, על אחות אביו, על אחות אמו, על אחות אשתו, על אשת אחיו, על אשת אחי אביו, ועל הנדה - הרי זה חיב. כשם שהוא לוקה - כך היא לוקה. ועובר על כל שם ושם שיש שם. ואם היתה לכהן גדול: אלמנה וגרושה, וחללה זונה - חיב על כל אחת ואחת. אלמנה מחמשה וגרושה מחמשה - לא יהא חיב אלא על אחת:

ג, האוכל אבר מן החי מן הבהמה, מן החיה, מן העופות, טהורים - כל שהן. וטמאים - עד שיהא בו כזית. אבל בהמה טהורה, וחייה טהורה, ועוף טהור, בחייהן - מצטרפין. במיתתן - אין מצטרפין. וטמאים, בין בחייהם בין במיתתם - הרי אלו מצטרפים. בהמה טמאה, וחייה טמאה,

אומר: אינו חייב אלא אחת. חמשה שריטות על מת אחד - חייב על כל שריטה ושריטה. ואינו חייב עד שישרט על מת, וכמה ישרט ויהא חייב? כדי שיראה משם שריטה:

מסכת מכות פּרָק רביעי

ד, א החוסם את הפּרה והמזוג את הכלאים - פטור. אין לך שהוא חייב אלא הנוהג והמנהיג בלבד. רבי אלעזר אומר: נזיר שהניח פיו על פי חבית של יין, ושתאה כלה בהתראה אחת - אינו חייב אלא אחת. מתרין בו ושותה - חייב על כל אחת ואחת. וכן היה רבי אליעזר אומר: נוטל אשכול של ענבים. אכלו כלו בהתראה אחת - אינו חייב אלא אחת. מתרין בו ואוכל, מתרין בו ואוכל - חייב על כל אחת ואחת. אכל ממנו ענבים לחין ויבשים, אכל ממנו שני חרצנים וזגין, או שפחט ממנו כזית יין ושתה - חייב על כל אחת ואחת:

ד, ב המעלה כזית משתי הלחם לעבודה, או בחוץ - הרי זה חייב! שנאמר (ויקרא ב, יב): "קרבן ראשית תקריבו" וגו'; אחד המזבח ואחד הכבש. ולךך, המעלה מבשר החטאת, מבשר אשם, מבשר קדשי קדשים, מבשר קדשים קלים, ממותר העמר, משתי הלחם, ומלחם הפנים, משירי מנחות, משאור, ומדבש - עובר בלא תעשה; שנאמר (שם ב, יא): "כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו". רבי יוסי אומר: חטאת, עולה, שלמים - אינו חייב אלא אחת. אבל אמר: "חטאת עולה ושלמים" - חייב על כל אחת ואחת:

ד, ג המקדיש בעל מום למזבח - עובר משם חמשה לאוין: משם כל תשחט, כל תקדיש, כל תזרק דמו, כל תקטיר חלב, כל תקטיר מקצתו, שנאמר (שם כב, כא): "תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו". רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אף משום כל תקבל דמו, הקדישו ולא שחטו - אינו חייב אלא אחת. הקדישו ושחטו, וזרק את דמו - חייב על כל אחת ואחת. המקדיש רובע, ונרבע, ומקצה, ונעבר, אתגן ומחיר - עובר משום [כל]

שמות הללו, והרי הן כבעלי מומין שקדם הקדשן את מומן, ואין יוצא לחלין אלא על מום קבוע בלבד:

ד, ד הממיר במקדשים, והנודר במקדש, והעובד במקדש, או ששחטן חוץ לזמן, או ששחטן חוץ למקומן - עובר בלא תעשה. יש תולש שתי שערות ועובר משם ארבעה דברים: משם נזיר, משם מצורע, משם יום טוב, ומשם המקיף. החובר את האדם, ואת הבהמה, את החיה, ואת העופות, בין גדולים ובין קטנים, בין זכרים ובין נקבות, אחד חובר מרבה, ואחד חובר מעט - עובר בלא תעשה, שנאמר (דברים יח, יא): "והחבר חבר". אחד חובר את הנחש, ואחד חובר את העקרב, המסרס את האדם, ואת הבהמה, ואת החיה, ואת העוף, בין גדולים בין קטנים, בין זכרים ובין נקבות - הרי זה חייב. רבי יהודה אומר: מסרס את הזכרים - חייב. ואת הנקבות - פטור:

ד, ה העושה עבודת כוכבים, המחפתך, המעמיד, הסף, המקנח, והמגריד - עובר בלא תעשה. הנותץ אבן אחת מן ההיכל, ומן האולם, ומן המזבח - עובר בלא תעשה, שנאמר (שם יב, ג): "ונתצתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' אלהיכם". רבי ישמעאל אומר: המוחק אות אחת מן השם - עובר בלא תעשה, שנאמר: "ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה'". המאחר במקדשין, הממיר במקדשים, והמשיר חמץ בפסח, והמקים כלאים - עובר בלא תעשה. אבל אין לוקה עליהן את הארבעים, לפי שאין בהם מעשה. זה הכלל! כל שיש בו מעשה - לוקה, וכל שאין בו מעשה - אינו לוקה, חוץ מן הממיר והנשבע, והמקלל את חברו בשם:

ד, ו הנוטל אם על הבנים, רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי: כל עוברי לא תעשה שעברו על מצות לא תעשה, שיש בה קיום עשה, אם קימו את מצות לא תעשה שבה - פטורין, ואם לאו - חייבין. עבר

עבְרָה שֵׁישׁ בַּה שְׁנֵי לְאוּיָן, אִין אֹמְדִין אוֹתוּ
אֹמֵד אֶחָד עַל שְׁנֵיהֶם, אֶלָּא לֹקְהַ מְלֻקָּת
וּמִתְרַפָּא, וְחֹזֵר וְלֹקְהַ. אֲמִדוּהוּ שְׁאִין יִכּוֹל
לְקַבֵּל אֶלָּא אַרְבַּעִים - אִין מוֹסִיפִין לוֹ אֶפְלוּ
אֶחָד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ. אִם אֲמִדוּהוּ שְׁאִין
יִכּוֹל לְקַבֵּל אֶלָּא עֶשְׂרִים, אִין מוֹסִיפִין אֶפְלוּ
אֶחָד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם. אֲמִדוּהוּ
שְׁאִין יִכּוֹל לְקַבֵּל אֶלָּא שְׁלֹשׁ, אֶפְלוּ עוֹמֵד
וּמִפְרִיז - אִין מוֹסִיף לוֹ אֶפְלוּ אֶחָד, לְפִיכָךְ,
אִם הוֹסִיף לוֹ חֲזָן רְצוּעָה אַחַת וְמַת - גּוֹלָה
עַל יָדוֹ:

ד, ז אִין אֹמְדִין אוֹתוּ יוֹתֵר מֵאַרְבַּעִים; דְּבַרְי
רְבִי יְהוּדָה. אָמַר רְבִי יוֹסִי: בְּמַה דְּבַרְיִים
אֲמוּרִים? בְּעֻדוֹת וּבִהֲתַרְאָה אַחַת, אֲבָל
בְּשֵׁתֵי עֵדוּת וּבְשֵׁתֵי הֲתַרְאוֹת - אֹמְדִין אוֹתוּ
אֶפְלוּ בְּחֻמְשִׁים, וְאֶפְלוּ בְּמֵאָה, לְפִיכָךְ אִם
קִלְקַל אַחַת מִהֶן - מְלַקֵּין אוֹתוֹ. אֲמִדוּהוּ
שְׁאִם לֹקְהַ קִלְקַל - הֵן מְלַקֵּין אוֹתוֹ. שְׁאִם
יֵצֵא מִבֵּית דִּין וְקִלְקַל - הֵם מְלַקֵּין אוֹתוֹ.
קִלְקַל עַד שְׁלֹשׁ לֹקְהַ - מְלַקֵּין אוֹתוֹ, שְׁנֵאמַר:
"הִכָּה תִּכְהַ וְנִקְלָה". אִם מְשַׁלְּקָה קִלְקַל - אִין
מְלַקֵּין אוֹתוֹ. וּבְמַה הִיא קִלְקֻלְתָּן? אֶחָד
הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה בְּרַעֲי; דְּבַרְי רְבִי יוֹסִי.
רְבִי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאִישׁ בְּרַעֲי וְהָאִשָּׁה
בְּמִים. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד
הָאִשָּׁה בֵּין בְּרַעֲי בֵּין בְּמִים.

ד, ח מְכוּת בְּשִׁלְשָׁה. אֶחָד מִכָּה וְאֶחָד מוֹנֵה
וְאֶחָד קוֹרָא - לֹא יְהוּ מִתְחַלְפִין עֲלֵיו. רְצוּעָה
לֹא הֵיטָה אַרְכָּה, אֶלָּא קֶצֶרָה, שְׁלֹשׁ תְּגִיעַ
לְצַפּוֹר נִפְשׁוֹ וְיִמְתָּ. אֵלוּ הֵן הַלּוֹקֵין: כָּל
עוֹבְרֵי לֹא תַעֲשֶׂה' שְׁעַבְרוּ עַל מִצְוֹת לֹא
תַעֲשֶׂה' שֵׁישׁ בַּה קוּם עֲשֵׂה, וְאִף עַל פִּי
שְׁחִיבִין מִיְתָה בִּידֵי שְׁמַיִם, כָּרַת בִּידֵי שְׁמַיִם
- מְלַקֵּין אוֹתוֹ. מִיתַת בֵּית דִּין - אִין מְלַקֵּין,
שְׁנֵאמַר: "כִּדֵי רְשָׁעֵתוֹ"; מַת - אִינוּ לֹקְהַ.
מְשִׁלֵּם - אִינוּ לֹקְהַ:

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פְּרָק רֵאשׁוֹן

א, א אִין בַּה יְדִיעָה בְּתַחֲלָה, בֵּין שֵׁישׁ בַּה
יְדִיעָה בְּתַחֲלָה בֵּין שֵׁישׁ בַּה יְדִיעָה בְּסוּף,
שְׁעִירֵי רְגָלִים וּשְׁעִירֵי רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים

מְכַפְּרִין; דְּבַרְי רְבִי מֵאִיר. רְבִי יְהוּדָה וְרְבִי
שְׁמַעוֹן חוֹלְקִין בְּשְׁעִיר, עַל שְׁאִין בַּה יְדִיעָה
- לֹא בְּתַחֲלָה וְלֹא בְּסוּף. וְטַהוֹר שְׁאֶכֶל טָמֵא.
שְׁעִירֵי רְגָלִים וּשְׁעִירֵי רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים
מְכַפְּרִין; דְּבַרְי רְבִי יְהוּדָה. רְבִי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר: שְׁעִירֵי רְגָלִים מְכַפְּרִין, אֲבָל לֹא
שְׁעִירֵי רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים. וּמוּדָה רְבִי שְׁמַעוֹן
בְּשְׁעִיר שְׁלֹא קָרַב בְּרֶגֶל - שִׁיקְרָב בְּרֵאשׁ
חֲדָשׁ. לֹא קָרַב בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ - יְקָרַב בְּיוֹם
הַכַּפּוּרִים. לֹא קָרַב בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - יְקָרַב
לְרֶגֶל הַבָּא, שְׁמַתְחֵלָה לֹא הִקְדָּשׁוּ קְרָבְנוֹת
הַצְּבוּר, אֶלָּא עַל מְנַת שִׁיקְרָב עַל מִזְבֵּחַ
הַחִיצוֹן.

הֵיָה רְבִי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם
שְׁעִירִים קָרְבִין לְצַבוּר בְּכָל שָׁנָה וּשְׁנָה.
שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד בַּחוּץ, וְנֶאֱכָלִין. וְאֶחָד בְּפָנִים
וְאִינוּ נֶאֱכָל, וְשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח. שְׁנַיִם עֶשֶׂר
בְּשָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה, שְׁבַעַה בְּפִסַּח
וּשְׁמוֹנֵה בְּחַג, שְׁנַיִם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. אֶחָד
בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וּשְׁנַיִם בְּעֶצְרָתָה. אֶחָד בְּגֻלָּל
לְחֵם הַפָּנִים וְאֶחָד בְּגֻלָּל הַיּוֹם. וְאִם כִּפּוּר
הִרְאשׁוֹן עַל מַה שְׁנֵי מְכַפְּרֵי עַל הַטְּמֵאָה
שְׁאַרְעָה בֵּין זֶה לְזֶה, וְאֲמַרְינָן כֶּךָ יִשְׂרָאֵל
צְרִיכִין לְהִבְיָא שְׁנֵי שְׁעִירִין בְּכָל יוֹם, אֶלָּא
שְׁחַס הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל נִכְסֵין שֶׁל
יִשְׂרָאֵל:

א, ב הֵיָה רְבִי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קֶשֶׁה טְמֵאָת
מְקַדֵּשׁ וְקַדְשֵׁי מִכָּל עֲבֻרוֹת שְׁבִתוֹרָה, שְׁכָל
עֲבֻרוֹת שְׁבִתוֹרָה מִתְכַּפְּרוֹת בְּשְׁעִיר אַחַת,
וְטְמֵאָת מְקַדֵּשׁ וְקַדְשֵׁי מִתְכַּפְּרוֹת בְּשִׁלְשִׁים
וּשְׁנַיִם שְׁעִירִין. כָּל עֲבֻרוֹת שְׁבִתוֹרָה
מִתְכַּפְּרוֹת פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, וְטְמֵאָת מְקַדֵּשׁ
וְקַדְשֵׁי מִתְכַּפְּרוֹת בְּכָל חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ, שְׁנֵאמַר
(יְחֻזְקָאֵל ה', יא): "לִכְן חֵי אֲנִי נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים
אִם לֹא יַעַן אֵת מְקַדְשֵׁי טְמֵאָת" וְגו'. קֶשֶׁין
הֵן שְׁקוֹצִין וְתוֹעֵבוֹת שְׁעִשִׁיתָ, וְטְמֵאָת מְקַדֵּשׁ
וְקַדְשֵׁי - קֶשֶׁה מְכַלֵּן:

א, ג מַעֲשֶׂה בְּשְׁנֵי אַחִים כְּהֵנִים, שְׁהֵיוּ שְׁוִין
וְרִצִין וְנוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, וְקֹדֵם אֶחָד מֵהֶם אֵת
חֲבֵרוֹ לְתוֹף אַרְבַּע אַמּוֹת. נָטַל אֶחָד מֵהֶן אֵת

רבי נתן אומר: להביא את הכלים, שאין טמאה יורדת להן אלא במחשבה. אמר ליה: מה ראו כלים למחשבה, שרבי שמעון לא היה דורש רבויין ומעוטין, והיה דורש כלל ופרט וכלל, "או נפש אשר תגע בכל דבר טמא" - כלל. "או בנבלת חיה טמאה" וגו' פרט. "או כי יגע בטמאת אדם" וגו' - כלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, כשהוא אומר: "לכל טמאתו אשר יטמא בה", חזר וכלל, אם כלל הראשון אמרנו, לאו! אלא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, לומר לה, מה הפרט מפרש טמאות המפרשות מן התורה, יצא עדר גמלין ועדר רחלין ומכונות חיה ועוף ששכנו - טמאות, דאין מפרש מן התורה. רבי נתן אומר: טמאת גאיות ולא טמאת קדשה, יצא השורף את הפרה ופרים, המשלח את השעיר שהן טמאות קדושות. אין לי אלא בהמה חיה ועוף טהורין, בהמה חיה ועוף טמאין, מנין? תלמוד לומר: "או בנבלת שרץ טמא וטהור? אלא כשם שחלקתה בין שרץ טמא לטהור, כך בין בהמה וחייה לא תחלק בין טמאין לטהורין. אין לי אלא בכלן, בכזית מנין? תלמוד לומר "בנבלת חיה טמאה", מה תלמוד לומר "טמאה"? להביא את כזית. אמר רבי שמעון: מה ראו לומר בבהמה חיה בכזית טמא, ובשרץ בכעדרשה, אלא בהמה וחייה תחלת ברייתן כזית. שרץ תחלת ברייתן כעדרשה:

א, נטמא ונעלמה ממנו טמאה, זכר את המקדש ונעלם ממנו זה וזה, והשתחוה, או ששהה כדי השתחויה, או שנדבק עם חברו כדי השתחויה, או שנכנס לתוספת העזרה, ושהה כדי השתחויה - חייב על כל אחת ואחת; דברי רבי ישמעאל, שהיה רבי ישמעאל אומר: "ונעלם ממנו ונעלם ממנו" - שתי פעמים! לחיוב על העלם דבר טמאה, ועל העלם מקדש. רבי אליעזר ורבי עקיבא אומרים: אינו חייב אלא על העלם טמאה בלבד.

הסכין ותקע בלבו. בא רבי צדוק ועמד על מצלות האולם בהר הבית, ואמר: שמעוני! אחינו בית ישראל, הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל באדמה" וגו'. אנו מהיכן נמוד. מן ההיכל או מן העזרות? געו כל ישראל בבכיה אחריו. ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם: אני כפרתכם! מפרפר הוא בני, וסכין לא נטמא. מלמד שטמאת סכין היתה קשה עליהן משפיכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים-ב כא, טז): "וגם דם נקי שפך מנשה"; מכאן אמרו, בעון שפיכות דמים - שכינה נעלת, ובית המקדש מטמא:

א, כל המטמאין שבתורה, בין שנטמאו טמאה קלה, ובין שנטמאו טמאה חמורה - חיבין על טמאת מקדש וקדשיו, שנאמר (ויקרא ה, ב): "בכל דבר טמא" - לרבות כל המטמאין שבתורה. "או נפש" - למה נאמר? לפי ששלוש מצות אמורות בפרשה. שתיים מפרשות ואחת סתומה, תלמוד סתומה מן המפרשה. מה מפרשה שבע, אף סתומה שבע, אפלו אמר לעדים: "בואו והעידוני שלא נטמאתי". ואמרו לו: "שבועה שאין אנו יודעין לה עדות". יכול יהו חיבין? תלמוד לומר: "או נפש", דהסיען הכתוב מקלל הטמאות ובא לו לכלל שבועות.

"או נפש" לרבות כל הנפשות - אף נפש נשיא ומשיח. רבי ירמיה אומר: דבר למד מענינו, שנאמר (ויקרא ה, ז): "ואם לא תגיע ידו די שה". ואומר "ואם לא תשיג ידו לשתיו" וגו'; במי שבא לכלל עני הכתוב מדבר, יצא נשיא ומשיח שאין באין לכלל עני, שקדשתן עולמית.

"בכל דבר טמא", מה תלמוד לומר "בכל דבר"? רבי עקיבא אומר: להביא את הנגע - שאין טמאה יורדת להן, אלא בדבר שרבי עקיבא לא היה דורש כלל ופרט, והיה דורש רבויין ומעוטין, שכלל למד מנחום איש גם זו.

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פָּרָק שְׁנִי

בא, "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אַכְל", וְאַכְל אוֹכְלִין אֲסוּרִים, פְּגוּל וְנוֹתֵר וְטִמְאָה. "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲשַׁתָּה" וְשַׁתָּה מִשְׁקִין אֲסוּרִין, יִינ שֶׁל עֶרְלָה וְשֶׁל כְּלָאֵי הַכֶּרֶם - חֵיב. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר. "שְׁבוּעָה שְׁאֵכַל אוֹכְלִין אֲסוּרִין", פְּגוּל נוֹתֵר וְטִמְאָה. "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲשַׁתָּה וְשַׁתָּה מִשְׁקִין אֲסוּרִין, יִינ שֶׁל עֶרְלָה וְשֶׁל כְּלָאֵי הַכֶּרֶם" - פְּטוּר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מַחִיב. מוֹדֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאוֹמֵר: 'קוֹנֵם אֲשַׁתִּי נִהְיִית לִי, אִם אַכְל וְאִם אֲשַׁתָּה, וְאַכְל אוֹכְלִין אֲסוּרִין מִשְׁקִין אֲסוּרִין - שְׁאַשְׁתּוֹ מִתְּרַת לוֹ:

בב, "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אַכְל", וְחִזֵּר וְאָמַר "שְׁבוּעָה שְׁאֵכַל" - עַל הָאֲחֵרוֹנָה לֹקֵה מִיָּד, וְעַל הָרִאשׁוֹנָה, אִם אֵכַל - חֵיב. אִם לֹא אֵכַל - פְּטוּר. "שְׁבוּעָה שְׁאֵכַל", וְחִזֵּר וְאָמַר: "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אַכְל", עַל הָאֲחֵרוֹנָה - לֹקֵה מִיָּד, עַל הָרִאשׁוֹנָה, אִם אֵכַל - פְּטוּר. אִם לֹא אֵכַל - חֵיב. "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אַכְל, וְשְׁלֵא אַכְל וְאֵכַל" - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת, שְׁלֵא אָמַר אֲלָא לְזֵרוֹ אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת. "שְׁבוּעָה שְׁאֵכַל, שְׁאֵכַל" וְלֹא אֵכַל - אֵינוֹ חֵיב אֲלָא אַחַת, שְׁלֵא אָמַר אֶת הָאֲחֵרוֹנוֹת אֲלָא לְזֵרוֹ אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת. "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אַכְלִיתִי, שְׁבוּעָה שְׁלֵא אַכְלִיתִי" - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! זֶה חֵמֵר לְשַׁעֲבֵר מִלְּעֵתִיד לְבֵא:

בג, הַמְשַׁבֵּיעַ אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, אֶת הַנְּשִׁים, אֶת הַקֶּטְנִים, אֶת הַקְּרוֹבִין, וְאֶת הַפְּסוּלִין - פְּטוּר, שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא ה', א): "וְהוּא עֵד", בְּעַד שְׂרָאוּי הַלְּהוֹצִיא מִמּוֹן. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמְשַׁבֵּיעַ בְּעַד אֶחָד - פְּטוּר, שְׁאֵינוֹ רָאוּי הַלְּהוֹצִיא מִמּוֹן:

עֲדוֹת מִמּוֹן מִתְקַיֶּמֶת בְּרֵאִיָּה שְׁלֵא בִּידֵיעָה, וּבִידֵיעָה שְׁלֵא בְּרֵאִיָּה. אֵיזוֹ הִיא רֵאִיָּה שְׁאֵין בָּהּ יָדֵיעָה? "תָּן לִי מֵאֲתִים זֹו שִׁישׁ לִי בִּידֵיךָ" - אֵין לָךְ בִּידֵי, לֹא מְנִיתִי לָךְ בְּמַעַמַּד פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי? יֹאמְרוּ וְאֵנִי אֲתָן! זֹו רֵאִיָּה שְׁאֵין בָּהּ יָדֵיעָה. וְאֵיזוֹ הִיא יָדֵיעָה שְׁאֵין בָּהּ רֵאִיָּה? תָּן לִי מֵאֲתִים זֹו שִׁישׁ לִי בִּידֵיךָ, אֵין לָךְ בִּידֵי, לֹא הוֹדִיתָה לִי בְּמַעַמַּד פְּלוֹנִי

וּפְלוֹנִי? יֹאמְרוּ וְאֵנִי נוֹתֵן! זֹו הִיא יָדֵיעָה שְׁאֵין בָּהּ רֵאִיָּה:

בד, חֵיבִין עַל זְדוֹן הָעֲדוֹת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, וְעַל זְדוֹן הָעֲדוֹת עִם שְׁגִגַּת הַשְּׁבוּעָה, וְעַל שְׁגִגַּת הָעֲדוֹת שֶׁהוּא פְּטוּר. וְאֵיזוֹ הוּא זְדוֹן הָעֲדוֹת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ עֲדוֹת, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קְרִבָּן - זֹו הִיא זְדוֹן הָעֲדוֹת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹ הוּא זְדוֹן הָעֲדוֹת עִם שְׁגִגַּת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ עֲדוֹת, וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קְרִבָּן - זֶהוּ זְדוֹן עֲדוֹת עִם שְׁגִגַּת שְׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹ הִיא שְׁגִגַּת הָעֲדוֹת שֶׁהוּא פְּטוּר? לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ עֲדוֹת, אוֹ שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ בְּשַׁעַה שְׁנֻשְׁבַּע - פְּטוּר, שְׁנֵאמַר: "וְנֻשְׁבַּע עַל שְׁקֵר":

בה, חֵיבִין עַל זְדוֹן פְּקֻדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, וְעַל זְדוֹן הַפְּקֻדוֹן עִם שְׁגִגַּת הַשְּׁבוּעָה, וְעַל שְׁגִגַּת הַפְּקֻדוֹן שֶׁהוּא פְּטוּר. אֵיזוֹ הוּא זְדוֹן הַפְּקֻדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ שִׁישׁ בִּידּוֹ פְּקֻדוֹן, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קְרִבָּן - זֶה הוּא זְדוֹן פְּקֻדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹ הוּא זְדוֹן הַפְּקֻדוֹן עִם שְׁגִגַּת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ שִׁישׁ בִּידּוֹ פְּקֻדוֹן, אוֹ שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ בְּשַׁעַה שְׁנֻשְׁבַּע - פְּטוּר, שְׁנֵאמַר: "וְנֻשְׁבַּע עַל שְׁקֵר". הִיָּה מַחֲזֵר אַחַר עֲדִים, אָמַר: מִפְּנֵי מַה אַתָּה בָּא אַחֲרֵינוּ? שְׁבוּעָה שְׁאֵין אָנּוּ יוֹדְעִין לָךְ עֲדוֹת - פְּטוּרִין, עַד שִׁטְעוּנוֹ. אֲבָל בְּפְקֻדוֹן אֵינוֹ כֵּן, מִפְּנֵי מַה אַתָּה בָּא אַחֲרֵינוּ? שְׁבוּעָה שְׁאֵין לָךְ בִּידֵי - הִרִי זֶה פְּטוּר. זֶהוּ חֵמֵר בְּשְׁבוּעַת הַפְּקֻדוֹן מִשְׁבוּעַת הָעֲדוֹת.

אָמַר לְעֲדִים: בּוֹאוּ וְהַעֲיִדוּנִי שִׁישׁ לִי בִּידֵי פְּלוֹנִי מֵאֲתִים זֹו מַעֲסָקִי שְׂכָר שְׂכִיר, וּמִמּוֹן הָאֲשֶׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁלֵא נַעֲיֵדְךָ - הִרִי

תּוֹסֵפֶתָא

אלו פטורין, עד שיאמרו לו: שבועה שאין אנו יודעין לה עדות.

וכן בפקדון, אמר לו: תן לי מאתים וזו שיש לי בידך מעסקי שכר שכיר ומזון האשה והבנות, שבועה שלא אתן לה פטור, עד שיאמר לו: 'שבועה שאין לה בידך'. אמר לעדים: בואו והעידוני שאמר פלוני לתן לי מאתים וזו ולא נתן לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישני, שבועה שאין אנו יודעין לה עדות - הרי אלו פטורין, שאומר לו: אמר לי לתן לה ואי אפשר לתן לה. אמר להלבישך ואי אפשר להלבישך. וכן בפקדון, אמר לתן מאתים וזו ולא נתת לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישתי, שבועה שאין לה בידך - פטור, שאומר לו: אמר לתן לה ואי אפשר לתן לה, אמר להלבישך ואי אפשר להלבישך:

בו המשביע בפני עובד כוכבים, בפני לטטים, בפני מוכסין - פטור; שנאמר: "אם תחטא ולא יגיד", הוא חוטא אם לא יגיד, ואל יהא חוטא כשיגיד. בואו והעידוני לאבא שיש לו ביד פלוני מאתים וזו מעסקי שכר שכיר, וממזון האשה והבנות, שבועה שאין אנו יודעין לה עדות - הרי אלו פטורין עד שישמעו מפי התובע. מת אביו - ירשו בנו. נכנס תחתיו - הרי הוא כמוהו:

בו האומר: יכף אל יכף, ייטיב לה כן ייטיב לה, ירע לה אל ירע לה, כן ירע לה - זו היא אלה האמורה בתורה. רבי יהודה אומר: ייטיב פטורין. וחכמים מחיבין באומר: ייטיב לה אם תבואו ותעידוני, ירע לה אם תבואו ותעידוני, אל ירע לה אם תבואו ותעידוני:

בח אנסתה ופיתתה את בתי, והוא אומר: לא אנסתי ולא פיתתי, משביעך אני, ואמר אמן - חיב; ורבי שמעון פטור, שאין משלם קנס על פי עצמו. זה הכלל, כל שהוא קנס ומשלם על פי עצמו, משביעך ואמר אמן - פטור. וכל שאינו קנס ואינו משלם על פי

הַשְּׁלָם

עצמו, משביעך אני ואמר אמן - חיב. האומר נשבע אני בתורה ובשמים - פטור.

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

גא המשביע את חברו על דבר שיש בו שוה פרוטה, וכפר - הרי זה משלם קרן וחמש ואשם. המשביע את העדים על דבר שיש בו שוה פרוטה, וכפרו - הרי אלו חיבין קרבן ופטורין מן המזון, שנאמר: "ונשא עונו קרבן". רבי יהודה בן בתירה אומר: נאמר כאן: "ונשא עונו", ונאמר להלן: "עונו ישא", מה עונו ישא האמור להלן נטילת נשמה, אף עונו ישא האמור כאן נטילת נשמה. "ונשא עונו" - מלמד שבכלל נשיאת עון קרבן:

גב רבי יהושע אומר: ארבעה אין חיבין לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין להם עד שישלמו. היודע עדות לחברו ואינו מעיד - אינו חיב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין לו, עד שישלם. השוכר עדי שקר וגבה - אינו חיב לשלם מן הדין ואין השמים מוחליין לו. הכובש קמה לפני האור, והפורץ גדר לפני בהמה - אין חיבין לו מן הדין, ואין השמים מוחליין להן, עד שישלם:

גג אין לי אלא עדות ממון, עדות נפשות והרציחות והנאפות, והעובד כוכבים, מניין? תלמוד לומר (דברים יט, כא): "נפש בנפש", יכול יהו חיבין קרבן ופטורין מן המזון? תלמוד לומר (ויקרא ה, ד): "מאלה" - יש מאלה חיב, ויש מאלה פטור, דבר שהוא של ממון - חיב, דבר שאינו של ממון - פטור. אמר בן זומא לפני רבי ישמעאל: משמע מי יביא עדות ממון? והא מביא עדות נפשות? אמר לו רבי ישמעאל בן זומא: סתרתיה, בני! הרי הוא אומר (שם ה, א): "אם לא יגיד ונשא", תלה הכתוב נשיאות עון במגידין, יצא עדי נפשות בין מגידין בין שאינן מגידין, שאין השמים מוחליין להן:

אַלָּא כָּל מְקוֹם שֶׁתּוֹפֵס הַכְּתוּב עַד סֶטֶם - הָרִי הוּא בְּכֻלָּל שְׁנַיִם, עַד שִׁיפְרֹט לָךְ הַכְּתוּב אַחַד:

ג,ו (ויקרא ה): **וְהוּא עַד** - הַפֶּשֶׁר לַעֲדוּת. **וְשִׁמְעָה** - לְהוֹצִיא אֶת הַחֶרֶשׁ. **אוּ רָאָה** - לְהוֹצִיא אֶת הַסּוּמָא. **אוּ יָדַע** - לְהוֹצִיא אֶת הַשּׁוֹטָה. **אִם לֹא יֵצֵד וְנָשָׂא אֶת עוֹנוֹ** - לְהוֹצִיא אֶת הָאֵלֶם. אֵלּוּ דְבָרִים הֵרֵאשׁוּנִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר (דְּבָרִים יג, טו): "וְיִדְרֹשֶׁתָּ וְחִקְרֹתָ" - וְכִי יֵשׁ דּוֹרְשֵׁין לְחֶרֶשֶׁין? וְיֵשׁ חוֹקְרֵין לְשׁוֹטִים? תְּלֻמוּד לּוֹמֵר (ויקרא כד, כב): "מִשְׁפָּט אַחַד יְהִיָּה לָכֶם" - לָכֶם - כְּדֵינִי מְמוֹנוֹת כֶּךָ כְּדֵינִי נִפְשׁוֹת, מַה דֵּינִי נִפְשׁוֹת כְּדֵינִי מְמוֹנוֹת וְחִקְרִיָּה - אֵי מַה דֵּינִי מְמוֹנוֹת לְעֵדִיו, יְכוּל אֵי דֵינִי מְמוֹנוֹת כֶּן? תְּלֻמוּד לּוֹמֵר (שְׁמוֹת כא): "עֵינַי יִשְׁלָם", אֵי מַה דֵּינִי נִפְשׁוֹת פֶּטֶר אֶת הַשּׁוֹגֵג, יְכוּל אֵי דֵינִי מְמוֹנוֹת פֶּטֶר? תְּלֻמוּד לּוֹמֵר: - "עֵינַי יִשְׁלָם". אֵי מַה דֵּינִי נִפְשׁוֹת, פֶּרֶט מִשְׁזָרְק וְהָרֵג, יְכוּל אֵי דֵינִי מְמוֹנוֹת כֶּן? תְּלֻמוּד לּוֹמֵר: "אֲבָן יַד יִשְׁלָם"; אֵי מַה דֵּינִי נִפְשׁוֹת בְּעִשְׂרִים וְשִׁלְשָׁה, יְכוּל אֵי דֵינִי מְמוֹנוֹת כֶּן? תְּלֻמוּד לּוֹמֵר (שָׁם כב, ז): "וְנִקְרַב בַּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים", רַבָּה לּוֹ הַכְּתוּב דִּין אַחַד. "עַד הָאֱלֹהִים יָבֵא דְבַר שְׁנִיָּהִם", רַבָּה לּוֹ הַכְּתוּב שְׁנֵי דֵינֵין, "אֲשֶׁר יִרְשִׁיעוּן אֱלֹהִים", רַבָּה הַכְּתוּב שְׁלֹשָׁה דֵינֵין, מִכָּאן אָמְרוּ: דֵּינִי מְמוֹנוֹת בְּשִׁלְשָׁה. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּחֻמְשָׁה, כְּדֵי שִׁיגְמֵר הַדִּין בְּשִׁלְשָׁה. יְכוּל אֵינִי לִי בְּשִׁלְשָׁה אֶלָּא דֵּינִי מְמוֹנוֹת הַקְּלִין, מִנֵּיין לְרַבּוֹת הַחֲמוּרִים? וְחֲמֵר בְּחֲמוּרִים? תְּלֻמוּד לּוֹמֵר: "עֵינַי וְגו' כּוֹפֵה תַּחַת כּוֹפֵה" וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מֵתִיא אוֹמֵר: אֵינִי אָדָם מִתְּחִיב אֶלָּא אִם כֶּן חֲטָא, שְׁנֵאמַר (שָׁם ה, א): "נִפְשׁוּ כִי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה". וְכֶן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מֵתִיא אוֹמֵר: מִתְּחִיב לְרֵאוּת, הָרוּאָה עוֹשֵׂי מִצְוָה - זָכָה לְרֵאוּת:

ג,ד שְׁמַע מִפִּי אַחֲרִים, מִפִּי עֲצָמוּ מִנֵּיין? תְּלֻמוּד לּוֹמֵר: "כִּי תַחֲטָא", לְרַבּוֹת אֶת הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי עֲצָמוּ כְּשׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֲרִים; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּתְרִיא אוֹמֵר: אֵינִי צָרִיד! קַל וְחֲמֵר הוּא, וְמַה אִם נִדְרִים שְׂאִין חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִפִּי אַחַר - חֵיב עֲלֵיהֶן מִפִּי עֲצָמוּ. שְׁבוּעָה שְׁחִיב עֲלֵיהֶן מִפִּי אַחֲרִים, אֵינִי דִין שְׁהוּא חֵיב עֲלֵיהֶן מִפִּי עֲצָמוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נִמְתִּי לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּתְרִיא: וְכִי יֵשׁ עוֹנֵשִׁין מִן הַדִּין? רַבִּי אוֹמֵר: מִמִּשְׁמַע שְׁנֵאמַר "וְשִׁמְעָה" בֵּין מִפִּי עֲצָמוּ וּבֵין מִפִּי אַחֲרִים, הָא מַה תְּלֻמוּד לּוֹמֵר כִּי תַחֲטָא? מִגִּיד שְׁנִקְרָא עַל שָׁם סוֹפוּ:

ג,ה חֲנֻנִיא בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר (שָׁם ה, כא): "וְכַחֵשׁ בְּעַמִּיתוֹ", אֵינִי אָדָם כּוֹפֵר בְּעַמִּיתוֹ עַד שְׁכוֹפֵר בְּעַקֵּר. פַּעַם אַחַת שְׁבַת רַבִּי רְאוּבֵן בְּטַבְרִיָּה, מִצָּאוּ פְלוֹסְפוֹס, אָמַר לוֹ: אֵיזָה הוּא שְׁנוּי שְׁבַעֲעוֹלָם? אָמַר לוֹ: זֶה הַכּוֹפֵר בְּמֵי שְׁבָרָאוּ. אֵיזָהוּ (שְׁמוֹת כ, יב): "כַּבֵּד אֶת אֲבִיךָ", "לֹא תִרְצַח", "לֹא תִנְאָף", "לֹא תִגְנֹב", "לֹא תַעֲנֶה", "לֹא תַחַמַּד", דְּהָא אֵינִי אָדָם כּוֹפֵר בְּדָבָר עַד שְׁכוֹפֵר בְּעַקֵּר, וְאֵינִי אָדָם הוֹלֵךְ לְדָבָר עֲבָרָה, אֶלָּא אִם כָּפַר בְּמֵי שְׁצִוְהוּ לָהּ עֲלֵיהָ:

(ויקרא ה, א): "קוֹל אֱלֹהִים" - רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֱלֹהִים זֶה קָלְלָהּ. קוֹל הַשְּׁבוּעָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֱלֹהִים זֶה שְׁבוּעָה, אֵלּוּ הַכְּנוּיִין שְׁבַתוּרָה. אוֹסְרִכֶם אָנִי, כּוֹבְלִכֶם אָנִי, בְּצַדִּיק, בְּתַמִּים, בְּיִשָּׁר - הָרִי זֶה חֵיב. (שָׁם): "וְהוּא עַד", לֹא עַד מִפִּי עַד, וְלֹא מִפִּי בַת קוֹל, וְלֹא מִקוֹל הַבְּרָה. "וְהוּא עַד" - בְּשֵׁנֵי עֲדִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר. אֵתָהּ אוֹמֵר בְּשֵׁנֵי עֲדִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אוּ אֵינִי אֶלָּא בְּעַד אַחַד, תְּלֻמוּד לּוֹמֵר (דְּבָרִים יט, טו): "לֹא יִקּוּם עַד אַחַד בְּאִישׁ", שְׂאִין תְּלֻמוּד לּוֹמֵר 'אַחַד',

<p>26</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ד 4</p>	<p>עלות השחר _____ 6:50 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:33 שקיעה _____ 7:14 בבלי: נזיר סב • ירושלמי: דמאי כח • תוספתא: מכות א נ"ך: שיר השירים ו-ז • רמב"ם: ממרים ו</p>
<p>27</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ה 5</p>	<p>עלות השחר _____ 6:48 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:33 שקיעה _____ 7:15 בבלי: נזיר סג • ירושלמי: דמאי נט • תוספתא: מכות ב נ"ך: שיר השירים ח - רות א • רמב"ם: ממרים ז</p>
<p>28</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ו 6</p>	<p>עלות השחר _____ 6:47 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:32 שקיעה _____ 7:16 בבלי: נזיר סד • ירושלמי: דמאי ל • תוספתא: מכות ג נ"ך: רות ב-ג • רמב"ם: אבל א</p>
<p>29</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ז 7</p>	<p>עלות השחר _____ 6:45 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:31 שקיעה _____ 7:17 בבלי: נזיר סה • ירושלמי: דמאי לא • תוספתא: מכות ד נ"ך: רות ד - איכה א • רמב"ם: אבל ב</p>
<p>30</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ח 8</p>	<p>עלות השחר _____ 6:44 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה _____ 7:18 בבלי: נזיר סו • ירושלמי: דמאי לב • תוספתא: שבועות א נ"ך: איכה ב-ג • רמב"ם: אבל ג</p>
<p>31</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ט 9</p>	<p>עלות השחר _____ 6:42 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה _____ 7:19 בבלי: סוטה ב • ירושלמי: דמאי לג • תוספתא: שבועות ב נ"ך: איכה ד-ה • רמב"ם: אבל ד</p>
<p>1</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>י 10</p>	<p>Shabbos Hagadol עלות השחר _____ 6:40 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 7:20 בבלי: סוטה ג • ירושלמי: דמאי לד • תוספתא: שבועות ג נ"ך: קהלת א-ב • רמב"ם: אבל ה</p>

Candle Lighting 7:01 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 8:33 זמן מוצש"ק

די טעג פון חודש ניסן זענען טעג פון תשובה, אזוי ווי די טעג פון חודש תשרי.

(דיקושי מותר'ן תלך א ס'מן מ"ט)